

ศึกษาการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

วิทยานิพนธ์
ของ
นิตยา บุญณะ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา

พฤษภาคม 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกไทยคดีศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์พรศักดิ์ พรหมแก้ว)

.....กรรมการ

(อาจารย์ปก แก้วกาญจน์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์พรศักดิ์ พรหมแก้ว)

.....กรรมการ

(อาจารย์ปก แก้วกาญจน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ประโยชน์ เรืองโรจน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์พิทยา บุขรรัตน์)

มหาวิทยาลัยทักษิณอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

.....อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ ชิตพงศ์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาและความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายฝ่าย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์พรศักดิ์ พรหมแก้ว ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ปก แก้วกาญจน์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และได้สละเวลาในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดทั้งให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ประโยชน์ เรืองโรจน์ และอาจารย์พิทยา บุขรรัตน์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางและสละเวลาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอนวิชาไทยคดีศึกษาทุกท่าน ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้และให้คำปรึกษาแนะนำเบื้องต้นเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้มีความรู้ และสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณเกษตรกรทำไร่ลับปะรด และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน ทุกคนที่ได้กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำไร่ลับปะรดในเขตพื้นที่ศึกษา และขอขอบคุณอาจารย์ คณิง ทนงาน อาจารย์สมจิต มาไข อาจารย์वासना พรหมแก้ว คุณรัตน์ บุขรภรณ์ คุณจำนัญ เพ็งจำรัส และคุณมาตี บุญสงค์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณนิสิตไทยคดีศึกษา รุ่น ปี พ.ศ. 2541 ทุกคน ที่คอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบแด่ดวงวิญญาณของคุณพ่อแก้ว และคุณแม่คลื่น บุญญะ และขอขอบพระคุณคุณรารวรรณ บุญญะ และคุณจิราห์นิตย์ ชุนเพ็ชร รวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่านที่ผู้วิจัยไม่ได้เอ่ยนามไว้ในที่นี้

นิตยา บุญญะ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	7
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	7
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
เอกสารที่เกี่ยวกับสับปะรดและการทำไร่สับปะรด	10
เอกสารที่เกี่ยวกับการผลิตและปัจจัยการผลิต	19
เอกสารที่เกี่ยวกับอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	24
3 ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรด ในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง.....	27
ปัจจัยโดยตรงที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรด	27
ปัจจัยโดยอ้อมที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรด	42
4 ขั้นตอนของการทำไร่สับปะรด ในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	48
ขั้นเตรียมการปลูก	48
ขั้นปลูกและบำรุงรักษา	55
ขั้นเก็บเกี่ยวผลและการตลาด	68

บทที่	หน้า
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	73
บทย่อ	73
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	73
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	73
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	74
สรุปผล	75
อภิปรายผล	78
ข้อเสนอแนะ	79
บรรณานุกรม	80
บุคลากร	83
ภาคผนวก	91
บทคัดย่อ	109
ประวัติย่อผู้วิจัย	113

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงขนาดของการปลูกสับปะรดด้วยหน่อ ในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	52
2 แสดงขนาดของการปลูกสับปะรดด้วยจุก ในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	52
3 แสดงระยะปลูกของต้นตอสับปะรดต่อไร่ ในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	56
4 แสดงขั้นตอนการใส่ปุ๋ยในระยะเวลาเจริญเติบโตของสับปะรด ในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	60
5 แสดงการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืชบริเวณไร่สับปะรด ในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	64
6 แสดงความสำคัญของการให้น้ำสับปะรดในระยะต่าง ๆ ในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	65

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนที่แสดงเขตตำบล อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	92
2 แผนที่แสดงเขตหมู่บ้าน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	93
3 พิธีเปิดงานวันสัปดาห์ประเพณีของดีอำเภอป่าบอน ครั้งที่ 8 ณ สนามหน้าที่ว่าการ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	94
4 พิธีมอบรางวัลรำเปิดสนามงานวันสัปดาห์ประเพณีของดีอำเภอป่าบอน	95
5 ประกวดการจำลองสัปดาห์ประเพณีของเกษตรกรผู้ทำไร่สัปดาห์ในงานวันสัปดาห์ ณ สนามหน้าที่ว่าการอำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	96
6 การประกวดเนื้อสัปดาห์ประเพณี ในงานวันสัปดาห์ประเพณี ณ สนามหน้าที่ว่าการ อำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	97
7 สาธิตการนำสัปดาห์ประเพณีมาประกอบอาหารชนิดต่าง ๆ ในงานวันสัปดาห์ ของดีอำเภอป่าบอน ณ สนามหน้าที่ว่าการอำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	98
8 การประกวดทำน้ำสัปดาห์ประเพณี ในงานวันสัปดาห์ประเพณีของดีอำเภอป่าบอน ณ สนามหน้าที่ว่าการอำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	99
9 สาธิตขั้นตอนหนึ่งในการทำสัปดาห์ประเพณีของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้ทำไร่ สัปดาห์ประเพณี ในงานวันสัปดาห์ประเพณีของดีอำเภอป่าบอน ณ สนามหน้าที่ว่าการ อำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	100
10 การประกวดการทำสัปดาห์ประเพณี ในงานวันสัปดาห์ประเพณีของดีอำเภอป่าบอน ณ สนามหน้าที่ว่าการอำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	101
11 ขั้นตอนเตรียมการปลูก เกษตรกรผู้ทำไร่สัปดาห์ประเพณีเตรียมพื้นที่ปลูกสัปดาห์ประเพณี ตำบลป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	102
12 การเตรียมหน่อปลูกของเกษตรกรผู้ทำไร่สัปดาห์ประเพณี ในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	103
13 การปลูกสัปดาห์ประเพณีด้วยหน่อของเกษตรกรผู้ทำไร่สัปดาห์ประเพณีในตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	104

ภาพประกอบ

หน้า

14	การปลูกสับปะรดแบบแถวคู่ ในตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	105
15	การใส่ปุ๋ยสับปะรด ในตำบลป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	106
16	การตกแต่งจุกสับปะรด ในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	107
17	การนำผลผลิตมาวางจำหน่ายริมเส้นทางเอเชีย ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	108

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การประกอบอาชีพมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากอาชีพเป็นที่มาของรายได้ที่ใช้ในการเลี้ยงชีพของตนเองและครอบครัว และเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อภาวะเศรษฐกิจของสังคม บุคคลใดมีอาชีพมั่นคงและมีรายได้ดีอย่างสม่ำเสมอจะทำให้บุคคลนั้นมีโอกาสสูงที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้การประกอบอาชีพที่ดียังทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าและความสามารถของตนเอง อีกทั้งเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม และก่อให้เกิดผลดีต่อภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย ดังที่ ชำนาญ ประทุมสินธุ์¹ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประกอบอาชีพไว้สรุปได้ว่า อาชีพช่วยกำหนดรายได้และมาตรฐานในการดำรงชีวิต กำหนดสถานภาพของบุคคลในสังคม กำหนดแบบแผนในการดำรงชีวิต ตลอดจนช่วยสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับสังคม และ สวัสดิ์ จงกล² ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประกอบอาชีพไว้ว่า “การประกอบอาชีพเป็นการช่วยตนเองไม่ให้เป็นภาระแก่ผู้อื่นและสังคม เพราะชีวิตที่มีความสุขคือชีวิตที่ทำงานและประกอบอาชีพ ถ้าทุกคนทำงานหรือประกอบอาชีพที่ดี มีรายได้ดี มีเสถียรภาพมั่นคง ความสงบในสังคมก็จะเกิดขึ้น”² นอกจากนี้ สุทธิ ประจงศักดิ์ และศิริกุล ไทยพิทักษ์ ได้กล่าวไว้ว่า “การประกอบอาชีพเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยในการดำเนินชีวิตมนุษย์อย่างมีความสุข”³ และ สุพัตรา สุภาพ ก็ได้กล่าวถึงความสำคัญของอาชีพไว้เช่นกันว่า

¹ชำนาญ ประทุมสินธุ์. เอกสารวิชาการข่าวสารอาชีพ การพัฒนาอาชีพเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2527. หน้า 7 - 8.

²สวัสดิ์ จงกล. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ. 2528. หน้า 7.

³สุทธิ ประจงศักดิ์ และศิริกุล ไทยพิทักษ์. วิธีสอนการงานและพื้นฐานอาชีพ. 2525. หน้า 8.

อาชีพเป็นสถาบันทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่จะกำหนดบทบาททางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้คือ กำหนดการคาดหวังจากอาชีพต่าง ๆ เช่น จากอาชีพหนึ่งจะก่อให้เกิดงานหนึ่ง การกระทำในลักษณะใดโดยเฉพาะซึ่งเป็นที่รับรู้กัน กำหนดภารกิจเดียวกันกับอาชีพเหล่านั้น รวมตลอดถึงความชำนาญ ความรับผิดชอบ และบทบาทของอาชีพต่าง ๆ¹

การที่คนเราจะตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพโดยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ความรู้ ความสามารถ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น รวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น ดังที่ จารุบุตร เรื่องสุวรรณ ได้กล่าวไว้ว่า “อาณาบริเวณแต่ละแห่งมีความเหมาะสมต่อการทำมาหากินของประชากรไม่เหมือนกัน ซึ่งอาจเกิดแต่สภาพภูมิประเทศ ดินฟ้าอากาศ ความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำ ตลอดจนทรัพยากรอื่น ๆ”² และ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร ได้กล่าวไว้ว่า “บุคคลจะเลือกอาชีพได้อย่างฉลาดนั้นจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ หลายประการคือ การรู้จักตนเอง ความรู้เกี่ยวกับโลกของงาน ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงของงานอาชีพ ความรู้เกี่ยวกับประเภทของอาชีพ”³ ในทำนองเดียวกัน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ก็ได้กล่าวถึงการตัดสินใจในการเลือกอาชีพไว้ว่า “การตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ความเบื่อหน่าย ความไม่ก้าวหน้าในงานอาชีพ ความคับข้องใจในการประกอบอาชีพ เป็นต้น”⁴

¹สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. 2537. หน้า 93.

²จารุบุตร เรื่องสุวรรณ. ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจและทรัพยากรธรรมชาติ. 2516. หน้า 30.

³สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. “แนวคิดในการเลือกอาชีพ,” ใน ศิลปหัตถกรรม. 2515.

หน้า 18.

⁴หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. การแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา. 2534. หน้า 201.

สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมมาช้านาน แต่เดิมเกษตรกรรมของไทยส่วนใหญ่ทำการผลิตเพื่อยังชีพคือมุ่งผลิตเพื่อบริโภคในครอบครัว หากเหลือจากบริโภคจึงจะนำมาแลกเปลี่ยนซื้อขาย ดังที่ มนตรี ยกเชื้อ¹ ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม มีพื้นที่เหมาะแก่การเกษตร ประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบทและประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพหลักตั้งแต่อดีตมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นการเกษตรของไทยอยู่ในระบบเกษตรกรรมพื้นบ้านเกษตรกรส่วนใหญ่ผลิตเพื่อบริโภคเอง หากเหลือจากการบริโภคจึงจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนกับสิ่งอื่น ๆ ตามต้องการ ปัจจุบันผลผลิตจากภาคเกษตรสามารถที่จะเลี้ยงประชาชนในประเทศได้อย่างเพียงพอ และยังสามารถส่งเป็นสินค้าออกสำคัญของประเทศที่นำรายได้เข้าประเทศปีละมาก ๆ เศรษฐกิจของประเทศจึงขึ้นอยู่กับผลผลิตการเกษตรหรือเกษตรกรรมเป็นอย่างมาก

ภาคใต้มีสภาพภูมิประเทศที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่นอย่างเด่นชัด คือมีลักษณะเป็นคาบสมุทรทอดตัวยาวจากเหนือสู่ใต้ เป็นภูมิภาคที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติหลายชนิด และมีลักษณะของภูมิประเทศและภูมิอากาศเอื้อต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงทำให้ชาวภาคใต้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักมาช้านาน ดังที่ สุธิวงค์ พงศ์ไพบูลย์ ได้กล่าวถึงการประกอบอาชีพของชาวภาคใต้ว่า

การประกอบอาชีพของชาวภาคใต้มีการผลิตภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก ส่วนการผลิตภาคอุตสาหกรรมกำลังขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่ส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม การขยายตัวทางเศรษฐกิจยังอยู่ในวิสัยที่คนที่จะทำได้มาก ถ้าสามารถแก้ปัญหาพื้นฐานบางอย่างได้²

¹มนตรี ยกเชื้อ. ปัจจัยที่มีผลต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในชุมชน. 2536.

หน้า 1.

²สุธิวงค์ พงศ์ไพบูลย์. "อาชีพชาวภาคใต้," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 10. 2529. หน้า 4226.

จังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดหนึ่งของภาคใต้ที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพหลัก ดังที่ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพัทลุง¹ ได้กล่าวถึงการประกอบอาชีพเกษตรใน จังหวัดพัทลุงสรุปได้ว่า จากข้อมูลเมื่อปี พ.ศ. 2540 จังหวัดพัทลุงมีเนื้อที่ทั้งหมด 3,424,473 ตาราง กิโลเมตร มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรจำนวน 1,577,652 ไร่ โดยเป็นพื้นที่ทำนามากที่สุดคือ จำนวน 676,150 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมาคือการทำสวนยางพารา จำนวน 658,611 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 41.75 นอกนั้นเป็นการปลูกไม้ผล พืชไร่ และพืชผัก จำนวน 99,699 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 6.40

อำเภอป่าบอนเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดพัทลุงที่ชาวบ้านมีการประกอบอาชีพ เกษตรกรรมกันมาก ดังที่ สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน² ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า ในปี พ.ศ. 2539 อำเภอป่าบอนมีพื้นที่ทั้งหมดจำนวน 237,507 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน 201,693 ไร่ จำนวนครัวเรือนทั้งหมดจำนวน 8,342 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนที่ทำการเกษตรกรรมจำนวน 6,741 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 39,306 คน เป็นผู้มีอาชีพเกษตรกรรมถึง 32,567 คน ใน บรรดาอาชีพเกษตรกรรมของอำเภอนี้มีการปลูกยางพารามากที่สุด คือมีพื้นที่ปลูก 144,748 ไร่ รองลงมาคือปลูกข้าว มีพื้นที่ปลูก 58,333 ไร่ และรองลงมาอีกคือการปลูกสับปะรด มีพื้นที่ปลูก 3,939 ไร่

จะเห็นได้ว่านอกจากยางพาราและข้าวแล้ว สับปะรดเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของ อำเภอป่าบอน โดยมีการทำไร่สับปะรดกันทั่วทุกตำบลในอำเภอนี้ คือ ตำบลป่าบอน มีพื้นที่ปลูก สับปะรดจำนวน 719 ไร่ ตำบลโคกทราย มีพื้นที่ปลูกสับปะรดจำนวน 458 ไร่ ตำบลหนองธง มีพื้นที่ปลูกสับปะรดจำนวน 850 ไร่ ตำบลทุ่งนารี มีพื้นที่ปลูกสับปะรดจำนวน 179 ไร่ และตำบล วังใหม่ มีพื้นที่ปลูกสับปะรดจำนวน 931 ไร่ เกษตรกรในอำเภอนี้สามารถปลูกสับปะรดได้ผลผลิต เฉลี่ย 5,000 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตรวม 19,695 ตัน คิดเป็นมูลค่า 59,085,000 บาท มีครัว เรือนปลูกสับปะรดทั้งสิ้น 219 ครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ย 225,000 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

¹สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพัทลุง. ข้อมูลการตลาดจังหวัดพัทลุงประจำปี 2540. 2540.

หน้า 9.

²สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน. สรุปผลงานส่งเสริมการเกษตร. 2539. หน้า 2 - 3, 8 - 9.

การทำไร่สับปะรดจึงเป็นอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาวอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง โดยมีการทำไร่สับปะรดกันทั่วไปทั้งใน 5 ตำบลของอำเภอนี้ดังกล่าวแล้ว สับปะรดจึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่นำรายได้มาสู่ชาวบ้านและอำเภอนี้ได้เป็นอย่างดี สับปะรดของอำเภอนี้เป็นที่รู้จักกันดีจนมีชื่อเสียงทั่วไป จนทางอำเภอป่าบอนถือว่าสับปะรดเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของอำเภอ ดังจะเห็นได้ว่าอำเภอป่าบอนมีคำขวัญประจำอำเภอว่า “น้ำตกไหลแรง แม่แดงสวยสด สับปะรดหวานดี มีเผ่าซาไก ใฝ่วัฒนธรรม นำการศึกษา” นวนิตย์ ชูเชิด¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการปลูกสับปะรดของชาวบ้านในอำเภอนี้สรุปได้ว่า อำเภอป่าบอนมีสภาพภูมิประเทศที่ลาดเอียงจากเทือกเขาบรรทัด จึงมีลักษณะเป็นที่ราบสลับที่ดินซึ่งเหมาะแก่การปลูกพืชไร่และทำสวนผลไม้เป็นอย่างมาก ในอดีตพื้นที่บริเวณอำเภอป่าบอนเป็นพื้นที่ป่า ชาวบ้านประกอบอาชีพทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก รองลงมาคือทำนา เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจการประกอบอาชีพดังกล่าวแล้วชาวบ้านก็จะใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการหาพืชไร่หลายชนิดที่คิดว่าน่าจะเหมาะกับสภาพพื้นที่ปลูกเป็นพืชแซมระหว่างแถวยางพารา เช่น สับปะรด กัญชง อ้อย และพืชล้มลุกชนิดอื่น ๆ ซึ่งปรากฏว่าพืชที่นำมาปลูกแล้วเจริญเติบโตได้ดีและให้ผลดีคือ สับปะรด ดังนั้นชาวบ้านในอำเภอนี้จึงได้ปลูกสับปะรดเป็นพืชแซมในสวนยางพารากันทั่วไป โดยสับปะรดที่นำมาปลูกนั้นเป็นสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวีย ต่อมาภายหลังจึงมีเกษตรกรนิยมปลูกสับปะรดเป็นอาชีพหลักมากขึ้น และนับวันอาชีพทำไร่สับปะรดจะเป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวางของเกษตรกรในอำเภอนี้ เนื่องจากสามารถทำรายได้ให้แก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดี และ ประเสริฐ แก้วเกลี้ยง² เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดคนหนึ่ง ในอำเภอป่าบอนซึ่งประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพนี้ด้วยดีได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า ชาวบ้านในอำเภอป่าบอนได้ปลูกสับปะรดกันมาหลายชั่วอายุคนแล้ว โดยช่วงแรก ๆ มักจะปลูกเป็นพืชแซมในสวนยางพาราเพื่อใช้บริโภคในครอบครัวและจำหน่ายบ้าง ต่อมาเมื่อการปลูกสับปะรดในการ

¹นวนิตย์ ชูเชิด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอป่าบอน ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

²ประเสริฐ แก้วเกลี้ยง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนบ้านทุ่งคลองควาย ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

ปลูกสับปะรดในท้องถิ่นนี้ได้ผลดี ประกอบกับได้รับการส่งเสริมด้วยดีจากทางราชการ ทำให้ชาวบ้านมีความรู้ในการปลูกสับปะรดมากขึ้น อีกทั้งมีเส้นทางคมนาคมขนส่งสะดวก ชาวบ้านจึงนิยมทำไร่สับปะรดกันมากขึ้น จนทำให้สับปะรดของอำเภอป่าบอนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป นอกจากนั้น รัชนิดา พรหมทองรักษ์¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดอีกคนหนึ่งในพื้นที่อำเภอป่าบอน ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า ในขณะนี้สับปะรดเป็นที่ต้องการของตลาดมากจึงเป็นพืชที่ทำรายได้ให้แก่ผู้ปลูกได้ดี ทำให้ชาวบ้านสนใจทำไร่สับปะรดกันมากขึ้น ผลสับปะรดที่ผลิตได้ส่วนหนึ่งมีการวางแผนจำหน่ายตามริมถนนสายเอเชีย ช่วงหาดใหญ่ - พัทลุง ส่วนหนึ่งชาวบ้านนำไปแปรรูปเป็นสับปะรดกวนส่งจำหน่าย และผลสับปะรดอีกส่วนหนึ่งจัดส่งโรงงานผลิตเป็นสับปะรดกระป๋อง เป็นต้น ส่วน จำนัญญู เพ็งจำรัส² ผู้ช่วยเกษตรอำเภอป่าบอนในปัจจุบัน (พ.ศ. 2543) ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการทำไร่สับปะรดในอำเภอนี้ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า ชาวบ้านในอำเภอป่าบอนมีการทำไร่สับปะรดกันมานาน โดยทำกันทั่วทุกตำบล ผลผลิตจึงมีปริมาณมากและคุณภาพเป็นที่รู้จักกันทั่วไป ซึ่งทางอำเภอจะจัดให้มีงานวันสับปะรดประจำปีขึ้นทุกปี ในงานนี้จัดให้มีการประกวดผลสับปะรดที่ผลิตได้ การจัดจำหน่ายผลสับปะรดของชาวไร่ จัดนิทรรศการทางวิชาการเกี่ยวกับการทำไร่สับปะรด เป็นต้น ทำให้ชาวบ้านมีความตื่นตัวและมีความรู้เกี่ยวกับการทำไร่สับปะรดมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์สับปะรดซึ่งเป็นพืชไร่เศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอนี้ด้วย

จากข้อมูลต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การทำไร่สับปะรดเป็นอาชีพที่สำคัญอาชีพหนึ่งของชาวบ้านในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง โดยมีเกษตรกรประกอบอาชีพนี้ทั่วทุกตำบล เป็นอาชีพที่สามารถทำรายได้ให้แก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดี และสับปะรดของอำเภอป่าบอนเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางทั่วไป ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “ศึกษาการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง” ผลของการศึกษาจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรที่ทำ

¹รัชนิดา พรหมทองรักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนวัดป่าบอนตำ ตำบลป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

²จำนัญญู เพ็งจำรัส เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

ไร่สับปะรดและผู้มีหน้าที่ส่งเสริมการทำไร่สับปะรดในอำเภอนี้ที่จะสามารถได้นำข้อมูลเหล่านี้ไป
ปรับใช้ในการพัฒนาอาชีพดังกล่าวในท้องถิ่นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน
จังหวัดพัทลุง โดยจำแนกประเด็นศึกษาไว้ดังนี้

1. ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรด
2. ขั้นตอนของการทำไร่สับปะรด

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรดตลอดจนขั้นตอนของการทำไร่
สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรทำไร่สับปะรดในเขต
พื้นที่ที่สามารถจะนำเอาข้อมูลเหล่านี้ไปปรับใช้ในการพัฒนาการทำไร่สับปะรดของตนเองต่อไป
2. เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่สามารถจะนำเอาข้อมูล
เหล่านี้ไปปรับใช้ในการวางแผนและดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการทำไร่สับปะรดของ
เกษตรกรในเขตพื้นที่นี้
3. ทำให้ผู้ที่ได้อ่านงานวิจัยนี้ตระหนักถึงความสำคัญของอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะ
อาชีพเกษตรกรรม และสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ในแง่มุมอื่น ๆ อย่างกว้างขวางขึ้น
4. สามารถนำเอาผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้อ้างอิงทางวิชาการเกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่น
และสามารถที่จะนำเอาวิธีการศึกษาไปปรับใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่นได้

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังต่อไปนี้

1. **ขอบเขตด้านพื้นที่** การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาในเขตพื้นที่ทุกตำบลของอำเภอ
ป่าบอน จังหวัดพัทลุง เนื่องจากมีการทำไร่สับปะรดกันทั่วทุกตำบลในอำเภอนี้ ซึ่งมี 5 ตำบล
ดังต่อไปนี้
  - 1.1 ตำบลป่าบอน
  - 1.2 ตำบลหนองธง

1.3 ตำบลโคกทราย

1.4 ตำบลทุ่งนารี

1.5 ตำบลวังใหม่

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาไว้ดังนี้

2.1 ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรด ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

2.1.1 ปัจจัยโดยตรง ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน และการประกอบการ

2.1.2 ปัจจัยโดยอ้อม ได้แก่ นโยบายของรัฐ ตลาด และการคมนาคม

ขนส่ง

2.2 ขั้นตอนของการทำไร่สับปะรด ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

2.2.1 ขั้นเตรียมการปลูก ได้แก่ การเตรียมพื้นที่ปลูก การเตรียมพันธุ์ปลูก และการกำหนดช่วงปลูก

2.2.2 ขั้นปลูกและบำรุงรักษา ได้แก่ ลักษณะการปลูก การใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การให้น้ำ และการใช้สารเคมีเร่งผลผลิต

2.2.3 ขั้นเก็บเกี่ยวผลและการตลาด ได้แก่ การพิจารณาผลสุก การเตรียมการเก็บเกี่ยวผล การปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวผล และการขนส่ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การทำไร่สับปะรด หมายถึง การปลูกสับปะรดเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมของชาวอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรด หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ส่งผลให้ชาวอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ทำไร่สับปะรดกันมากและได้ผลผลิตดี ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะจำแนกปัจจัยออกเป็น 2 ด้าน คือ ปัจจัยโดยตรง ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน และการประกอบการ กับปัจจัยโดยอ้อม ได้แก่ นโยบายของรัฐ ตลาด และการคมนาคมขนส่ง

ขั้นตอนของการทำไร่สับปะรด หมายถึง กระบวนการและวิธีปฏิบัติในการทำไร่สับปะรดของชาวอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำแนกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการปลูก ขั้นปลูกและบำรุงรักษา และขั้นเก็บเกี่ยวผลและการตลาด

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. **ขั้นสำรวจและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง** โดยการสำรวจและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นความรู้พื้นฐาน ซึ่งจะช่วยในการกำหนดกรอบความคิดในการศึกษา และเขียนเค้าโครงวิจัย

2. **ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล** โดยการเก็บข้อมูลเอกสารและเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์ การสังเกต และถ่ายภาพประกอบ การสัมภาษณ์จะใช้วิธีการบันทึกเสียงลงในแถบบันทึกเสียงและจดบันทึกตามความเหมาะสม ส่วนการสังเกตจะใช้วิธีการจดบันทึก ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มบุคคลที่จะสัมภาษณ์ไว้ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ประกอบอาชีพทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ทั่วทั้ง 5 ตำบล ตำบลละประมาณ 10 คน รวมประมาณ 50 คน

2.2 บุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำไร่สับปะรด เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการทำไร่สับปะรดในอำเภอนี้ พ่อค้าที่รับซื้อสับปะรดของอำเภอนี้ เป็นต้น โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์จำนวนประมาณ 10 คน

2.3 ผู้นำท้องถิ่นและนักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์จำนวนประมาณ 10 คน

3. **ขั้นจัดกระทำกับข้อมูล** ผู้วิจัยจะดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ มาศึกษาอย่างละเอียดตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

3.2 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ซึ่งได้บันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียงมาถอดความโดยการสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งได้จดบันทึกไว้มาสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหาเช่นเดียวกัน

3.4 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดจากเอกสารและภาคสนามมาศึกษาวิเคราะห์ตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

3.5 นำข้อมูลภาพประกอบมาพิจารณาถึงความชัดเจนและความเหมาะสมกับเนื้อหาเพื่อใช้เป็นภาพประกอบในงานวิจัยเรื่องนี้

4. **ขั้นนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า** ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์และมีภาพประกอบ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาเรื่อง “การทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าแล้วนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับสับปะรดและการทำไร่สับปะรด
2. เอกสารที่เกี่ยวกับการผลิตและปัจจัยการผลิต
3. เอกสารที่เกี่ยวกับอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

เอกสารที่เกี่ยวกับสับปะรดและการทำไร่สับปะรด

1. เอกสารที่เกี่ยวกับสับปะรด

1.1 ลักษณะทั่วไปของสับปะรด จินดารัฐ¹ วีระวุฒิ¹ อุดม โกศัยสุข² ขจร ทองอำไพ³ และกวีศร์ วานิชกุล⁴ ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของสับปะรดไว้สรุปได้ว่า สับปะรดเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว มีลักษณะเป็นพืชล้มลุกที่ให้ผลได้หลายครั้งจากต้นลูกที่แตกหน่อจากต้นแม่ สับปะรดเป็นพืชที่อยู่ในตระกูล Bromeliaceae มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Ananas comosus* Mers. เป็นพืชที่ต้องการอากาศค่อนข้างร้อน ปริมาณน้ำฝนที่ต้องการอยู่ในช่วง 1,000 - 1,500 มิลลิเมตร/ปี สับปะรดสามารถขึ้นได้ในดินแทบทุกชนิด แต่ชอบดินร่วน ดินร่วนปนทราย ดินทราย ฯลฯ ในดินเหนียวก็สามารถขึ้นได้ แต่ต้องยกทรงเพื่อป้องกันน้ำท่วมหรือน้ำขัง ที่สำคัญคือต้องมีการระบายน้ำดี ต้นสับปะรดประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้

---

¹จินดารัฐ วีระวุฒิ. สับปะรดและสรีรวิทยาการเจริญเติบโตของสับปะรด. 2541. หน้า 26 - 33.

²อุดม โกศัยสุข. การปลูกพืชไร่ 1. ม.ป.ป. หน้า 1 - 2.

³ขจร ทองอำไพ. “การปลูกสับปะรด,” ใน พืชไร่ ไม้ผล อาหาร และโภชนาการ. 2516. หน้า 163.

⁴กวีศร์ วานิชกุล. “เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตสับปะรดที่ปลูกแซมในสวนยางพารา,” ใน เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตในสวนยางพารา. 2542. หน้า 2 - 3.

1.1.1 ราก รากของสับปะรดเป็นระบบรากฝอย มีหน้าที่ยึดลำต้นและหาอาหาร รากสับปะรดเจริญจากจุดกำหนดรากรอบ ๆ ลำต้น รากจะมีอยู่ทั้งใต้ดินและที่ลำต้นบนดิน

1.1.2 ลำต้น ลำต้นของสับปะรดมีลักษณะสั้นและหนา มีความยาวประมาณ 20 - 30 เซนติเมตร ส่วนที่กว้างที่สุดจะกว้างประมาณ 5 เซนติเมตร ลำต้นส่วนที่อยู่เหนือพื้นดินมักจะตั้งตรง ส่วนที่อยู่ใต้ผิวดินจะโค้งเล็กน้อย ตามลำต้นจะมีลักษณะเป็นข้อและปล้องสั้น ๆ ตามรอยต่อของใบที่หลุดออกไปจากลำต้น ช่วงของปล้องยาวประมาณ 2 - 5 เซนติเมตร ลำต้นเป็นส่วนที่สะสมอาหาร

1.1.3 ใบ ใบของสับปะรดมีลักษณะเรียงยาวและเป็นร่องโค้ง ใบเจริญออกมาจากลำต้นโดยจะเรียงซ้อนกันเป็นวงโดยรอบลำต้น สับปะรดต้นหนึ่ง ๆ มีจำนวนใบละประมาณ 70 - 80 ใบ ความยาวของใบเมื่อเจริญเต็มที่ประมาณ 80 เซนติเมตร กว้างประมาณ 5 เซนติเมตร

1.1.4 ก้านผล ก้านผลของสับปะรดเป็นส่วนที่เจริญขึ้นมาจากปลายลำต้น เป็นที่รองรับผลและเป็นทางลำเลียงน้ำและอาหารจากต้นไปสู่ผลและจุก

1.1.5 ดอก ดอกของสับปะรดมีกลีบดอกสีม่วง ดอกแต่ละดอกจะเจริญเป็นผลย่อย ซึ่งอัดติดกันแน่นรวมเป็นผลใหญ่ ผลย่อยเล็ก ๆ นี้เรียกรวมกันว่า “ตา”

1.1.6 ผล ผลของสับปะรดเป็นผลรวมเกิดจากผลย่อยเจริญติดกัน ผลที่มีขนาดใหญ่จะประกอบด้วยผลย่อยจำนวนมาก ซึ่งปกติมากกว่า 100 ผลย่อย

1.1.7 จุก จุกของสับปะรดเป็นต้นเล็ก ๆ สำหรับขยายพันธุ์ที่เจริญอยู่เหนือผล โดยได้รับน้ำและอาหารจากต้นผ่านก้านผลแกนของผลสู่จุก

1.1.8 หน่อ หน่อของสับปะรดเป็นต้นเล็ก ๆ สำหรับขยายพันธุ์ เจริญจากตา ด้านข้างลำต้น หน่อดินเจริญจากตาซึ่งอยู่ต่ำกว่าหรือที่ระดับผิวดิน หน่ออากาศเจริญจากตาซึ่งอยู่เหนือผิวดิน ตาข้างลำต้นจะพัฒนาเป็นหน่อได้เมื่อจุดเจริญที่ยอดของต้นสับปะรดถูกทำลายหรือพัฒนาเป็นดอก

โดยทั่วไปสับปะรดมีความทนแล้งมากกว่าพืชอื่นหลายชนิด เนื่องจากเป็นพืชที่มีคุณสมบัติคายน้ำน้อย ทำให้เก็บน้ำไว้ในต้นได้ดีกว่าพืชอื่น

1.2 ประวัติความเป็นมาของสับปะรด จินดารัฐ วีระวุฒิ¹ ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของสับปะรดไว้สรุปได้ว่า สับปะรดมีแหล่งกำเนิดอยู่ในเขตร้อนของทวีปอเมริกา เมื่อนักเดินเรือชาวตะวันตกไปพบทวีปอเมริกานั้นได้มีสับปะรดขึ้นแพร่หลายอยู่ทั่วไปในบริเวณนี้แล้ว เชื่อว่าชาวพื้นเมืองที่อยู่ในทวีปอเมริกาได้ทำการเพาะปลูกสับปะรดกันมาเป็นเวลานานแล้ว ชาวอินเดียนพื้นเมืองของทวีปอเมริการวมไปถึงบรรพบุรุษของพวกเขาได้พัฒนาคัดเลือกและตั้งชื่อสับปะรดพันธุ์ปลูกจากสับปะรดพันธุ์ป่า ซึ่งมีอยู่ดั้งเดิมในบริเวณนั้น สับปะรดพันธุ์ปลูกในปัจจุบันหรือแม้แต่พันธุ์ปลูกที่ชาวอินเดียนพื้นเมืองในอเมริกาใช้ปลูกกันอยู่ในสมัยที่โคลัมบัสเดินทางไปพบนั้นมีลักษณะแตกต่างจากพันธุ์ป่าดั้งเดิมจนไม่สามารถติดตามได้ว่าพันธุ์ปลูกในปัจจุบันมีวิวัฒนาการมาจากพันธุ์ป่าชนิดใด เชื่อว่าชาวอินเดียนพื้นเมืองกัวรานี (Guarani) รู้จักสับปะรดมานานแล้วก่อนที่โคลัมบัสจะไปพบในปี ค.ศ. 1493 และชาวอินเดียนเผ่ากัวรานีนี้เองที่เป็นผู้เผยแพร่สับปะรดไปสู่แหล่งอื่นๆ เช่น บราซิล เกียนานา เวเนซุเอลา โคลัมเบีย ปานามา แอนติเลส เป็นต้น การรู้จักใช้ประโยชน์จากสับปะรดในด้านอื่นนอกเหนือไปจากการใช้เป็นอาหารก็เป็นข้อบ่งชี้ที่สำคัญอีกอันหนึ่งว่าชาวพื้นเมืองมีความคุ้นเคยกับสับปะรดมาเป็นเวลานานแล้ว เช่น จากบันทึกของ Oviedo กล่าวว่าชาวพื้นเมืองรู้จักใช้สับปะรดเป็นยาช่วยกระตุ้นให้ผู้เบื่ออาหารมีความอยากอาหารเพิ่มขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งคือรู้จักใช้สับปะรดเป็นยาช่วยเจริญอาหารนั่นเอง

ในยุคที่มีการจดบันทึกเป็นหลักฐานพบเรื่องราวข้อเขียนที่เกี่ยวข้องกับสับปะรดเป็นครั้งแรก จากบันทึกของโคลัมบัสและผู้ร่วมเดินทางซึ่งตีพิมพ์โดย Peter Martyr d Anghera ซึ่งทำให้ทราบว่าโคลัมบัสและคณะพบสับปะรดครั้งแรกบนเกาะกัวเดอลูปในปี ค.ศ. 1493 และหลังจากนั้นก็พบว่ามีสับปะรดอยู่แพร่หลายบนเกาะต่าง ๆ ในแถบเวสต์อินดีสนั้นแล้ว หลังจากที่โคลัมบัสพบสับปะรดในแถบหมู่เกาะเวสต์อินดีส์และมีผู้นำกลับมาสู่ยุโรป สับปะรดก็กลายเป็นผลไม้ที่สร้างความแปลกใหม่และตื่นตาตื่นใจแก่ผู้พบเห็นเป็นอันมาก เนื่องจากรูปร่าง สี กลิ่น และรสชาติที่แตกต่างออกไปจากผลไม้ที่คุ้นเคยกันอยู่ก่อน หลังจากนั้นสับปะรดก็ได้แพร่หลายไปสู่เขตร้อนส่วนอื่นของโลกอย่างกว้างขวาง รวมทั้งบางท้องถิ่นนอกเขตร้อนโดยนักเดินเรือชาวสเปนและโปรตุเกส อาจจะโดยการนำติดไปในเรือและใช้แลกกับอาหารและน้ำตาลที่ต่าง ๆ ที่เดินทางผ่านไป สับปะรดเหล่านั้นเมื่อไปอยู่ในแหล่งใหม่อาจได้รับการดูแลรักษาอย่างดี หรือบางส่วนอาจ

¹จินดารัฐ วีระวุฒิ. สับปะรดและสรีรวิทยาการเจริญเติบโตของสับปะรด. 2541.

ถูกทอดทิ้งให้เจริญเติบโตอยู่รอดได้เองจนมีผู้เข้าใจผิดว่าสับปะรดที่พบเห็นในที่ต่าง ๆ เป็นพันธุ์ป่าหรือพันธุ์พื้นเมืองที่มีอยู่ดั้งเดิมของท้องถิ่นนั้น ๆ

1.3 ประวัติความเป็นมาของสับปะรดในประเทศไทย จินดารัฐ วีระวุฒิ¹ และสุดฤดี ประเทืองวงศ์² ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของสับปะรดในประเทศไทยไว้สรุปได้ว่าในช่วงเวลาประมาณ 200 ปีหลังจากที่โคลัมบัสได้พบสับปะรดในทวีปอเมริกาคือในช่วงปี ค.ศ. 1680 - 1700 หรือประมาณปลายคริสต์ศตวรรษที่ 17 จึงมีรายงานว่าพบสับปะรดในประเทศไทยประเทศพม่าและแคว้นอัสสัม แต่ไม่ทราบแน่ชัดว่าใครเป็นผู้นำสับปะรดเข้ามาในประเทศไทยเป็นครั้งแรกและตั้งแต่เมื่อใด ถ้ามีการนำสับปะรดเข้ามาในช่วงปี ค.ศ. 1680 ถึง 1700 จะตรงกับพุทธศักราช 2223 - 2243 ซึ่งอยู่ในสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จึงอาจสันนิษฐานได้ว่าชาวโปรตุเกสซึ่งเข้ามาติดต่อกับค้าขายกับประเทศไทยเป็นผู้นำสับปะรดเข้ามา สับปะรดในยุคนั้นควรจะเป็นพันธุ์อินทรีชิต หรือพันธุ์ที่อยู่ในกลุ่ม Spanish ซึ่งมีการปลูกกระจายกันอยู่ทั่วไปในประเทศมาเป็นเวลานานจนเรียกเป็นสับปะรดพันธุ์พื้นเมือง สับปะรดพันธุ์ปัตตาเวียซึ่งเป็นพันธุ์ที่ปลูกมากในปัจจุบัน ในบริเวณจังหวัดภาคตะวันตก เช่น ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี เป็นต้น เชื่อกันว่ามีผู้นำพันธุ์เข้ามาจากประเทศอินโดนีเซียและปลูกไว้ในพื้นที่อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนแหล่งปลูกในภาคตะวันออก เช่น จังหวัดชลบุรี ระยอง เป็นต้น เชื่อว่าผู้นำพันธุ์มาจากประเทศอินเดียและนำไปปลูกไว้ที่อำเภอศรีราชา ปรากฏว่าสับปะรดทั้งสองแหล่งนี้มีรสชาติเป็นที่ชื่นชอบของผู้คนจำนวนมากจนเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในนามของสับปะรดปราณบุรีและสับปะรดศรีราชา ซึ่งในปัจจุบันบริเวณภาคตะวันตก และภาคตะวันออก ก็เป็นแหล่งผลิตสับปะรดที่ใหญ่เป็นลำดับที่หนึ่งและที่สองของประเทศตามลำดับ สำหรับในจังหวัดลำปางซึ่งก็เป็นอีกแหล่งหนึ่งที่มีการปลูกสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวียมาก แต่เดิมในบริเวณจังหวัดลำปางมีการปลูกสับปะรดพันธุ์พื้นเมืองกระจายอยู่ทั่วไปบ้างแล้ว จนประมาณปี พ.ศ. 2460 จึงมีผู้นำสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวียจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เข้ามาปลูกในลำปาง ต่อจาก

¹จินดารัฐ วีระวุฒิ. สับปะรดและสรีรวิทยาการเจริญเติบโตของสับปะรด. 2541.

หน้า 8 - 9.

²สุดฤดี ประเทืองวงศ์. เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตสับปะรดในสวนยางพารา. 2542.

หน้า 13.

นั้นจึงค่อย ๆ แพร่หลายออกไปแต่ก็ยังปลูกกันไม่มากนักจนในระหว่างปี พ.ศ. 2510 - 2514 ซึ่งเริ่มมีโรงงานผลไม้มักจะปลูกเข้ามาก่อตั้งและเปิดดำเนินกิจการผลิตสับประรดกระป๋อง การปลูกสับประรดจึงขยายตัวมากขึ้นและต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนี้

ทางภาคใต้ซึ่งเป็นแหล่งปลูกสับประรดพันธุ์ภูเก็ตหรือสวี เชื่อว่าเจ้าเมืองหลังสวนชื่อ พระจรัญราชโกศาการ (คอซิมเต็ก ณ ระนอง) นำพันธุ์พืชต่าง ๆ รวมทั้งสับประรดเข้ามาจากเมืองปีนัง ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย เพื่อแจกจ่ายให้ชาวบ้านในอำเภอหลังสวนและสวี ในระยะนั้นสับประรดที่นำเข้ามาเรียกกันว่าสับประรดฝรั่ง เนื่องจากนำมาจากปีนังซึ่งขณะนั้นเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ปรากฏว่าสับประรดที่นำเข้ามาปลูกให้ผลดีในการปลูกแซมในสวนมะพร้าวและในสวนยางพาราในระยะที่ต้นยางยังมีขนาดเล็ก การปลูกจึงแพร่หลายมาจนถึงในปัจจุบันซึ่งจะพบมากในจังหวัดภูเก็ต พังงา ชุมพร นอกจากนี้ยังปรากฏว่ามีการปลูกกันทั่วไปในจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคใต้

1.4 พันธุ์สับประรดที่ปลูกในประเทศไทย สุดฤดี ประเทืองวงศ์¹ อุดม โกสัยวงศ์² และกรมส่งเสริมการเกษตร³ ได้กล่าวถึงพันธุ์สับประรดที่ปลูกในประเทศไทยสรุปได้ว่า สับประรดที่นิยมปลูกในประเทศไทยมี 3 พันธุ์ ดังนี้

1.4.1 พันธุ์พื้นเมือง เป็นพันธุ์ที่มีใบสีต่าง ๆ กัน ใบแข็งและมีหนาม ผลเล็กประมาณ 1 - 1.5 กิโลกรัม ผลมีรูปร่างกลมป้อมหรืออาจจะยาว เนื้อสีเหลืองหรือเหลืองจัด ฉ่ำดี ใ้กลางแข็งเหนียว มีหน่อตะเกียงและจุกตะเกียงมากเป็นพันธุ์ที่ทนทาน นิยมปลูกไว้เพื่อรับประทานผลสด

1.4.2 พันธุ์ปัตตาเวียหรือกัลกัตา เป็นพันธุ์ที่มีใบเขียวจัด ไม่มีหนามหรืออาจจะมีหนามเล็กน้อยที่ปลายใบ ผลใหญ่น้ำหนักประมาณ 2 - 6 กิโลกรัม เมื่อสุกสีของผลมีสีเหลืองอมแดง หรือมีสีเขียวคล้ำ ตาผลตื้น เนื้อสีเหลืองอ่อน หวานฉ่ำ มีน้ำมาก ใ้กลางไม่เหนียว เป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกสำหรับโรงงานสับประรดกระป๋อง

¹ สุดฤดี ประเทืองวงศ์. เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตสับประรดในสวนยางพารา. 2542.

² อุดม โกสัยวงศ์. การปลูกพืชไร่ 1. ม.ป.ป. หน้า 2.

³ กรมส่งเสริมการเกษตร. การปลูกสับประรด. 2520. หน้า 1.

1.4.3 พันธุ์กึ่งเกิดหรือพันธุ์สวี เป็นพันธุ์ที่มีความทนทานกว่าสับปะรดพันธุ์อื่น ๆ มีใบสีเขียวอ่อน ขอบใบมีหนามสีแดง ผลเล็กมาก เนื้อผลสีเหลือง รสหวานกรอบ

พันธุ์สับปะรดที่ปลูกในประเทศไทยมี 3 พันธุ์ก็จริง แต่พันธุ์ที่นิยมปลูกกันมากที่สุดคือพันธุ์ปัตตาเวีย เพราะมีคุณสมบัติเหมาะสมทั้งในการใช้บริโภคผลสดและใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง ส่วนพันธุ์อื่น ๆ นอกเหนือไปจากพันธุ์นี้ก็มีการปลูกกันอยู่บ้างในบางท้องถิ่น แต่มีปริมาณน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับพันธุ์ปัตตาเวีย

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำไร่สับปะรด

กวิศร์ วานิชกุล¹ จินดารัฐ วีระวุฒิ² อุดม โกสัยสุก³ และกรมส่งเสริมการเกษตร⁴ ได้กล่าวถึงการทำไร่สับปะรดไว้สรุปได้ว่า การทำไร่สับปะรดจำแนกได้เป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นตอนเตรียมการปลูก ในการปลูกสับปะรดจะมีการเตรียมการปลูกในหลายลักษณะที่สำคัญมีดังนี้

2.1.1 การกำหนดฤดูปลูก ฤดูปลูกที่เหมาะสมคือตอนปลายฤดูฝนหรือต้นฤดูฝน ไม่ควรปลูกกลางฤดูฝน เพราะเป็นช่วงฝนตกชุกโอกาสที่จะเกิดโรคเน่าได้ง่าย สำหรับในช่วงฤดูแล้งหรือฤดูหนาวที่มีน้ำค้างกลางคืนมากก็จะมีดี

2.1.2 การเตรียมพื้นที่ปลูก อาจดำเนินการหลายลักษณะ ได้แก่ การแผ้วถางเพื่อกำจัดต้นไม้อายุหรือพุ่มไม้ขนาดใหญ่ ตลอดจนวัชพืชต่าง ๆ การไถดินโดยไถดินลึกประมาณ 25 - 30 เซนติเมตร เป็นการไถตะ 1 ครั้ง ไถแปร 1 ครั้ง หลังจากไถแล้วปรับหน้าดินให้สม่ำเสมอให้น้ำขัง ถ้าเป็นดินเหนียวควรมีการยกร่องเพื่อป้องกันโรคเน่าอันเกิดจากการระบายน้ำไม่ดี ในการปรับพื้นที่นั้นถ้าพื้นที่ไม่สม่ำเสมอก็ไม่จำเป็นต้องปรับหน้าดินให้เป็นแนวราบเรียบทั้งแปลง ควรจัด

¹กวิศร์ วานิชกุล. "เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตสับปะรดที่ปลูกแซมในสวนยางพารา," ใน เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตในสวนยางพารา. 2542. หน้า 7 - 32.

²จินดารัฐ วีระวุฒิ. สับปะรดและสรีรวิทยาการเจริญเติบโตของสับปะรด. 2541. หน้า 97 - 103.

³อุดม โกสัยสุก. การปลูกพืชไร่ 1. ม.ป.ป. หน้า 3 - 5.

⁴กรมส่งเสริมการเกษตร. การปลูกสับปะรด. 2520. หน้า 5 - 15.

ปรับพื้นที่เน้นการปรับหน้าดินเพื่อไม่ให้น้ำขังในแปลง บริเวณที่เป็นลุ่มเป็นแอ่งเล็กน้อยควรเกรดเอาดินข้าง ๆ มากลบ แต่ถ้าเป็นแอ่งลึกหรือกว้างมากการเอาดินมากลบจะเสียค่าใช้จ่ายมากแต่แก้ไขโดยทำทางระบายน้ำออกจากแอ่งนั้นเสีย หากสามารถปรับพื้นที่ให้มีความลาดเอียงเล็กน้อยก็จะช่วยให้การระบายน้ำดีขึ้น

2.1.3 การเตรียมพันธุ์ปลูก การขยายพันธุ์สับปะรดปัจจุบันนิยมใช้หน่อและจุก การขยายพันธุ์โดยใช้หน่อสามารถปลูกได้ทั้งปี ไม่ค่อยเน่า และมีอายุการเก็บเกี่ยวเร็วกว่า แต่การเจริญเติบโตไม่ค่อยพร้อมกัน ทำให้การบังคับการออกดอกและการเก็บผลทำได้ยาก เพราะขนาดต้นแตกต่างกันและแก่ไม่พร้อมกัน ส่วนการขยายพันธุ์โดยใช้จุก สามารถปลูกได้เฉพาะฤดูแล้งหรือฝนไม่ตกชุก และไม่คอยทนทานต่อโรคเน่า การเจริญเติบโตเป็นไปอย่างพร้อมกันและสม่ำเสมอ แต่อายุการเก็บเกี่ยวช้ากว่าการบังคับการออกดอกและการเก็บผลทำได้ง่ายเพราะต้นเท่า ๆ กันและแก่พร้อมกัน

2.2 ขึ้นปลูกและบำรุงรักษา การปลูกสับปะรดนิยมทำกันอยู่ 2 แบบ ดังนี้

2.2.1 การปลูกแบบแถวเดี่ยว ใช้ระยะปลูกระหว่างต้น 30 - 50 เซนติเมตร ระหว่างแถว 75 - 100 เซนติเมตร ใน 1 ไร่จะปลูกได้ประมาณ 6,000 - 10,000 ต้น การปลูกแบบนี้ เป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับปลูกเพื่อจำหน่ายผลสด เพราะได้ผลใหญ่ ราคาดี ให้น้อยมาก และไว้หน่อให้ออกผลสับแทนต้นแม่ได้หลายรุ่น แต่มีข้อเสียคือให้ผลต่อไร่ต่ำ เปลืองเนื้อที่ แรงงาน และค่าใช้จ่ายในการกำจัดวัชพืช การทรงตัวของลำต้นไม่สู้ดี

2.2.2 การปลูกแบบแถวคู่ ใช้ระยะปลูกระหว่างต้นประมาณ 25 - 30 เซนติเมตร ระหว่างแถวประมาณ 50 เซนติเมตร สลับฟันปลา ระยะระหว่างแถวของคู่ 70 - 100 เซนติเมตร ใน 1 ไร่จะปลูกได้ประมาณ 6,500 - 8,000 ต้น บางแห่งอาจถึง 10,000 ต้น ทั้งนี้แล้วแต่ความต้องการของโรงงานว่าจะต้องการผลขนาดใด การปลูกแบบนี้เป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับปลูกเพื่อจำหน่ายให้แก่โรงงานอุตสาหกรรม เพราะให้ผลที่มีขนาดเล็กตามความต้องการของโรงงานและให้ผลผลิตต่อไร่สูง เสียค่าใช้จ่ายแรงงานและเวลาในการกำจัดวัชพืชน้อยกว่าการปลูกแบบแถวเดี่ยว การทรงตัวของลำต้นดี เพราะต้นสับปะรดจะเจริญเติบโตเบียดเสียดพุงกันไว้ไม่ให้ล้ม

การกำหนดระยะปลูกทั้งสองแบบนี้มีข้อควรปฏิบัติที่เหมือนกันคือถ้าเป็นพื้นที่ดินดีและในการปลูกใช้ปุ๋ยบำรุงดินมากก็เว้นระยะปลูกให้ห่างไว้ ถ้าเป็นดินค่อนข้างเลวก็ปลูกให้ถี่ขึ้น โดยเว้นระยะปลูกให้น้อยลง

หลังจากปลูกสับปะรดแล้วต้องมีการบำรุงรักษาเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพดีขึ้น นอกจากการเตรียมดินที่ดี ใช้น้ำรดปลูกที่ดิน และการปลูกถูกต้องแล้ว การบำรุงรักษานับว่ามีความสำคัญมากซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อผลผลิตรวมทั้งคุณภาพผลผลิตด้วย ผลผลิตจะสูงได้นั้นจะต้องมีการใส่ปุ๋ยอย่างเพียงพอและตรงต่อความต้องการของสับปะรดด้วย การใส่ปุ๋ยมากแต่ในช่วงที่สับปะรดไม่ต้องการก็ไม่เกิดประโยชน์กลับเป็นการสิ้นเปลือง การกำจัดวัชพืชต้องทำให้ทันเวลาก่อนที่วัชพืชจะสามารถขึ้นแข่งขันกับสับปะรดการใช้สารเคมีต่าง ๆ ต้องทำให้ถูกต้องตามคำแนะนำ มิฉะนั้นอาจเกิดผลตกค้างในผลผลิตได้ รวมทั้งการให้น้ำในระยะเวลาและปริมาณที่เหมาะสมด้วย

2.3 ขึ้นเก็บเกี่ยวผลและการตลาด ต้นสับปะรดที่สมบูรณ์ดีจะเริ่มออกดอกเมื่ออายุได้ 14 เดือนนับจากวันปลูก ผลสับปะรดจะแก่เก็บได้เมื่อต้นสับปะรดมีอายุประมาณ 16 - 18 เดือน รวมระยะเวลานับจากวันออกดอกถึงวันเก็บผลประมาณ 4 - 5 เดือน การพิจารณาการสุกผลสับปะรดมีข้อสังเกตในการเลือกเก็บเกี่ยวโดยพิจารณาจากลักษณะภายนอกดังนี้

2.3.1 วิธีการนับอายุหลังจากการบังคับผล 150 วัน โดยประมาณ การนับอายุหลังการบังคับผลเจ้าของไร่จะต้องมีการจดบันทึกเพื่อความแม่นยำในการกำหนดวันเก็บเกี่ยวในฤดูที่มีความชื้นต่ำ (มกราคม - มีนาคม) ผลอาจสุกช้าลงได้

2.3.2 วิธีการสังเกตก้านผล โดยการสังเกตลักษณะที่เปลี่ยนไปของก้านผล เมื่อสับปะรดเริ่มสุกก้านของผลจะเริ่มมีรอยเส้นแสดงอาการเหี่ยว และผลจะเริ่มโน้มเอียง

2.3.3 วิธีการสังเกตจากการแสดงการเปลี่ยนสีของเปลือกสับปะรด ลักษณะธรรมชาติการเปลี่ยนสีจะเริ่มเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลืองจากส่วนของโคนผลถึงปลายผลอย่างต่อเนื่อง การพิจารณาการเก็บเกี่ยวจะอยู่ในช่วงใดขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด

การเตรียมการเพื่อเก็บเกี่ยวผล ฟังปฏิบัติดังนี้

1. การสำรวจเส้นทางขนส่ง ในแปลงสับปะรดที่ดีจะต้องมีการจัดแบ่งแปลงเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานและการใช้เครื่องมือ ก่อนการเก็บผลจะต้องสำรวจเส้นทางหรือถนนในไร่พร้อมปรับให้ดีเพื่อความสะดวกและปลอดภัย

2. การเตรียมแรงงาน การเก็บเกี่ยวควรจัดหาแรงงานให้เหมาะสมกับปริมาณของงานและให้เสร็จทันเวลาการนำส่งผลผลิต

3. การเตรียมยานพาหนะเพื่อการบรรทุกและขนส่งผลผลิต จะต้องตรวจสอบสภาพความพร้อมของเครื่องยนต์และสภาพความพร้อมของตัวรถ มิฉะนั้นการขนส่งอาจเกิดปัญหาผลผลิตเสียหายระหว่างการขนส่ง และอีกประการหนึ่งชาวไร่จะต้องคำนึงคือความสะดวกของ

ยานพาหนะต้องปราศจากสิ่งเปื้อนที่อาจล้างด้วยน้ำเปล่าไม่ออก เช่น น้ำมันจาระบี สารเคมีที่เป็นอันตราย เป็นต้น

การปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวผลและการขนส่งสู่ตลาด ในการเก็บเกี่ยวผลเพื่อขายส่ง โรงงานพึงปฏิบัติดังนี้

1. ก่อนการเก็บผลจะต้องสำรวจปริมาณ กำหนดวันเก็บ เพื่อเตรียมการนำส่งโดยขอใบนำส่งล่วงหน้าเพื่อเป็นหลักประกันว่าผลสับปะรดที่ตัดนั้นมีที่ขายแน่นอน
2. ศึกษาทำความเข้าใจมาตรฐานการรับผลผลิตของโรงงานให้ชัดเจน เพื่อลดการสูญเสียอันเนื่องจากการเก็บผลผลิตที่ผิดมาตรฐานตามที่โรงงานต้องการ
3. การเก็บผลจะต้องเลือกเก็บเฉพาะผลที่สูงตามมาตรฐานความต้องการของโรงงานเท่านั้น
4. การเก็บผลจะต้องหักก้านไม่ควรใช้มีดตัด เพราะจะมีก้านติดอยู่ที่ผลซึ่งจะทำให้ใบมีดปอกเปลือกเสียหาย
5. การเอาจุกออกจากผลควรใช้มีดตัดไม่ควรปัดจุกออก โดยเฉพาะฤดูฝน เพราะจะทำให้เป็นบาดแผลลึกถึงเนื้อในได้
6. การเก็บผลแต่ละครั้งควรหลีกเลี่ยงการขนถ่ายหลายครั้ง เพราะจะทำให้สับปะรดช้ำ
7. การบรรจุทุกเพื่อส่งโรงงานไม่ว่ายานพาหนะขนาดใดจะต้องเรียงผลให้เรียบร้อยเพื่อลดการสูญเสียจากการช้ำ
8. ยานพาหนะที่ใช้บรรจุทุกผลผลิตจะต้องมีความสัมพันธ์กับปริมาณผลผลิต การขนส่งสับปะรดจากแปลงปลูกนั้นก่อนการขนส่งควรบรรจุสับปะรดลงตะกร้าหรือวางบนรถเป็นชั้น ๆ อย่าให้ซ้อนทับกันหลายชั้นเกินไป การวางเรียงต้องพยายามอย่าให้เกิดตำหนิกับผลหรือจุก ควรจัดเรียงบรรจุในที่ร่มมีอากาศถ่ายเทดีพอสมควร หากพบว่ามีแมลงหรือมดให้ใช้แปรงปัดออกก่อนบรรจุ ถ้าเป็นไปได้ควรบรรจุส่งตลาดโดยเร็ว ในการขนส่งรถที่ขนส่งควรมีหลังคาเพื่อไม่ให้สับปะรดได้รับความร้อนจากแสงแดด หากขนส่งในตอนเช้า ตอนเย็น หรือตอนกลางคืนก็จะดีมาก การขนส่งสับปะรดขึ้นสู่รถ ลงจากรถ หรือเคลื่อนย้ายในชั้นตอนใดก็ตามต้องระมัดระวังมิให้ผลช้ำซึ่งจะทำให้เน่าเสียได้ง่าย

จากข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วพอที่จะสรุปได้ว่า การปลูกสับปะรดสามารถจำแนกขั้นตอนได้เป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการปลูก เช่น การกำหนดช่วงปลูก การเตรียมพื้นที่ปลูก การเตรียมพันธุ์ปลูก เป็นต้น ขั้นตอนปลูกและบำรุงรักษา เช่น ลักษณะการปลูก การให้

น้ำ การใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช เป็นต้น และขั้นเก็บเกี่ยวผลและการตลาด เช่น การพิจารณาผลสุก การเตรียมการเก็บเกี่ยวผล การปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวผล การกำหนดราคา การขนส่งและการตลาด เป็นต้น

เอกสารที่เกี่ยวกับการผลิตและปัจจัยการผลิต

1. ความหมายของการผลิต

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่าผลิตไว้ว่า “ผลิต ก. ทำให้เกิดขึ้น, ทำให้มีขึ้นโดยแรงงานหรือเครื่องจักร”¹ นอกจากนั้นนักวิชาการได้ให้ความหมายของการผลิตไว้ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

ท่านอง สิงคาลวณิช ได้กล่าวถึงความหมายของการผลิตไว้ว่า

การผลิต หมายถึงการจัดหรือการทำให้เป็นผล ถ้าเป็นการผลิตทางการเกษตรก็หมายถึงการจัดหรือการทำให้มีผลิตผลทางการเกษตร เช่น ข้าว ผัก เนื้อสัตว์ และอย่างอื่นใดที่จะต้องจัดหรือทำให้ขึ้น เพื่อสนับสนุนให้มีการผลิตทางการเกษตรได้ดี มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น เครื่องมือทุ่นแรง การชลประทาน ปุ๋ย เป็นต้น²

อภิรักษ์ จันตะนี และคนอื่น ๆ³ ได้กล่าวถึงความหมายของการผลิตไว้ว่า “การผลิต หมายถึงการนำปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งทุน ที่ดิน แรงงาน ผู้ประกอบการ มาทำให้เกิดผลผลิตที่เป็นสินค้าและบริการตามความต้องการและรวมถึงการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สินค้ามีมูลค่าเพิ่มขึ้น” และ รัตนา สายคณิต ได้กล่าวถึงความหมายของการผลิตไว้ว่า “การผลิต หมายถึงกระบวนการรวบรวมปัจจัยการผลิตต่าง ๆ อันได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน วัตถุดิบ และเทคโนโลยีต่าง ๆ มาผ่านกระบวนการผลิตเพื่อแปลงปัจจัยการผลิตเหล่านั้นให้เป็นสินค้าหรือบริการตลอดช่วงระยะเวลาหนึ่ง”⁴ ส่วน สมพงษ์ อรพินท์ ได้กล่าวถึงความหมายของการผลิตไว้ว่า “การ

¹ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530. 2530. หน้า 352.

²ท่านอง สิงคาลวณิช. พัฒนาการเกษตร. 2523. หน้า 51.

³อภิรักษ์ จันตะนี และคนอื่น ๆ. เศรษฐศาสตร์ทั่วไป. 2539. หน้า 54.

⁴รัตนา สายคณิต. เศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการ. 2539. หน้า 117.

ผลิต คือการสร้างอรรถประโยชน์ของปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่ เพื่อก่อให้เกิดเศรษฐกิจทรัพย์และบริการชนิดต่าง ๆ ขึ้นเพื่อนำไปบำบัดความต้องการของมนุษย์ได้อย่างเต็มที่¹ นอกจากนั้น สุนิตย์ แป้นนาบอน ได้กล่าวถึงความหมายของการผลิตไว้ว่า

การผลิตหมายถึง การสร้างสินค้าและบริการขึ้นมาเพื่อบำบัดความต้องการของมนุษย์ การผลิตจะเกี่ยวข้องกับการจัดการกับทรัพยากรไปในลักษณะต่าง ๆ กันเพื่อให้ทรัพยากรเหล่านั้นมีค่า สามารถสนองความต้องการได้มากขึ้น กล่าวโดยทั่วไปก็คือการประกอบอาชีพหรือการทำมาหากินของมนุษย์นั่นเอง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของการแสวงหาหรือทำให้ได้มาซึ่งปัจจัยในการเลี้ยงชีวิตหรือการบริโภค²

ทรรศนะของนักวิชาการดังกล่าวสรุปได้ว่า การผลิต หมายถึง การนำปัจจัยการผลิตมาผลิตเป็นสินค้าหรือบริการเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์

2. ปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิตเป็นสิ่งที่ผู้ผลิตนำมาใช้ในกระบวนการผลิตเพื่อก่อให้เกิดผลผลิตสนองความต้องการของมนุษย์ ซึ่งนักวิชาการได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตไว้ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

สุนิตย์ แป้นนาบอน³ ได้กล่าวถึงปัจจัยการผลิตไว้สรุปได้ว่า ปัจจัยการผลิตจำแนกได้ดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิดที่ใช้ในการผลิต ได้แก่ ที่ดิน และแร่ธาตุ
2. แรงงาน หมายถึง แรงงานคนทั้งที่เป็นร่างกายและความคิดที่ก่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการ

¹สมพงษ์ อรพินท์. เศรษฐศาสตร์จุลภาค. 2541. หน้า 7.

²สุนิตย์ แป้นนาบอน. มนุษย์กับเศรษฐกิจ. 2537. หน้า 43.

³แหล่งเดิม. หน้า 46.

3. ทุน แยกได้เป็น 2 อย่าง คือ ทุนที่เป็นทรัพย์สิน ได้แก่ เครื่องมือ และเครื่องจักรที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เพื่อใช้ผลิตสินค้าและบริการ รวมทั้งโรงงานและวัตถุต่าง ๆ ที่เป็นผลผลิตของมนุษย์และเงินทุน ได้แก่ จำนวนเงินที่มีไว้เพื่อซื้อหรือสร้างทุน

4. การประกอบการ หมายถึง การจัดรวบรวมปัจจัยการผลิตอื่น ๆ มาทำให้มีการผลิตเกิดขึ้น ผู้ดำเนินการในส่วนนี้เรียกว่า ผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่จัดการผลิตขึ้นมา

จรินทร์ เทศวานิช ได้กล่าวถึงปัจจัยการผลิตไว้ว่า ปัจจัยการผลิตแบ่งเป็น 2 ประเภทสรุปได้ดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ที่ดิน และทรัพยากรธรรมชาติทั้งเหนือฟ้าดิน
2. แรงงาน หมายถึง การทำงานทุกชนิดที่ก่อให้เกิดสินค้าและบริการ รวมถึงแรงงานในด้านการใช้กำลังกายและกำลังความคิดของมนุษย์
3. ทุน หมายถึง สินค้าประเภททุนหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการผลิต
4. การประกอบการ หมายถึง การจัดตั้งองค์การผลิตเพื่อทำการผลิตสินค้าและบริการ โดยการนำเอาปัจจัยการผลิตทั้งสามอย่างข้างต้นมาใช้ร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากที่สุด

อภิรักษ์ จันตะนี และทับทิม วงศ์ประยูร² ได้กล่าวถึงปัจจัยการผลิตไว้ว่าประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. ที่ดิน หมายถึง พื้นผิวโลกทั้งหมดที่เป็นสถานที่ที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการตลอดจนวัตถุต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยการผลิตด้วย
2. ทุน หมายถึง ผลรวมของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ต้องใช้จ่ายจริงในการผลิตสินค้าและค่าใช้จ่ายที่ไม่ต้องจ่ายจริง เช่น ทำนาในที่นาของตัวเองไม่ได้คิดค่าเช่านา เป็นต้น นอกจากนี้ทุนยังรวมถึงสิ่งที่สามารถใช้เป็นทุนได้ เช่น เครื่องจักร เครื่องมือ อาคาร โรงงาน รวมถึงเมล็ดพันธุ์พืชต่าง ๆ เป็นต้น
3. แรงงาน หมายถึง บุคคลที่ใช้กำลังความคิดและกำลังกายทำงานเพื่อให้ได้ผลตอบแทน ซึ่งอาจจะเป็นเงินหรือสิ่งของ

¹จรินทร์ เทศวานิช. หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. 2531. หน้า 51 - 52.

²อภิรักษ์ จันตะนี และทับทิม วงศ์ประยูร. เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. 2536.

4. ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้กำหนดเอาที่ดิน ทุน และแรงงาน มาดำเนินการผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค

อภิรักษ์ จันตะนี และทับทิม วงศ์ประยูร ได้กล่าวถึงปัจจัยการผลิตไว้ในทำนองเดียวกันว่า “ปัจจัยการผลิต หมายถึง การนำเอาทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ ปัจจัยการผลิตประกอบด้วยที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ ในการผลิตสินค้าแต่ละครั้งผู้ผลิตส่วนใหญ่มักจะเลือกใช้ปัจจัยการผลิตให้ได้ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจสูงสุดและดีที่สุด¹”

สมยศ นาวิการ² ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิตสรุปได้ว่า ประกอบด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิต 2 ประการ คือปัจจัยการผลิตโดยตรง และปัจจัยสภาพแวดล้อมการผลิต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยการผลิตโดยตรง ประกอบด้วยปัจจัย 4 ประการดังนี้

1.1 ที่ดิน หมายถึง พื้นผิวโลก ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่บนดินและใต้ดิน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถูกนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต

1.2 แรงงาน หมายถึง กำลังคน

1.3 ทุน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่คนงานใช้สำหรับการผลิตและการขายสินค้า เช่น เครื่องมือ เครื่องจักร รถยนต์ เป็นต้น

1.4 ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่สั่งการปัจจัยการผลิตทั้งสามประเภทข้างต้นที่ใช้สำหรับการผลิต และการขายสินค้า

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมการผลิต ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญดังนี้

2.1 กฎหมาย เช่น กฎหมายแรงงาน เป็นต้น

2.2 การเมือง เช่น แบบของระบบการเมือง ความมีเสถียรภาพทางการเมือง เป็นต้น

2.3 เศรษฐกิจ เช่น ระบบเศรษฐกิจ การจ้างงาน เป็นต้น

2.4 ผู้บริโภค เช่น การรักษาสีติของผู้บริโภค พฤติกรรมของผู้บริโภค เป็นต้น

2.5 วิทยาการ หมายถึง การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ประโยชน์กับปัญหาในทางปฏิบัติ เช่น วิทยาการการผลิต การจ้างงาน การตลาด เป็นต้น

¹อภิรักษ์ จันตะนี และทับทิม วงศ์ประยูร. มนุษย์กับเศรษฐกิจ. 2537. หน้า 46.

²สมยศ นาวิการ. การบริหารธุรกิจ. 2530. หน้า 5 - 41.

2.6 ความรับผิดชอบด้านสังคม หมายถึง การพิจารณาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของการผลิต เพื่อให้เกิดความยุติธรรมกับกลุ่มต่าง ๆ ภายในสังคมมากที่สุด เช่น ฝ่ายคนงาน ผู้บริโภค เป็นต้น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรวิทยา¹ ได้กล่าวถึงปัจจัยที่สำคัญของการผลิตทางการเกษตร โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยการผลิตพื้นฐาน หมายถึง ปัจจัยการผลิตที่จำเป็นต้องใช้เพื่อต้องการผลิตสินค้าและบริการ หรือผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ที่ดิน หมายถึง พื้นผิวโลกทั้งพื้นดิน พื้นน้ำ และส่วนที่เป็นน้ำแข็ง

1.2 แรงงาน หมายถึง พลังที่มนุษย์นำมาใช้

1.3 ทุน หมายถึง สิ่งที่ใช้ได้คงทนหรือเป็นปัจจัยที่ใช้ได้นาน เช่น เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ อาคาร ปุ๋ย เป็นต้น

1.4 การประกอบการ หมายถึง การนำเอาปัจจัยการผลิตมาผลิตเป็นสินค้าหรือบริการเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค

2. เทคโนโลยีการผลิต หมายถึง การนำเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์หรือความรู้วิทยาการต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ทางการผลิต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เทคโนโลยีเกี่ยวกับชลประทาน เช่น เทคนิคการให้น้ำพืชแบบหยดน้ำ เป็นต้น

2.2 เทคโนโลยีเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ เช่น การผสมเทียม เป็นต้น

2.3 เทคโนโลยีเกี่ยวกับเครื่องมือทุนแรงทางการเกษตร เช่น การนำเครื่องมือและเครื่องจักรกลมาใช้แทนแรงงานมนุษย์และแรงงานสัตว์ เป็นต้น

2.4 เทคโนโลยีอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเกษตร เช่น การประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร (กังหันลม เครื่องท่อน้ำ ปุ๋ย ฯลฯ) เป็นต้น

ทรรศนะของนักวิชาการดังกล่าวได้สรุปได้ว่า ปัจจัยการผลิตสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ ปัจจัยการผลิตโดยตรง ได้แก่ ที่ดิน ทุน แรงงาน และการประกอบการ และปัจจัยการผลิตโดยอ้อม ได้แก่ นโยบายของรัฐ ตลาด และการคมนาคมขนส่ง

¹มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรวิทยา. เศรษฐศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ หน่วยที่ 1 - 9. ม.ป.ป. หน้า 105 - 138.

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

1. ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์

อำเภอป่าบอนเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดพัทลุง สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน¹ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอป่าบอน² และอำเภอป่าบอน³ ได้กล่าวถึงที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ของอำเภอป่าบอนสรุปได้ว่า อำเภอป่าบอนตั้งอยู่ตอนใต้สุดของจังหวัดพัทลุง อยู่ห่างจากจังหวัด 48 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 380,444 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอระโนด และอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง และอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล

ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอป่าบอนส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงทางทิศตะวันออก โดยเป็นเนินสูงตั้งแต่เทือกเขาบรรทัดแล้วค่อยลาดต่ำลงมาเป็นที่ราบทางทิศตะวันออก จากลักษณะภูมิประเทศดังกล่าวทำให้พื้นที่ทางทิศตะวันออกเหมาะแก่การเกษตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าเทือกเขาบรรทัดซึ่งเป็นแนวแบ่งเขตแดนระหว่างอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง กับอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง และอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของคลองสายสำคัญสองสาย คือ คลองป่าบอน และคลองพรุฬ

¹สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน. สรุปผลงานส่งเสริมการเกษตร. 2539. หน้า 1 - 9.

²สำนักงานศึกษาธิการอำเภอป่าบอน. แผนปฏิบัติการสำนักงานศึกษาธิการอำเภอป่าบอน ประจำปีงบประมาณ 2542. 2542. หน้า 1 - 3.

³อำเภอป่าบอน. สรุปรายงานประจำปี 2542. 2542. หน้า 2 - 4.

3. สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

สำนักงานศึกษาธิการอำเภอป่าบอน¹ อำเภอป่าบอน² และสำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน³ ได้กล่าวถึงสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของอำเภอป่าบอนไว้สรุปได้ว่า อำเภอป่าบอนแบ่งการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 45 หมู่บ้าน และ 1 เขตสุขาภิบาล ตำบลทั้ง 5 ตำบล ดังนี้

1. ตำบลป่าบอน	มีหมู่บ้านจำนวน 10 หมู่บ้าน
2. ตำบลหนองธง	มีหมู่บ้านจำนวน 9 หมู่บ้าน
3. ตำบลโคกทราย	มีหมู่บ้านจำนวน 10 หมู่บ้าน
4. ตำบลทุ่งนารี	มีหมู่บ้านจำนวน 9 หมู่บ้าน
5. ตำบลวังใหม่	มีหมู่บ้านจำนวน 7 หมู่บ้าน

อำเภอป่าบอนมีจำนวนประชากรจากการสำรวจเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2541 จำนวนทั้งหมด 41,083 คน แยกเป็นชายจำนวน 20,557 คน เป็นหญิงจำนวน 20,506 คน โดยประชากรแยกอยู่ในตำบลต่าง ๆ คือ ตำบลป่าบอนมีจำนวนประชากร 9,240 คน ตำบลหนองธงมีจำนวนประชากร 8,067 คน ตำบลโคกทรายมีจำนวนประชากร 9,471 คน ตำบลทุ่งนารีมีจำนวนประชากร 7,861 คน และตำบลวังใหม่มีจำนวนประชากร 6,444 คน

ประชากรในอำเภอป่าบอนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก โดยเมื่อปี พ.ศ. 2539 อำเภอป่าบอนมีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 39,306 คน มีผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจำนวน 32,567 คน โดยประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยู่ในตำบลต่าง ๆ คือ ตำบลป่าบอน 8,333 คน ตำบลหนองธงจำนวน 6,931 คน ตำบลโคกทรายจำนวน 6,179 คน ตำบลทุ่งนารีจำนวน 5,282 คน และตำบลวังใหม่จำนวน 5,922 คน อำเภอป่าบอนมีพื้นที่ทั้งหมดจำนวน 237,503 ไร่ เป็นพื้นที่ถือครองทำการเกษตรจำนวน 201,693 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่สวนยางพาราจำนวน 144,748 ไร่ (ร้อยละ 70 ของพื้นที่ทำการเกษตร) พื้นที่ปลูกสับปะรดจำนวน

¹สำนักงานศึกษาธิการอำเภอป่าบอน. แผนปฏิบัติการสำนักงานศึกษาธิการอำเภอป่าบอน ประจำปีงบประมาณ 2542. 2542. หน้า 6 - 8.

²อำเภอป่าบอน. สรุปรายงานประจำปี 2542. 2542. หน้า 2 - 4.

³สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน. สรุปผลงานส่งเสริมการเกษตร. 2539. หน้า 1 - 8.

3,939 ไร่ (ร้อยละ 2 ของพื้นที่ทำการเกษตร) อยู่ในเขตชลประทานจำนวน 7,729 ไร่ (ร้อยละ 4 ของพื้นที่ทำการเกษตร)

ประชากรในอำเภอป่าบอนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งมีถึงร้อยละ 89 และนับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 11 มีวัดและสำนักสงฆ์จำนวน 19 แห่ง มีมัสยิดจำนวน 4 แห่ง มีโรงเรียนสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมจำนวน 3 แห่ง วัดที่สำคัญในอำเภอป่าบอนซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไปคือ วัดป่าบอน (วัดเหนือ) วัดป่าบอนต่ำ และวัดพรุพ้อ ด้านวัฒนธรรม ประชาชนอำเภอป่าบอนยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไว้หลายอย่าง เช่น ประเพณีลากพระ ประเพณีสารทเดือนสิบ ประเพณีการบวชนาค การจัดงานวันกตัญญู เป็นต้น

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดกรอบความคิดในการศึกษา การจัดทำเค้าโครงในการศึกษาวิจัย ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลประกอบในการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 3

ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรด ในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

การทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพนี้ได้ค่อนข้างสูง ปัจจุบันการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุงได้พัฒนาขึ้นมาตามลำดับ แต่เดิมเกษตรกรในอำเภอนี้ปลูกสับปะรดเพื่อบริโภคในครัวเรือน แจกจ่ายเพื่อนบ้านข้างเคียงและเป็นของฝาก โดยการปลูกไว้เป็นพืชแซมในสวนยางพารา เนื่องจากเกษตรกรในอำเภอป่าบอนส่วนใหญ่ทำสวนยางเป็นอาชีพหลัก แต่ต่อมาเมื่อประสบสภาพปัญหาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ประกอบกับยางพารามีราคาตกต่ำ และราคาขึ้นลงไม่แน่นอน จึงทำให้เกษตรกรหันมาสนใจในการทำอาชีพเสริมที่สร้างรายได้ให้กับครอบครัว จนในที่สุดเกษตรกรก็ได้หันมาทำไร่สับปะรดกันเป็นจำนวนมาก เพราะเห็นว่าเป็นอาชีพที่สร้างรายได้เป็นอย่างดี ช่วยพยุงฐานะทางเศรษฐกิจในครอบครัว ทำให้การทำไร่สับปะรดได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในกลุ่มเกษตรกรในอำเภอนี้ ผลจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง จำแนกได้เป็น 2 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยโดยตรง ประกอบด้วยที่ดิน แรงงาน ทุน และการประกอบการ
  2. ปัจจัยโดยอ้อม ประกอบด้วยนโยบายของรัฐ ตลาด และการคมนาคมขนส่ง
- ผลจากการศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง แต่ละด้านปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปัจจัยโดยตรงที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรด

การทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง มีปัจจัยที่เอื้อหลายประการ ที่เป็นปัจจัยโดยตรงได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน และการประกอบการ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ที่ดิน

ที่ดินเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ดินในแต่ละบริเวณจะมีคุณสมบัติที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ วัตถุดิบกำเนิดดิน และปริมาณองค์ประกอบต่าง ๆ ในดิน สิ่งที่มีมักจะนำมาพิจารณากำหนดคุณภาพของดิน ได้แก่ ลักษณะเนื้อดิน และปริมาณแร่ธาตุในดิน

ลักษณะเนื้อดินที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่มีสาเหตุมาจากวัตถุต้นกำเนิดดิน ดินที่เป็นดินทรายน้ำจะซึมผ่านได้ง่ายและไม่เก็บกักน้ำ ส่วนดินเหนียวอุ้มน้ำได้ดี ดินร่วนเป็นดินที่อากาศและน้ำระบายผ่านได้ดี มีความชื้นพอเหมาะ ดินแต่ละชนิดมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในกิจกรรมที่ต่างกันไป การศึกษาที่ดินในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ในด้านปริมาณด้านคุณภาพ ด้านกรรมสิทธิ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ด้านปริมาณ ในอดีตที่ดินในบริเวณพื้นที่นี้มีมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรดังที่ สมเกียรติ ไชยยอดแก้ว¹ ประธานกรรมการชมรมผู้ปลูกสับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า เดิมที่ดินและพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นที่รกร้างว่างเปล่า และมีจำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากร ซึ่งสอดคล้องกับที่ เจริญ แป้นทอง² รองประธานกรรมการชมรมผู้ปลูกสับปะรด ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า พื้นที่ในอำเภอป่าบอนเมื่อประมาณร้อยปีล่วงมาแล้ว เป็นพื้นที่ที่ทุรกันดารมาก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่า มีประชากรอาศัยอยู่ไม่กี่ครัวเรือน แต่ละครัวเรือนมีรายได้จากการทำสวนยางพารา และเมื่อมีเวลาว่างจากการทำสวนยางพาราก็ได้ปลูกสับปะรดไว้ในสวนยางพารา โดยปลูกไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือน ไม่มีรายได้จากการปลูกสับปะรด เพราะปลูกกันน้อยและไม่ค่อยจะดูแลบำรุงรักษา ไม่มีวิธีการใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในด้านนี้โดยปลูกแบบปล่อยปละละเลยเพราะไม่ได้ทำกันเป็นอาชีพ และสำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน³ ได้กล่าวถึงปริมาณพื้นที่ที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรดของเกษตรกรในอำเภอป่าบอนสรุปได้ว่า พื้นที่ในอำเภอป่าบอนมีทั้งหมด 237,507 ไร่ เป็นพื้นที่ที่ประชากรใช้ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรจำนวน 201,693 ไร่ คิดเป็นพื้นที่ทำการเกษตรร้อยละ 84.92 และมีประชากรทั้งหมดจำนวน 39,306 คน ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม จำนวน 32,567 คน

¹สมเกียรติ ไชยยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 57 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²เจริญ แป้นทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 19 หมู่ที่ 7 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2543.

³สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน. สรุปผลงานการส่งเสริมการเกษตร. 2539. หน้า 9 - 10.

ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมนี้รวมไปถึงการทำนา ทำสวนยางพารา และปลูกพืชผักอื่นๆ ด้วย มีพื้นที่ที่ปลูกสับปะรดจำนวน 3,939 ไร่ คิดเป็นพื้นที่ปลูกสับปะรดร้อยละ 1.65 ไร่ จึงทำให้มีปริมาณที่ดินที่ใช้สำหรับการทำไร่สับปะรดได้อีกมาก สอดคล้องกับ สมชาย เหตุทอง¹ ผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงปริมาณที่ดินในอำเภอป่าบอนสรุปได้ในทำนองเดียวกันว่า ปริมาณที่ดินในอำเภอป่าบอนเหมาะสำหรับการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมโดยเฉพาะการปลูกสับปะรด เดิมเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการปลูกยางพาราจำนวน 144,748 ไร่ ในพื้นที่ปลูกยางพาราก็สามารถปลูกสับปะรดเป็นพืชแซมระหว่างยางพาราได้อีกด้วย และยังทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นอีก นอกจากนี้เกษตรกรยังได้ปรับพื้นที่เพื่อจะนำพื้นที่ทั้งหมดมาทำไร่สับปะรดเพราะเล็งเห็นแล้วว่าการทำไร่สับปะรดจะให้ผลผลิตที่ดี และให้ผลผลิตสูงทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เกษตรกรจึงหันมาใช้ปริมาณพื้นที่ที่ทำการเกษตรในด้านอื่น ๆ มาปลูกสับปะรดแทน

ในระยะเวลาต่อมาเนื่องจากมีประชากรเพิ่มขึ้นจึงทำให้มีการบุกเบิกที่ดินเพื่อการทำสวนยางพาราเพิ่มขึ้น ดังที่ ฉาด หมัดหมาน² ประชาสัมพันธ์ชมรมผู้ปลูกสับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง กล่าวไว้สรุปได้ว่า พื้นที่ที่เคยว่างเปล่าและเป็นป่ารกชัฏได้ถูกจับของเพื่อแปรสภาพเป็นพื้นที่ปลูกยางพารามากขึ้น แต่ละครบครัวจะมีที่ดินเป็นของตนเองเฉลี่ยประมาณ 40 - 70 ไร่ และจากการที่มีที่ดินในการปลูกยางพารามากขึ้นจึงส่งผลต่อการทำไร่สับปะรดด้วย เพราะเกษตรกรรวมได้ปลูกสับปะรดเป็นพืชแซมในสวนยางพารา เกษตรกรแต่ละครอบครัวจึงมีเนื้อที่ในการทำไร่สับปะรดมาก กล่าวคือถ้ามีสวนยางพารามากก็จะมีไร่สับปะรดมากด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการทำไร่สับปะรดกับการทำสวนยางพาราในอำเภอป่าบอนนั้นต้องสัมพันธ์กัน เพราะทั้งสับปะรดและยางพาราได้รับผลที่เกื้อกูลต่อกันและกัน แต่สำหรับเกษตรกรที่ไม่มีสวนยางพารา

¹สมชาย เหตุทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 220 หมู่ที่ 8 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²ฉาด หมัดหมาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 75 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2543.

จะทำให้ไร่สับปะรดเพียงอย่างเดียวเนื่องจากมีปริมาณพื้นที่มาก ดังที่ ล้วน คงรีน¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลป่าบอน อำเภอบางบาล จังหวัดพัทลุง กล่าวไว้สรุปได้ว่าเกษตรกรบางรายได้จับจองพื้นที่ไม่ได้ปลูกยางพาราก็จะปลูกสับปะรดกันเป็นจำนวนมาก ประกอบกับในระยะปี พ.ศ. 2539 - 2540 ราคายางพาราตกต่ำจึงทำให้เกษตรกรหันมาสนใจในการทำไร่สับปะรดกันเป็นจำนวนมาก

ปัจจุบันปริมาณที่ดินสำหรับการทำไร่สับปะรดมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก ทั้งนี้เพราะจำนวนพื้นที่ปลูกสับปะรดไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนแรงงานของคนในครอบครัว ดังที่ สมชาย เสวนาพร² เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลป่าบอน อำเภอบางบาล จังหวัดพัทลุง กล่าวไว้สรุปได้ว่า ปัจจุบันการปลูกสับปะรดไม่ได้อาศัยธรรมชาติเพียงอย่างเดียว การเปลี่ยนแปลงจากการใช้แรงงานคนเป็นเครื่องจักร การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ สารเคมีต่าง ๆ เข้ามาใช้ทำให้ชาวไร่สับปะรดสามารถปลูกสับปะรดได้ในพื้นที่จำนวนมาก ๆ หรือมีพื้นที่ในการปลูกเท่าเดิมแต่สามารถเร่งผลผลิตได้ ฉะนั้นปริมาณที่ดินจึงเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยเป็นแรงจูงใจในการทำไร่สับปะรดกันมากขึ้น

1.2 ด้านคุณภาพของดิน ลักษณะดินในอำเภอบางบาลเป็นดินร่วนปนทราย ปนกรวด และลูกรัง มีการระบายน้ำได้ดี ความอุดมสมบูรณ์ของดินอยู่ในระดับดี สามารถปลูกพืชเศรษฐกิจได้ดี เช่น ปลูกยางพารา ปลูกสับปะรด เป็นต้น ดังที่ ชวง ชูดำ³ และปิ่น ศรีเรือง⁴ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอบางบาล จังหวัดพัทลุง กล่าวไว้สอดคล้องกันซึ่งสรุปได้ว่า พื้นที่อำเภอบางบาลเป็นพื้นที่ลาดเอียง มีที่ราบสลับกับเนินเตี้ย ๆ ลักษณะของดินทำให้ประกอบอาชีพทางการเกษตรได้ผลเป็นอย่างดี โดยเฉพาะการปลูกพืช

¹ล้วน คงรีน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 106 หมู่ที่ 2 ตำบลป่าบอน อำเภอบางบาล จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²สมชาย เสวนาพร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 210 หมู่ที่ 7 อำเภอบางบาล จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2543.

³ชวง ชูดำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 11 หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งนารี อำเภอบางบาล จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2543.

⁴ปิ่น ศรีเรือง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 135 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอบางบาล จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2543.

เศรษฐกิจ จึงทำให้เกษตรกรสนใจกันมาก เพราะเดิมแล้วพื้นที่ในอำเภอป่าบอนก็ทำสวนยางพารากันจนได้ผลดี ดังที่ หยวด เม่งช่วย¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และเอนก ดำเพชร² เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง กล่าวไว้ซึ่งสรุปได้ว่าเกษตรกรในอำเภอป่าบอนจะประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก รองลงมาคือการทำสวนยางพารา และทำไร่สับปะรดเป็นอาชีพเสริม แต่ลักษณะคุณภาพของดินทำให้การทำนาไม่ประสบความสำเร็จได้ผลผลิตน้อยพอเพียงสำหรับการบริโภคเท่านั้น ถึงแม้ว่าการทำสวนยางพาราซึ่งเป็นอาชีพที่รองลงมาและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มีผลผลิตจากยางพาราได้ดีมาก แต่ราคาของยางพาราไม่แน่นอน ในยุคเศรษฐกิจของสังคมปัจจุบันจึงทำให้ทุกคนดิ้นรนเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว การทำไร่สับปะรดจึงเป็นอาชีพเสริมอาชีพหนึ่งที่สามารถปลูกได้ดีในพื้นที่นี้ สอดคล้องกับ สุนันท์ สงพห่ม³ ผู้ทำไร่สับปะรดจนประสบความสำเร็จกล่าวไว้สรุปได้ว่า การปลูกสับปะรดในอำเภอป่าบอนได้ผลเป็นอย่างดี เนื่องจากสภาพของดิน คุณลักษณะของดินเหมาะสม ประกอบกับสามารถทำควบคู่กับสวนยางพาราได้อีกด้วย

นอกจากนี้ สนิท สิทธิชัย⁴ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงสภาพของดินในอำเภอป่าบอนที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรดสรุปได้ว่า สภาพดินในอำเภอป่าบอนมีความอุดมสมบูรณ์มาก ประกอบกับสภาพภูมิประเทศจะเป็นกำหนดคุณภาพดินด้วย เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของอำเภอป่าบอนเป็นพื้นที่ลาดเอียง มีที่ราบสลับเนิน สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย ปนกรวด และปนลูกรังเล็กน้อย สามารถระบายน้ำได้ดี เดิมพื้นที่อำเภอป่าบอนจะเป็นพื้นที่ป่า มีประชากรอาศัยอยู่ไม่กี่ครัวเรือน พื้นที่

¹หยวด เม่งช่วย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 113 หมู่ที่ 6 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²เอนก ดำเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 52 หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2543.

³สุนันท์ สงพห่ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 102 หมู่ที่ 7 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2543.

⁴สนิท สิทธิชัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 86 หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2543.

จะเต็มไปด้วยป่าไม้นานาพันธุ์ จึงทำให้สภาพของดินมีความอุดมสมบูรณ์ สามารถปลูกพืชเศรษฐกิจต่าง ๆ ได้ผลดี เช่น ปลูกยางพารา ปลูกสับปะรด และพืชอื่น ๆ เป็นต้น แต่ในบรรดาการปลูกพืชมาหลายพันธุ์ หลาย ๆ ชนิด พืชที่สามารถเจริญเติบโตได้ดี มีคุณภาพดีคือ สับปะรด ประกอบกับสับปะรดเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในตลาดใกล้เคียงและตลาดต่างประเทศคือประเทศมาเลเซีย และประเทศสิงคโปร์ จึงทำให้เกษตรกรได้ประกอบอาชีพการทำไร่สับปะรดเป็นอาชีพหลักที่มีรายได้มั่นคงและแน่นอน ดังที่ เวช ทองเอม¹ และสุรพล ศรีแสงจันทร์² เภรณูญิกของชมรมผู้ปลูกสับปะรดได้กล่าวถึงรายได้สรุปได้ว่า การทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอนประสบผลสำเร็จจนเป็นที่น่าพอใจ สามารถสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการนี้ได้ดี โดยมีรายได้เฉลี่ยไร่ละ 36,000 บาท จึงทำให้มีผู้ต้องการประกอบอาชีพนี้กันมาก

ปัจจุบันการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอนได้รับความสนใจกว้างขวางขึ้น ทำให้ผลผลิตเพิ่มจำนวนมากขึ้น เกษตรกรที่ทำอยู่แล้วก็ได้ขยายพื้นที่เพิ่มไปอีก จนทำให้ผลผลิตเป็นที่รู้จักและยอมรับของคนทั่วไป

1.3 ด้านกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ในอดีตนั้นราษฎรสามารถที่จะจับจองที่ดินเพื่อเป็นที่ทำกินได้ ซึ่งการจับจองนี้ทำให้ผู้ที่มีอำนาจ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บรรดาศักดิ์ เป็นต้น มีโอกาสจับจองที่ดินมากกว่าราษฎรทั่วไป การจับจองที่ทำกินของผู้มีอำนาจดังกล่าวแล้วอาจจะถึงร้อยละร้อยหรือมากกว่าเพราะการจองในอดีตนั้นไม่มีการวัดจำนวนพื้นที่เพียงแต่จะใช้ต้นไม้เป็นแนวเขตแดน หากไม่มีต้นไม้ก็จะใช้ไม้เนื้อแข็งปักเป็นหลักไว้ ส่วนคนอื่น ๆ ทั่วไปก็จะจับจองที่ดินถัด ๆ กันไป โดยไม่ให้เข้ากับเขตแดนที่มีผู้จองไว้แล้ว การจับจองที่ดินในอดีตนั้นเมื่อได้จับจองแล้วต้องลงมือทำโดยการถางพื้นที่ มิฉะนั้นแล้วคนอื่น ๆ อาจจะมาจับจองซ้ำด้วยเข้าใจว่าเป็นที่ว่างเปล่าไม่มีเจ้าของ เนื่องจากในสมัยนั้นยังมีที่ว่างเปล่าอีกมาก และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือหากไม่ทำมาหากินบนพื้นที่และปล่อยให้ที่ดินว่างเปล่าที่ดินนั้นจะถูกริบเป็นของหลวงทันที ผู้ที่จับจองพื้นที่ไว้มาก ๆ ก็จะมีคนมาอาศัยที่บ้านของตนเองออกไปทำไร่ ทำสวน ยิงพื้นที่นั้น ๆ

¹เวช ทองเอม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²สุรพล ศรีแสงจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2543.

ในบางพื้นที่ที่มีที่ดินว่างเปล่ามากก็จะมีผู้คนอพยพบ้านเรือนเข้าไปอยู่อาศัยและจับจองที่ดินบริเวณใกล้เคียง ๆ บ้านนั้นไว้แล้วพยายามชักชวนญาติพี่น้อง หรือคนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ญาติให้ไปสร้างบ้านเรือนอยู่โดยการแบ่งที่ดินที่ได้จับจองให้ผู้ที่ไม่ใช่ญาติไปอยู่ด้วยเพื่อจะได้เป็นเพื่อนบ้าน สมเกียรติ ไชยยอดแก้ว¹ ประธานชมรมผู้ปลูกสับปะรด ได้กล่าวถึงเรื่องนี้สรุปได้ว่า การจับจองที่ทำกินในอดีตนั้นไม่มีปัญหา เนื่องจากยังมีที่รกร้างว่างเปล่าอีกมากผู้จับจองก็จะจับจองเอาเฉพาะจำนวนที่กำลังความสามารถที่จะทำได้ที่ชาวบ้านเรียกว่า “ทำแต่พอแรง”

การจับจองและได้ครอบครองที่ดิน โดยผู้ครอบครองจะต้องเสียอากรค่าพื้นที่ทำกินทุก ๆ ปี ทำให้ชาวไร่ ชาวนาต่างก็มีสิทธิ์ในที่ทำกินที่สามารถแบ่งแยกเป็นมรดกให้แก่ลูกหลานได้หรือขายที่ทำกินให้กับผู้อื่นได้ แต่ชาวไร่ ชาวนาเหล่านี้ก็ไม่นิยมขายพื้นที่ที่ได้ทำกิน เพราะถือว่าเป็นเรื่องที่น่าละอายเป็นการเสียศักดิ์ศรีมาก แต่ในระยะต่อมาชาวไร่ ชาวนาต้องใช้จ่ายเงินมากขึ้น เช่น ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของลูก ๆ ที่เข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้น โดยผู้เรียนจะต้องเข้าไปเรียนที่ในเมืองหรือในกรุงเทพฯ เมื่อชาวไร่ ชาวนาไม่มีเงินก็มักจะไปกู้ยืมเงินจากผู้มีฐานะดีในท้องถิ่น โดยการใช้ที่ทำกินเป็นหลักประกันหรือใช้วิธีการจำนองสวน หากชาวไร่ ชาวนาไม่มีเงินไถ่ถอนเมื่อถึงกำหนดที่ทำกินเหล่านั้นก็จะถูกยึด และบางรายก็ต้องขายที่มาเพื่อให้ได้เงินมาเพื่อใช้จ่ายสิ่งจำเป็นดังกล่าว

การแบ่งแยกกรรมสิทธิ์ที่ทำกินให้กับลูกหลานได้นำไปทำกินต่อจากบรรพบุรุษนั้น สวัสดิ์ จันทรชิต² เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง กล่าวไว้สรุปได้ว่า การแบ่งแยกกรรมสิทธิ์ที่ทำกินโดยเฉพาะพื้นที่ทำสวน พื้นที่ทำไร่ พื้นที่ทำนา นั้นจะต้องใช้พิจารณาญาณโดยการคำนึงถึงความเหมาะสมหลาย ๆ ประการประกอบกัน เช่น ลูกคนที่ได้รับการศึกษาและมีงานทำก็จะทำให้พื้นที่ทำกินจำนวนน้อยกว่าลูก ๆ ที่ไม่ได้รับการศึกษาเล่าเรียน การแบ่งที่ทำกินให้ลูกก็จะคำนึงถึงความสะดวก เช่น ระยะทางที่อยู่อาศัยกับ

¹สมเกียรติ ไชยยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 57 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²สวัสดิ์ จันทรชิต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 166 หมู่ที่ 7 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2543.

ที่ทำกินนั้น ๆ หากพื้นที่ติดกันก็จะแบ่งส่วนกลาง ๆ ให้กับลูกผู้หญิงหรือลูกคนสุดท้ายเพื่อต้องการให้พี่ ๆ ได้ดูแลช่วยเหลือน้อง เป็นต้น

จากการศึกษาปัจจัยด้านกรรมสิทธิ์ในที่ดิน สรุปได้ว่า กรรมสิทธิ์ในที่ดินของเกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง และเกษตรกรทุกรายก็มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ซึ่งได้โดยการแบ่งแยกจากบรรพบุรุษที่ได้จับจองกันมา หรือจากการซื้อต่อมาจากผู้ที่เคยดริ้นหรือประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจ จึงทำให้เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ตนเองประกอบ การอยู่ และจากการที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ถูกต้องทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานและ พัฒนาผลผลิตให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ไป

2. แรงงาน

แรงงานเป็นตัวการสำคัญในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ได้ผลผลิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ที่วางไว้ การศึกษาปัจจัยด้านแรงงานที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง พบว่ามีการใช้แรงงาน 2 ประเภท คือ การใช้แรงงานคน และ การใช้แรงงานเครื่องมือเครื่องจักร ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การใช้แรงงานคน การประกอบอาชีพทางการเกษตรถึงแม้จะมีการนำเอาเทคโนโลยีและเครื่องอำนวยความสะดวกสมัยใหม่เข้ามาช่วยมากมาย แต่ยังคงต้องใช้แรงงานคนในการดูแลไร่สับปะรด การศึกษาการทำไร่สับปะรดของเกษตรกรกลุ่มนี้ปรากฏว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงใช้แรงงานคนในครอบครัวซึ่งถือเป็นอาชีพภายในครอบครัว ทุกขั้นตอนในการทำไร่สับปะรดตั้งแต่การเตรียมการปลูก การปลูก การดูแลรักษา ตลอดจนการเก็บเกี่ยวผลผลิต เกษตรกรจะให้สมาชิกในครอบครัวดำเนินการ จากการสัมภาษณ์ สมเกียรติ ไชยยอดแก้ว¹ ประธานชมรมผู้ปลูกสับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และหยวด เม่งช่วย² เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า กลุ่มเกษตรกรรายย่อย

¹สมเกียรติ ไชยยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 57 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²หยวด เม่งช่วย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 113 หมู่ที่ 6 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2543.

กลุ่มนี้จะใช้แรงงานของสมาชิกภายในครอบครัวในการปลูก ดูแลรักษา ทำให้สามารถลดต้นทุนในการผลิตได้โดยไม่ต้องเสียค่าแรงงาน สำหรับการไถและพรวนดิน การกำจัดวัชพืช และขนส่งผลผลิต ต้องอาศัยเครื่องจักรผสมแรงงานคน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีเครื่องจักรเองจึงต้องจ้างแรงงานคนพร้อมเครื่องจักรจากเพื่อนบ้าน ซึ่งรวดเร็วและคุ้มกว่าที่จะลงมือทำด้วยตนเอง ในช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตถ้าหากเกษตรกรรายใดมีผลผลิตสับปะรดที่สุกพร้อมกันเป็นจำนวนมาก เจ้าของไร่สับปะรดก็จะว่าจ้างกลุ่มเกษตรกรด้วยกันมาช่วยกันตัดสับปะรด โดยจะบริการขนส่งผลสับปะรดไปกองไว้ยังจุดนัดพ้อค้ำคนกลาง ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและขนส่งถูกกว่าที่จะจ้างจากภายนอก โดยคิดค่าแรงตันละประมาณ 300 - 500 บาท การเก็บเกี่ยวผลผลิตจะต้องใช้แรงงานคนอย่างน้อย 3 คน ดังนี้ คนตัดสับปะรด 1 คน เก็บสับปะรดที่ตัดแล้ว 1 คน และเก็บสับปะรดที่ตัดแล้วไปกองรวมไว้ 1 คน ถ้าสับปะรดมีจำนวนมากและสุกพร้อมกันมาก ๆ จะต้องใช้แรงงานคนในการเก็บผลผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 4 - 5 เท่าเพื่อความเร็ว เพราะถ้าเก็บเกี่ยวช้าจะทำให้ผลสับปะรดที่สุกเกินไปเน่าเสีย ทำให้ราคาตกต่ำลงไปอีก แรงงานคนจึงจำเป็นต้องการทำไร่สับปะรดที่สำคัญมากอีกปัจจัยหนึ่ง

2.2 การใช้แรงงานเครื่องมือเครื่องจักร การใช้กำลังเครื่องมือเครื่องจักรในการดำเนินงานโดยเฉพาะเครื่องจักรเป็นกำลังสำคัญในการผลิต เพราะหากใช้แรงงานคนเพียงอย่างเดียวทำให้การทำงานล่าช้าและได้งานในปริมาณที่น้อยมาก จากการศึกษากำลังเครื่องมือเครื่องจักรผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือ และเครื่องจักร

2.1.1 เครื่องมือ การทำไร่สับปะรดจำเป็นต้องใช้เครื่องมือ ดังที่ แดง คงรีน¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงเครื่องมือในการทำไร่สับปะรดมีดังนี้

- จอบ ใช้ขุดหลุม และตากหญ้าบริเวณโคนต้นสับปะรด
- พรวน ใช้ถางวัชพืชในไร่สับปะรด
- เชือก ใช้ขึงในการวางระยะแถวปลูกสับปะรด
- ซ็อน ใช้แคะจุกสับปะรดไว้ใช้เป็นพันธุ์ปลูก
- มีดตัดสับปะรด ใช้ตัดสับปะรดเมื่อผลสับปะรดสุกเต็มที่

¹แดง คงรีน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 106 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2543.

2.1.2 เครื่องจักร การทำไร่สับปะรดจำเป็นต้องใช้เครื่องจักร ดังที่ ปิ่น ศรีเรือง¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงเครื่องจักรในการทำไร่สับปะรด สรุปได้ว่า การใช้แรงงานเพื่อการทำการเกษตรในอดีตนั้นจะมีเฉพาะแรงงานคนและแรงงานจากสัตว์ ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีและวิทยาการแบบใหม่เริ่มแพร่หลายเข้ามาอีกทั้งแรงงานคนในการทำไร่ลดน้อยลง จึงเป็นโอกาสให้เครื่องจักรเข้ามามีบทบาทมากขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่การไถแปลงก็มีรถแทรกเตอร์เข้ามาแทนที่ ประสิทธิภาพของแรงงานจากเครื่องจักรเหล่านี้ย่อมมีความสามารถ รวดเร็วและทันต่อฤดูกาล ทำให้การทำไร่สับปะรดในปัจจุบันไม่มีปัญหาด้านขาดแคลนแรงงานอีกต่อไป นอกจากนี้ สมมาตร คล้ายสมบัติ² เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงเครื่องจักรที่ใช้ในการทำไร่สับปะรดไว้ดังนี้

เครื่องฉีดหญ้า ใช้ฉีดหญ้าในไร่สับปะรด

เครื่องพ่นยา ใช้พ่นยาฉีดวัชพืชในไร่สับปะรด

รถดินหรือรถแทรกเตอร์ ใช้ปรับพื้นที่ ดันพื้นที่เพื่อเตรียมการปลูกสับปะรด

รถไถ ใช้ไถดินในแปลงปลูกให้ร่วน มีรถไถ 3 จาน และรถไถ 7 จาน เพื่อย่อยดินให้สลายเพื่อเตรียมปลูก

รถบรรทุกและรถกระบะ ใช้บรรทุกผลผลิตจากไร่ส่งไปขายให้กับพ่อค้าคนกลาง

จากการศึกษาปัจจัยที่ช่วยในการทำไร่สับปะรดในด้านแรงงาน ปรากฏว่า การทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอนเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้ให้กับครอบครัวจึงเป็นอาชีพที่ทำกันภายในครอบครัว ใช้แรงงานสมาชิกในครอบครัวโดยไม่ต้องจ้างแรงงานจากบุคคลภายนอกและมีการช่วยเหลือกันในช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำให้มีเงินเหลือมาเป็นทุนเพื่อบำรุงรักษาไร่สับปะรด ส่วนกำลังเครื่องมือเครื่องจักรก็จะใช้ควบคู่ไปกับแรงงานคนทำให้เกิดความรวดเร็วยิ่งขึ้น

¹ปิ่น ศรีเรือง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 135 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²สมมาตร คล้ายสมบัติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 63 หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2543.

3. ทุน

ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างในการทำไร่สับปะรดคือ ทุน ดังที่ สมชาย เหตุทอง¹ ผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงทุนที่นำมาใช้ในการผลิตสับปะรด สรุปได้ว่า แหล่งเงินทุนของผู้ทำไร่สับปะรดใช้แหล่งเงินทุน 3 แหล่งคือ เงินทุนส่วนตัวเงินกู้จากสถาบันการเงิน และแหล่งเงินทุนอื่น ๆ เกษตรกรบางรายจะใช้ทั้งเงินทุนส่วนตัวและเงินกู้จากสถาบันการเงินมาลงทุนรวมกัน โดยการกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาป่าบอน และสหกรณ์อำเภอป่าบอน นอกจากนี้เกษตรกรบางรายรับทุนจากกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เนื่องจากเดิมเกษตรกรได้รับทุนในการปลูกยางพารา ต่อมาเมื่อขอทุนใหม่กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางได้อนุญาตให้ขอทุนเพื่อปลูกสับปะรดได้ด้วย ทุนที่เกษตรกรได้รับการสงเคราะห์จะได้มาในรูปของปุ๋ย เงิน และยากำจัดศัตรูพืช และนอกจากนี้จากสถาบันการเงินและทุนจากกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางแล้วเกษตรกรยังได้กู้เงินจากกลุ่มเกษตรกรด้วยกัน และจากนายทุนแต่จะไม่นิยมกู้เพราะดอกเบี้ยสูง และสมเกียรติ ไชยยอดแก้ว² ประธานคณะกรรมการผู้ปลูกสับปะรดในอำเภอป่าบอนได้กล่าวถึง ปัจจัยด้านทุนในการทำไร่สับปะรดสรุปได้ว่า ทุนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการทำไร่สับปะรดไม่ว่าจะเป็นทุนด้านอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ หรือทุนด้านเงินทุน หากเกษตรกรรายใดมีความพร้อมด้านทุน โอกาสในการเพิ่มผลผลิตก็จะมีสูง สภาพความพร้อมด้านทุนและการส่งผลต่อการทำไร่สับปะรด จากการศึกษามีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

¹สมชาย เหตุทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 220 หมู่ที่ 8 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²สมเกียรติ ไชยยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 57 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2543.

เกษตรกรในอำเภอป่าบอนมีการรวมทุนกันในลักษณะต่าง ๆ มากมาย เช่น กลุ่มออมทรัพย์ของสมาชิกผู้ทำไร่สับปะรด กลุ่มร้านค้า กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นต้น ดังที่ สมชาย เสวนาพร¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า เนื่องจากชาวป่าบอนเกือบทั้งหมดมีอาชีพเกษตรกรรม โดยการปลูกสับปะรด และทำสวนยางพาราชาวป่าบอนมีรายได้จากการขายผลผลิตจากการทำไร่ ทำสวน บางปีก็มีผลผลิตมาก บางปีก็มีผลผลิตน้อย ทำให้มีรายได้ไม่พอเพียงต่อการดำรงชีพ จึงต้องกู้หนี้ยืมสินจาก นายทุนและเพื่อนบ้านที่มีฐานะดีโดยการยืมเงินมาแก้ปัญหาในแต่ละปี ทำให้เกษตรกรเริ่มมองเห็นปัญหาของตนเองจึงได้เริ่มมองวิธีการแก้ปัญหา ในที่สุดก็ได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ หยวด เม่งช่วย² รองประธานชมรมผู้ปลูกสับปะรด และเจริญ แป้นทอง เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการระดมทุนไว้สรุปได้ว่า เนื่องจากเกษตรกรในอำเภอป่าบอนมีแนวความคิดที่จะพึ่งตนเองในด้านเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ จึงได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้น ซึ่งปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์นี้มีเงินออมจำนวน 5,690,117 บาท มีสมาชิกจาก 36 กลุ่ม กลุ่มสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพและเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกได้เป็นอย่างดี

4. การประกอบการ

ผู้ประกอบการจะเป็นผู้ที่นำเอาที่ดิน ทุน แรงงาน และปัจจัยในการผลิตต่าง ๆ มาดำเนินการโดยผ่านกระบวนการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและมีปริมาณสูงสุด ด้วยเหตุที่การทำไร่สับปะรดเป็นการผลิตที่ให้ผลประโยชน์กับผู้ผลิตสูงสุดจึงจำเป็นต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์สูง การวางแผนการผลิต

¹สมชาย เสวนาพร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 210 หมู่ที่ 7 อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²หยวด เม่งช่วย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 113 หมู่ที่ 6 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2543.

³เจริญ แป้นทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 19 หมู่ที่ 7 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2543.

การตลาดจะต้องมีการติดตามความเคลื่อนไหวของข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรในอำเภอป่าบอนมีการจัดการทำไร่สับปะรดในประเด็นสำคัญ ดังนี้

4.1 การวางแผนการใช้ที่ดิน แรงงาน เงินทุน ก่อนดำเนินการทำกิจการใด ๆ ก็ตามต้องมีการวางแผน ดังที่ บุญธรรม ทองเนื้อแข็ง¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการวางแผนการใช้ที่ดิน แรงงาน และเงินทุน สรุปได้ว่าก่อนที่เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพทำไร่สับปะรดจะลงมือดำเนินการต้องมีแผนการผลิตทั้งในด้านการใช้ที่ดิน การกำหนดแรงงาน และการจัดหาเงินทุน ซึ่งสอดคล้องกับ มยุรี คงศักดิ์² เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงลักษณะการประกอบการไว้ในทำนองเดียวกันซึ่งสรุปได้ว่า เกษตรกรทุกรายก่อนลงมือดำเนินการต้องมีการวางแผนในการกำหนดเงินทุน โดยมีการวางแผนตลอดช่วงการผลิต ผ่านการวิเคราะห์ต้นทุนการจากคณะกรรมการในชมรมผู้ปลูกสับปะรด เมื่อมีการจัดการวางแผนในการประกอบการจึงทำให้เกิดความผิดพลาดน้อย ผลผลิตมักได้ผลเป็นที่น่าพอใจจนเป็นเหตุให้เกษตรกรระดมกำลังกันเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ จนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

4.2 การจัดการทุนดำเนินการ เกษตรกรที่เป็นผู้ประกอบการทำไร่สับปะรดจะต้องรู้จักจัดการทุนในการดำเนินการ ดังที่ เวช ทองเอน³ และสุรพล ศรีแสงจันทร์⁴ เภรบุญภิชมรมผู้ปลูกสับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า การจัดการด้านเงินทุนดำเนินการตามแผนการผลิตที่ได้ทำข้อตกลงไว้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

¹บุญธรรม ทองเนื้อแข็ง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 248 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²มยุรี คงศักดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 117 หมู่ที่ 7 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2543.

³เวช ทองเอน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2543.

⁴สุรพล ศรีแสงจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2543.

โดยมีเจ้าหน้าที่จากธนาคารคอยติดตามตรวจสอบเป็นระยะ ๆ ทำให้การใช้เงินทุนในการผลิตเป็นไปตามแผนการผลิตที่ได้วางไว้ และสอดคล้องกับคำกล่าวของ มนตรี ขาวน้อย¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง กล่าวในทำนองเดียวกันสรุปได้ว่าผู้ประกอบการทุกคนจะต้องมีการจัดการด้านเงินทุนตามแผนการผลิตที่ได้ทำข้อตกลงไว้กับสถาบันการเงินต่าง ๆ เพราะเจ้าหน้าที่ของฝ่ายจัดการด้านทุนจะออกประเมินและติดตามผลการดำเนินงานทุกระยะ จึงทำให้ได้ผลผลิตตามแผนปริมาณที่วางไว้และได้ผลผลิตเป็นไปตามเป้าหมายด้วย

4.3 การดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้ประกอบการได้ดำเนินการทางด้านการเกษตรตามแผนที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการพบปะพูดคุยกัน ดังที่ เสรี วงศ์จันทร์² และจรัล ชนะรัตน์³ เลขาธิการชมรมผู้ปลูกสับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวให้ฟังเกี่ยวกับการดำเนินตามแผนสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการในการทำไร่สับปะรดจากการที่ได้วางแผนการทำกิจการ การจัดการด้านทุนเสร็จสิ้นแล้วก็จะดำเนินการทำกิจกรรมไปพร้อม ๆ กัน โดยมีการพบปะพูดคุยถึงปัญหาของการผลิตและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องได้ใช้ระบบการรวมกลุ่มของเกษตรกร การตั้งชมรมผู้ทำไร่สับปะรด การตั้งกลุ่มแม่บ้านเพื่อผลิตสับปะรด ทำให้มีการพบปะกันเรื่อยจึงเป็นแรงกระตุ้นให้เกษตรกรได้ดำเนินการตามแผนการผลิตที่วางไว้ไปพร้อม ๆ กัน

4.4 การประเมินผลการทำงาน จากการศึกษาการประกอบการในการทำไร่สับปะรด พบว่าระบบการจัดการขั้นต่าง ๆ ที่ผู้ประกอบการได้ดำเนินการมาทั้งหมดจนถึงขั้นการประเมินผลการทำงาน ดังที่ ดำ ทินกร⁴ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลหนองธง

¹มนตรี ขาวน้อย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 150 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²เสรี วงศ์จันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 275/1 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2543.

³จรัล ชนะรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 327 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2543.

⁴ดำ ทินกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 173 หมู่ที่ 7 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2543.

และเสรี วงศ์จันทร์¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงระบบการประเมินผลการทำงานสรุปได้ว่า มีการประเมินผลการทำงานทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการประเมินแบบเป็นทางการนั้นจะมีการประชุมกลุ่มผู้ปลูกสับปะรดร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ที่รับผิดชอบทางด้านนี้โดยตรง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในการทำงาน คอยชี้แนะและประเมินผลการทำงานเพื่อที่จะได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาในการประกอบกรครั้งต่อไป โดยจัดประชุมเดือนละ 2 ครั้งเป็นประจำทุกเดือน ส่วนการประเมินผลแบบไม่เป็นทางการนั้น นิยม แทนบุญ² เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า ผู้ปลูกสับปะรดทุกรายจะมีการประเมินผลงานของตัวเองโดยการนำมาพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ ปัญหาต่าง ๆ ที่ได้ประสมกันมา นำผลผลิตที่ได้รับจากการประกอบการมาพูดคุยเพื่อสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อจะได้นำไปเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินการครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ วาสน์ อินทร์สมิ³ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า การประเมินผลการทำงานของเกษตรกรหรือชมรมผู้ปลูกสับปะรดในอำเภอป่าบอนทุกรายจะมีการพบปะกันเป็นประจำ ทั้งที่เป็นทางการโดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐคอยประสานงาน และมีการพบปะพูดคุยกันเองตามโอกาสต่าง ๆ เช่น ในงานบุญ งานศพ งานประเพณีต่าง ๆ ในร้านน้ำชา - กาแฟ เป็นต้น

จากการศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรดด้านการประกอบการพบว่าการจัดระบบการวางแผนงานโดยการนำเอาที่ดิน ทุน แรงงาน มาดำเนินการจัดการจนปรากฏว่าสามารถทำให้ได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ เกิดความผิดพลาดน้อย จนเกิดเป็นแรงบันดาลใจ เกิดพลังให้ผู้ทำไร่สับปะรดได้ร่วมกันทำงานอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูงทำให้ฐานะความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม สภาพทางสังคมของเกษตรกรดีขึ้น จากปัจจัยดังกล่าวทำให้การทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอนเป็นที่ยอมรับและรู้จักกันทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ

¹เสรี วงศ์จันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 275/1 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²นิยม แทนบุญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 50 หมู่ที่ 6 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2543.

³วาสน์ อินทร์สมิ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 971 หมู่ที่ 9 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2543.

ปัจจัยโดยอ้อมที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรด

การทำไร่สับปะรดของเกษตรกรในอำเภอป่าบอน นอกจากจะอาศัยปัจจัยที่เอื้อโดยตรงดังกล่าวแล้ว ยังมีปัจจัยโดยอ้อมที่เอื้ออีกด้วย อันได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐ ปัจจัยด้านตลาด และปัจจัยด้านคมนาคมขนส่ง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐ

การทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เป็นอาชีพที่เกษตรกรนิยมทำกันเป็นจำนวนมาก แต่เกษตรกรเหล่านั้นส่วนใหญ่มักจะไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในด้านวิชาการ ดังที่สมทรง เพชรตีบ¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรสรุปได้ว่า ถ้าหากเกษตรกรไม่มีความชำนาญหรือไม่มีประสบการณ์ในด้านวิชาการ ไม่มีทุน หรือมีทุนเพียงจำกัด ขาดเครื่องมือ ขาดอุปกรณ์ที่จำเป็นก็จะไม่ทำให้ได้ผลผลิตที่ดี จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการให้คำแนะนำ ควบคุมกำกับ และประเมินผล คอยประสานงานให้เกษตรกรได้รับความสะดวกทั้งในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ หน่วยงานของรัฐที่ให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมในการทำไร่สับปะรดมีหลายหน่วยงาน ดังนี้

1.1 สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการช่วยเหลือเกษตรกรโดยตรง ดังที่ รัตน์ บุขรารณ² เจ้าพนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงหน้าที่ของสำนักงานเกษตรอำเภอที่เกี่ยวข้องกับการทำไร่สับปะรดสรุปได้ว่า สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอนได้แบ่งภาระหน้าที่ในการส่งเสริมด้านเกษตรโดยอาศัยลักษณะเฉพาะพื้นที่ทางภูมิศาสตร์และได้แบ่งเขตส่งเสริมการเกษตรออกเป็น 2 เขต ดังนี้

เขตที่ 1 เขตที่เป็นพื้นที่ราบ พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ทำนา ปลูกพืชไร่และสวนยางพารา

เขตที่ 2 เขตพื้นที่ระหว่างถนนเอเชียถึงเทือกเขาบรรทัด พื้นที่เป็นที่ราบสูง ดินเหมาะแก่การปลูกไม้ยืนต้น และยางพารา

¹สมทรง เพชรตีบ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 275 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²รัตน์ บุขรารณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2543.

นอกจากนี้ สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน¹ และนิത്യ เรืองพริ้ม² เกษตรอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เกษตรที่ให้การช่วยเหลือเกษตรกรสรุปได้ว่า สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอนได้มีวิธีจัดผลงานส่งเสริมการเกษตรโดยอาศัยรายได้ของเกษตรกรและประสิทธิภาพของกลุ่มสถาบันเกษตรกรเป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน สำหรับสับปะรดที่เป็นพืชเศรษฐกิจประจำท้องถิ่นของอำเภอป่าบอนมีพื้นที่ปลูกจำนวน 3,939 ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 5,000 กิโลกรัมต่อไร่ มีผลผลิตรวม 19,695 ตัน คิดเป็นมูลค่า 59,085,000 บาท มีรายได้เฉลี่ย 225,000 บาทต่อครัวเรือนต่อปี สำนักงานเกษตรอำเภอจึงมีภารกิจในการส่งเสริมการเกษตร เช่น การเพิ่มขยายพื้นที่ปลูก การวางแผนการปลูก การแปรรูป บรรจุหีบห่อ การพัฒนาคุณภาพการผลิตและการรวมกลุ่ม เป็นต้น นอกจากนี้สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน³ และสุรพงศ์ ฝ่องสุวรรณ⁴ หัวหน้างานสถาบันเกษตรกรอำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการส่งเสริมให้เกษตรกรได้รวมกลุ่มทั้งกลุ่มงานสถาบันเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตรและกลุ่มกิจกรรมสรุปได้ว่า กลุ่มเรียนรู้ต่าง ๆ โดยมีกลุ่มเกษตรกรจำนวน 4 กลุ่ม สมาชิก 536 คน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 42 กลุ่ม สมาชิก 1,250 คน กลุ่มยุวเกษตรกร 4 กลุ่ม สมาชิก 76 คน เกษตรกรรายได้ 1,344 คน และยังมีกลุ่มกิจกรรมกลุ่มเรียนรู้ต่าง ๆ อีก 63 คน สมาชิก 1,024 คน ภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมงานสถาบันเกษตรกรคือการถ่ายทอดความรู้ การจัดตั้ง ปรับปรุง พัฒนา โดยการพัฒนาจิตใจการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

¹เกษตรอำเภอป่าบอน, สำนักงาน. "การปลูกสับปะรด," ใน วารสารข้อมูลสับปะรด. ม.ป.ป. หน้า 2 - 3.

²นิത്യ เรืองพริ้ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

³เกษตรอำเภอป่าบอน, สำนักงาน. สรุปผลงานการส่งเสริมการเกษตร. 2539. หน้า 11 - 12.

⁴สุรพงศ์ ฝ่องสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

1.2 สหกรณ์อำเภอ สุชาติ คำแป้น¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการให้ความช่วยเหลือของสหกรณ์อำเภอป่าบอนสรุปได้ว่า สหกรณ์อำเภอเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นในระดับอำเภอเพื่อให้คำปรึกษาด้านการเกษตรและช่วยเหลือในด้านเงินทุน ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำการเกษตร เช่น ปุ๋ย สารเคมี และช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดการด้านตลาดด้วย

1.3 กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง นรินทร์ วุ่นฉิม² เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และภาส ไชยรัตน์³ หัวหน้างานส่งเสริมการผลิต สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางสรุปได้ว่า เกษตรกรที่ทำสวนยางพาราและปลูกสับปะรดเป็นพืชแซมในสวนยางพารา ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุน โดยการจัดการขอทุนสงเคราะห์การทำสวนยางพารา การทำไร่สับปะรดจึงเป็นผลพลอยได้ไปด้วย

1.4 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ดังที่ รวย เหตุทอง⁴ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และพยัคฆ์ สนวนแก้ว⁵ เจ้าหน้าที่ธุรการ สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ หรือ

¹สุชาติ คำแป้น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 14 หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²นรินทร์ วุ่นฉิม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2543.

³ภาส ไชยรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

⁴รวย เหตุทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2543.

⁵พยัคฆ์ สนวนแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

(อ.ก.ส.) เป็นหน่วยงานที่ให้บริการด้านเงินทุน เกษตรกรที่ไม่มีทุนสามารถดำเนินการกู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำมาใช้ในการลงทุนในการทำไร่สับปะรด โดยมีเจ้าหน้าที่คอยบริการและติดตามผลการดำเนินงานอยู่เสมอ

2. ปัจจัยด้านตลาด

การผลิตในเชิงธุรกิจทุกอย่างสิ่งที่คุณผลิตมีความต้องการคือ ผลตอบแทนจากการผลิตที่ได้แลกเปลี่ยนเป็นจำนวนเงิน เพื่อให้ผู้ผลิตเองได้ใช้ในการเลี้ยงครอบครัวและใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินกิจการต่อไป และสถานที่ที่ใช้สำหรับในการแลกเปลี่ยนผลผลิตนี้คือ ตลาด โดยมีผู้ซื้อและผู้ขายทำหน้าที่แลกเปลี่ยนกัน หากไม่มีการตลาดแล้วผู้ประกอบการต่าง ๆ ในการผลิตทางด้านเกษตรก็จะไม่มีที่จำหน่ายผลผลิต ไม่มีรายได้ ประสบกับภาวะการขาดทุนในกิจการนั้นแล้วก็จะไม่สามารถที่จะคงอยู่ได้ การตลาดจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมีส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนต่อการผลิตในการทำไร่สับปะรด

จากการศึกษาการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ในประเด็นอิทธิพลของปัจจัยด้านตลาดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนการทำไร่สับปะรด ดังที่ แอบ อ้นเจริญ¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และประไพ แก้วสุริยันต์² เจ้าพนักงานธุรการ สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า ตลาดการรับซื้อสับปะรดของเกษตรกรในอำเภอป่าบอนได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ระบบขายปลีก การตลาดขายปลีกในอำเภอป่าบอน พิณ ทองตั้ง³ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวเกี่ยวกับการตลาดไว้สรุปได้ว่า เกษตรกรจะแบ่งสับปะรดที่พร้อมในการเก็บเกี่ยวออกเป็น 3 เกรด คือ สับปะรดเกรด A

¹แอบ อ้นเจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²ประไพ แก้วสุริยันต์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

³พิณ ทองตั้ง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 213 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2543.

จะนำส่งออกไปยังตลาดประเทศเพื่อนบ้าน คือประเทศมาเลเซีย และประเทศสิงคโปร์ สับปะรดเกรด B จะส่งออกได้โดยมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อและนำไปขายยังต่างจังหวัด ส่วนสับปะรดเกรด C เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดจะนำไปวางขายโดยจัดตั้งแผงขายริมถนนสายเอเชียตลอดสายของอำเภอป่าบอนและอำเภอใกล้เคียง

2.2 ระบบขายส่ง การขายส่งของสับปะรดในอำเภอป่าบอน ดังที่ อภัยรัตน์ สุระกำแหง¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า สับปะรดที่ขายส่งจัดอยู่ในระดับสับปะรดเกรด A และสับปะรดเกรด B ซึ่งสับปะรดทั้งสองเกรดจะมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เกษตรกรได้บรรจุกล่องเพื่อส่งไปยังตลาดต่างประเทศ แต่สำหรับตลาดภายในประเทศมักจะไม่นิยมบรรจุกล่องแต่จะนำไปรวมกองไว้ขายกันเป็นจำนวนมาก สับปะรดในอำเภอป่าบอนเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าการทำเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียว

3. ปัจจัยด้านคมนาคมขนส่ง

การทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้ประสบความสำเร็จจนเป็นที่น่าพอใจมากเพราะมีผลผลิตที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ทั้งด้านขนาด และรสชาติ ดังที่ ถาวร เพชรรัตน์² เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และ ธีัญญลักษณ์ แก้วนุ่น³ เจ้าพนักงานเคหกิจสำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง กล่าวไว้สรุปได้ว่า สับปะรดในอำเภอป่าบอนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปมานานแล้ว

¹อภัยรัตน์ สุระกำแหง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 41 หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2543.

²ถาวร เพชรรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 6 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

³ธีัญญลักษณ์ แก้วนุ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

จนในปัจจุบันเกษตรกรต่างก็หันกันมาทำไร่สับปะรดมากขึ้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความพร้อมทางด้านคมนาคม ซึ่งสอดคล้องกับที่ จรูญ บัวขวัญ¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และบุญนุช ชูแก้ว² เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลสำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงความพร้อมด้านเส้นทางคมนาคมของพื้นที่อำเภอป่าบอนไว้ทำนองเดียวกันสรุปได้ว่า ในอำเภอป่าบอนมีเส้นทางคมนาคมขนส่งเพียงเส้นทางเดียว คือการคมนาคมทางบก ถึงแม้ว่าจะมีการคมนาคมเพียงทางเดียวก็ไม่ได้เป็นปัญหาสำหรับการคมนาคมขนส่งผลผลิตเลย เพราะสภาพพื้นที่ของอำเภอป่าบอนได้เชื่อมติดต่อระหว่างภาคใต้ตอนบนกับภาคใต้ตอนล่าง ประกอบกับปัจจุบันได้มีโครงการถนน 4 ช่องจราจรตัดผ่าน คือทางหลวงหมายเลข 42, 43 หรือถนนเอเชียผ่านตลอด และอำเภอป่าบอนได้ตั้งอยู่ริมเส้นทางระหว่างเขตติดต่อของจังหวัดสงขลากับจังหวัดพัทลุง จึงทำให้การคมนาคมขนส่งสะดวกมากยิ่งขึ้น สามารถเชื่อมโยงกับจังหวัดต่าง ๆ ในบริเวณใกล้เคียงได้อย่างรวดเร็ว และการคมนาคมขนส่งโดยการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียกับประเทศสิงคโปร์ก็สะดวก จึงนับได้ว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการทำไร่สับปะรด

จากการศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง จะเห็นได้ว่ามีทั้งปัจจัยโดยตรง และปัจจัยโดยอ้อม ซึ่งต่างก็ส่งผลให้เกษตรกรสามารถทำไร่สับปะรดได้ดีในเขตพื้นที่นี้

¹จรูญ บัวขวัญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 35 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

²บุญนุช ชูแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

บทที่ 4

ขั้นตอนของการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

ปัจจุบันเกษตรกรได้ประกอบอาชีพการทำไร่สับปะรดกันเป็นจำนวนมากจนทำให้สับปะรดกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งในท้องถิ่นนี้ และสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้ดี ชาวบ้านจะนิยมปลูกควบคู่กับการทำสวนยางพารา โดยปลูกไว้เป็นพืชแซมยางจึงทำให้ยางพารามีผลผลิตที่สูงขึ้นเติบโตเร็ว ประกอบกับสับปะรดในละแวกนี้เจริญเติบโตเร็ว และมีรสชาติหวานอมเปรี้ยว กรอบ อร่อย ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาด ในการศึกษาการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยจะจำแนกประเด็นศึกษาดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการปลูก
2. ขั้นตอนปลูกและบำรุงรักษา
3. ขั้นตอนเก็บเกี่ยวผลและการตลาด

ผลการศึกษาขั้นตอนการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนเตรียมการปลูก

ขั้นตอนเตรียมการปลูกสับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยได้ศึกษาในด้านการเตรียมพื้นที่ปลูก การเตรียมพันธุ์ปลูก และการกำหนดช่วงปลูก ผลของการศึกษาปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเตรียมพื้นที่ปลูก

การที่เกษตรกรจะลงมือปลูกสับปะรดนั้นจะต้องวางแผนอย่างรอบคอบในทุกด้าน เช่น การคัดเลือกพันธุ์ การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การเตรียมดิน เป็นต้น เพื่อจะช่วยให้เกษตรกรได้ทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ได้ผลผลิตตามที่ต้องการ ดังที่ ห้วน อุบลจินดา¹ เกษตรกรไร่

---

¹ห้วน อุบลจินดา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 183 หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2543.

สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และอ้อม ช่วยไกร¹ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการเตรียมพื้นที่ในการปลูกสับปะรดไว้สรุปได้ว่า ในการเตรียมพื้นที่ปลูกสับปะรดนั้นเกษตรกรจะต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติของดินด้วย เพราะสับปะรดเป็นพืชที่เจริญเติบโตได้ในดินหลายชนิด แต่จะเจริญเติบโตได้ดีและให้ผลผลิตสูงในดินที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ดินที่มีการระบายน้ำดี เช่น ดินร่วน ดินร่วนปนทรายปนกรวด สับปะรดเป็นพืชที่อ่อนแอต่อโรคโคนรากเน่า ซึ่งโรสดังกล่าวจะเกิดมากในสภาพดินที่แฉะน้ำหรือมีน้ำขังเป็นเวลานาน
2. ดินที่มีการระบายอากาศดี เนื่องจากรากสับปะรดต้องการอากาศหายใจเพื่อการเติบโตที่ดี ซึ่งจะมีผลทำให้การดูดธาตุอาหารในดินได้มากขึ้น จึงจะทำให้ต้นเจริญเติบโตได้เต็มที่ และจะพบได้บ่อยครั้งจากผลการวิเคราะห์ดินที่แสดงว่าดินมีธาตุอาหารมากเกินไปแต่สับปะรดเจริญเติบโตได้ไม่ดี เพราะดินดังกล่าวจะอัดกันแน่นระบายอากาศไม่ได้ ทำให้การเจริญเติบโตของรากไม่ดีไปด้วย สับปะรดไม่ชอบดินที่มีเนื้อละเอียด เช่น ดินเหนียว หรือค่อนข้างเหนียว เนื่องจากดินดังกล่าวจะระบายน้ำและระบายอากาศได้ไม่ดี
3. ดินที่ค่อนข้างจะเป็นกรด สับปะรดชอบดินที่ค่อนข้างจะเป็นกรด หรือมีค่าความเป็นกรด - ด่าง (P.H.) ประมาณ 4.5 - 5.5 ดินที่เป็นด่างคือค่าพีเอชเกิน 8 จะทำให้สับปะรดขาดธาตุอาหารบางตัว เช่น ฟอสฟอรัสและเหล็ก ดังจะเห็นได้จากดินบริเวณจอมปลวก ซึ่งเป็นต่างมาก สับปะรดจะขาดธาตุเหล็ก มีอาการใบเหลืองทั้งต้นเพราะธาตุเหล็กถูกดินดูดยึดไว้แน่นสับปะรดไม่สามารถดูดไปใช้ได้
4. ดินที่มีสารอินทรีย์สูง ซึ่งจะมีสีคล้ำ ร่วนซุยอุดมด้วยธาตุอาหารพืช นอกจากนี้มีอินทรีย์วัตถุสูงเป็นดินที่มีการระบายน้ำได้ดี ระบายอากาศดี ค่อนข้างเป็นกรด แต่หากมีอินทรีย์วัตถุเกินกว่า 3% อาจทำให้ยากแก่การควบคุมวัชพืช

---

¹อ้อม ช่วยไกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2543.

หลังจากการเลือกลักษณะดินที่เหมาะสมกับการปลูกสับปะรดแล้วจำเป็นต้องมีการเตรียมพื้นที่สำหรับปลูกสับปะรดให้เหมาะสมเพื่อความเจริญเติบโต และการให้ผลผลิต ดังที่ ชวง ชูดำ¹ ตัวแทนเกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการเตรียมพื้นที่ปลูกสับปะรดสรุปได้ว่า สับปะรดเป็นพืชที่มีอายุค่อนข้างยาวพอสมควร คือประมาณ 3 - 6 ปี มีระบบรากที่ไม่แข็งแรงแต่รากยาว รากจึงไม่สามารถหาอาหารและน้ำแข่งกับวัชพืชต่างๆ ได้ โดยเฉพาะรากของวัชพืชที่มีอายุ ขั้นตอนในการเตรียมพื้นที่ปลูกมีดังนี้

1. การแผ้วถาง กำจัดต้นไม้ใหญ่หรือพุ่มไม้ขนาดใหญ่ ใช้รถเกรดหรือรถไถเดินติดใบมีด ดันไปกองรวมไว้แล้วเผาทิ้ง จัดการขุดตอออกให้หมด หากมีจอมปลวกให้ทำลายลง ขุดฐานจอมปลวกแล้วกระจายดินจอมปลวกให้เป็นบริเวณกว้างที่สุด

2. การไถ ไถด้วยผานสาม 2 ครั้ง โดยการไถครั้งที่ 2 ไถในแนวขวางกับครั้งแรก การไถควรไถให้ลึกเพื่อให้น้ำซึมลงใต้ดินได้มากขึ้น หากจะไถแปรด้วยผานเจ็ดอีกก็จะทำให้สภาพดินร่วนซุยดียิ่งขึ้น

3. การปรับพื้นที่ ในการปรับพื้นที่ถ้าพื้นที่ยังไม่สม่ำเสมอก็ไม่ต้องปรับหน้าดินให้เป็นแนวราบเรียบทั้งแปลง ควรจัดปรับพื้นที่เป็นการปรับหน้าดินเพื่อไม่ให้น้ำขังในแปลง บริเวณที่เป็นลุ่มเป็นแอ่งเล็กน้อยควรเกรดเอาดินข้าง ๆ มากลบ แต่ถ้าเป็นแอ่งลึกหรือกว้างมาก การเอาดินมากลบจะเสียค่าใช้จ่ายมาก แต่สามารถแก้ไขได้โดยการทำทางระบายน้ำออกจากแอ่งนั้นเสีย หากสามารถปรับพื้นที่ให้มีความลาดเอียงเล็กน้อยจะช่วยให้การระบายน้ำดีขึ้น

การเตรียมพื้นที่ปลูกโดยการเตรียมดินและการปรับพื้นที่จะช่วยให้การปลูกสับปะรดได้ผลดี สับปะรดจะเจริญเติบโตได้เร็วและทันตามกำหนดช่วงปลูกสามารถเร่งผลผลิตได้ดียิ่งด้วย

2. การเตรียมพันธุ์ปลูก

การเตรียมพันธุ์พืชหรือวัสดุปลูกเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เกษตรกรต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมาก เพราะถ้าได้พันธุ์ปลูกที่ไม่ดี เช่น เป็นโรคหรือไม่ใช่พันธุ์แท้ เป็นต้น ทำให้เกษตรกรได้รับผลผลิตที่ต่ำและจะได้สับปะรดที่ไม่มีคุณภาพ จากการศึกษาการเตรียมพันธุ์ปลูกสับปะรดของเกษตรกร

¹ชวง ชูดำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิทยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 11 หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2543.

ผู้ประกอบการอาชีพทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน และสอดคล้องกับ เอนก คำเพชร¹ และนิยม แทนบุญ² เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการคัดเลือกพันธุ์เพื่อเตรียมไว้ปลูกในทำนองเดียวกันสรุปได้ว่า เกษตรกรได้เตรียมสับปะรดพันธุ์ บัตตาเวีย โดยการนำเอาส่วนที่ขยายพันธุ์ ได้แก่ หน่อ หรือจุก แต่เกษตรกรจะนิยมใช้หน่อปลูก มากกว่าใช้จุกปลูก เพราะการปลูกด้วยหน่อจะเจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้เร็วกว่าจุก จึงทำให้เกษตรกรไม่นิยมใช้จุกปลูก และในการจัดหาพันธุ์ปลูกนั้นเกษตรกรสามารถนำพันธุ์มาจาก ไร่ของเกษตรกรเอง หาซื้อจากไร่ของเกษตรกรด้วยกัน และจากพ่อค้าคนกลางที่รวบรวมพันธุ์ปลูก พืชเพื่อจำหน่าย เป็นต้น

ขนาดของพันธุ์ปลูกเพื่อให้การจัดการปลูกสับปะรดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเกษตรกรต้อง คัดขนาดพันธุ์ก่อนจะลงมือปลูกทุกครั้ง และต้องทราบขนาดของพันธุ์ด้วย ดังที่ บุญธรรม ทองเนื้อแข็ง³ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และ พล รัชวงศ์⁴ กำนันตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงขนาดของพันธุ์ สับปะรดโดยการแบ่งกลุ่มตามชนิดและขนาดของพันธุ์ที่ใช้ปลูกสรุปได้ดังนี้ (ตาราง 1 และ ตาราง 2)

¹เอนก คำเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 52 หมู่ที่ 7 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²นิยม แทนบุญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 50 หมู่ที่ 6 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2543.

³บุญธรรม ทองเนื้อแข็ง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 248 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2543.

⁴พล รัชวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการกำนัน ตำบลโคกทราย ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2543.

ตาราง 1 การปลุกสับปะรดด้วยหน่อ

หน่อสับปะรด		
ขนาด	น้ำหนัก (กรัม)	ความยาว - สูง (ซ.ม.)
เล็ก	300 - 500	30 - 50
กลาง*	500 - 700	50 - 75
ใหญ่	700 - 900	65 - 85
ใหญ่มาก	> 900	>70

หมายเหตุ : - = ถึง
> = มากกว่า
* = ขนาดพันธุ์ปลุกที่ดีมาก

ที่มา : เอกสารประกอบการอบรม. เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตสับปะรดในสวนยางพารา. 2542. หน้า 9.

ตาราง 2 การปลุกสับปะรดด้วยจุก

จุกสับปะรด	
ขนาด	น้ำหนัก (กรัม)
เล็ก	100 - 200
กลาง*	200 - 300
ใหญ่	300 - 400
ใหญ่มาก	> 400

หมายเหตุ : - = ถึง
> = มากกว่า
* = ขนาดพันธุ์ปลุกที่ดีมาก

ที่มา : เอกสารประกอบการอบรม. เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตสับปะรดในสวนยางพารา. 2542. หน้า 9.

นอกจากนี้ มนตรี ขาวน้อย¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และอมร สันหลี² ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 11 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการเตรียมพันธุ์ปลูกไว้ในทำนองเดียวกันสรุปได้ว่า ก่อนที่จะลงมือปลูก สับปะรดเกษตรกรจะต้องเตรียมพันธุ์และขนาดของพันธุ์ โดยการคัดขนาดพันธุ์มีผลดีและผลเสีย ดังนี้

ผลดีของการคัดขนาดหน่อหรือจุกก่อนปลูก

1. การเติบโตของต้นจะสม่ำเสมอเท่า ๆ กันทั้งแปลงไม่มีการแข่งขันกันเอง
2. ใส่ปุ๋ยแต่ละต้นได้พร้อมและปริมาณต่อต้นเท่า ๆ กันทั้งแปลง
3. บังคับผลได้พร้อมกันทั้งแปลง ง่ายต่อการบำรุงรักษา
4. ช่วยทำให้ผลสับปะรดแก่พร้อม ๆ กันทั้งแปลง ง่ายต่อการประเมินผลผลิต

เก็บเกี่ยว

5. ได้ผลมีขนาดสม่ำเสมอ
6. เมื่อเก็บผลผลิตพร้อมกันทั้งแปลงจึงง่ายต่อการดูแลรักษาต้นตอ เช่น ฉีดยาฆ่าหญ้า

ได้ทั้งแปลง

7. เมื่อแยกขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก ปลูกเป็นชุด ๆ แล้วสามารถแยกบังคับผลไม่พร้อมกัน จะช่วยกระจายผลผลิตไปโดยอัตโนมัติ

8. สับปะรดจะออกดอกมากและสม่ำเสมอต่อการดูแลและเก็บเกี่ยว

ผลเสียของการคัดขนาดจะสิ้นเปลืองเวลาและแรงงานในการคัดขนาดเท่านั้น

ในการเตรียมพันธุ์ปลูกนั้นเมื่อเกษตรกรได้พันธุ์และคัดขนาดพันธุ์โดยแยกเป็นพวก ๆ แล้วนั้น สมทรง เพชรตีบ³ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัด

¹มนตรี ขาวน้อย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 150 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²อมร สันหลี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

³สมทรง เพชรตีบ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 275 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2543.

พัทลุง ได้กล่าวถึงการเตรียมพันธุ์ปลูกลับประดสรุปได้ว่า พันธุ์ลับประดไม่ว่าจะเป็นหน่อหรือจุก จะมีศัตรูของพันธุ์ลับประดที่ร้ายแรงอยู่ชนิดหนึ่งและจะร้ายแรงมากในช่วงก่อนปลูกเรียกว่า “โรคเน่า” ซึ่งเกิดจากเชื้อราเพราะฉะนั้นก่อนที่จะเกษตรกรจะลงมือปลูกลับประดทุกครั้งจะต้องชุบหน่อปลูกลับประดด้วยน้ำยาฟอสเฟอริลอะลูมิเนียม (อาลีเลท) ในอัตรา 50 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร โดยแช่พันธุ์ปลูกลับประดไว้ในน้ำนาน 2 - 3 นาทีจึงเอาออก และถ้าพบเพลี้ยแป้งติดมากับหน่อหรือจุกก็ให้ผสมยาฆ่าแมลงมาลาไธออน ในอัตราส่วน 20 ซี.ซี. ต่อน้ำ 20 ลิตร ผสมลงไปใต้น้ำยาชุบพันธุ์ปลูกลับประดด้วย

3. การกำหนดช่วงปลูก

การปลูกลับประดสามารถปลูกได้ทุกฤดูแต่ไม่ควรปลูกในฤดูฝนซึ่งสอดคล้องกับ สมชาย เหตุทอง¹ และเวช ทองเฒ่า² ตัวแทนเกษตรกรผู้ทำไร่ลับประดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการกำหนดช่วงปลูกลับประดไว้ในทำนองเดียวกันสรุปได้ว่า การปลูกลับประดนั้นสามารถปลูกได้ทุกฤดู และไม่ควรปลูกในฤดูฝนเพราะจะทำให้รากเน่า และข้อสังเกตอีกอย่างหนึ่งคือควรระวังช่วงการปลูกให้ออกผลผลิตอย่าให้พร้อมกันมาก ๆ เพราะจะได้ราคาดี ซึ่งถ้าไม่กระะยะช่วงเวลากการปลูกเกษตรกรจะเรียกช่วงปลูกลับประดว่า “หยาม” ลับประดออกผลผลิตตรงหยามทำให้ลับประดมากจะได้ราคาไม่ดี

ลับประดที่ออกผลผลิตตรงกับหยามนั้นจะทำให้มีลับประดมากมาย ดังที่ ผิน ชูศรี³ เกษตรกรผู้ทำไร่ลับประดในตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงลับประดที่ปลูกตรงกับหยามสรุปได้ว่า การกำหนดช่วงปลูกลับประดไม่ควรปลูกลับประดให้ตรงกับหยามปลูกเพราะตอนผลผลิตออกมาจะมากส่งขายไม่ทัน จึงทำให้ลับประดสุกจนช้า เกษตรกรจึงเอาผลลับประดที่ช้าหรือสุกเกินไปนำมาทำเป็นลับประดกวานสามารถวางขายควบคู่กับลับประดที่กำลังสุกพอดี

¹สมชาย เหตุทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 220 หมู่ที่ 8 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2543.

²เวช ทองเฒ่า เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2543.

³ผิน ชูศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 154 หมู่ที่ 7 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2543.

ขั้นปลูกและบำรุงรักษา

การปลูกและการบำรุงรักษาสับปะรดเป็นขั้นตอนต่อจากขั้นเตรียมการปลูก จากการศึกษากการปลูกและการบำรุงรักษาสับปะรดของเกษตรกรในอำเภอป่าบอน ปรากฏว่าเกษตรกรจะมีขั้นตอนในการปลูกและการบำรุงรักษาเป็นอย่างดี เพื่อให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้นและคงคุณภาพไว้จึงได้ศึกษาขั้นปลูกและการบำรุงรักษาสับปะรดในด้านลักษณะการปลูก การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การกำจัดวัชพืช การใช้สารเคมีเร่งผลผลิต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ลักษณะการปลูก

การปลูกมีความสำคัญต่ออายุและการเจริญเติบโตของสับปะรดมาก ซึ่งในการปลูกแต่ละครั้งจะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ด้วย ดังที่ สวง ชูแก้ว¹ และแอบ อ้นเจริญ² เกษตรกรผู้ทำไร่นาสับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงลักษณะการปลูกสับปะรดไว้ในทำนองเดียวกันสรุปเกี่ยวกับลักษณะการปลูกได้ดังนี้

จำนวนต้นต่อไร่ จำนวนต้นที่ปลูกต่อไร่มากน้อยเพียงไร่นั้นจะมีผลต่อการเจริญเติบโตและอายุของสับปะรดด้วย ตลอดจนขนาดผลหรือปริมาณผลผลิตต่อไร่ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรได้พิจารณาไว้เป็นแนวทางได้ดังนี้

¹สวง ชูแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 206 หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²แอบ อ้นเจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2543.

ตาราง 3 ลักษณะการปลูกสับปะรด

	ปลูกห่างมาก	ปลูกปานกลาง	ปลูกถี่มาก
- การเติบโต	ดี	ดี	ไม่ดี
- อายุไว้ตัด	นาน	ปานกลาง	สั้น
- ขนาดผล	ใหญ่	ปานกลาง	เล็ก
- ปริมาณผลผลิต	ต่ำ	สูง	ต่ำ

(สำหรับต้นต่อต่อไร่ที่แนะนำคือปลูกแถวเดี่ยว 6,500 ต้น ปลูกแถวคู่ 7,000 ต้น ต่อไร่)

ที่มา : เอกสารประกอบการอบรม. เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตสับปะรดในสวนยางพารา. 2542. หน้า 13.

ระยะปลูก ระยะปลูกจะขึ้นอยู่กับจำนวนต้นต่อไร่และระบบแถวในการปลูกแบบแถวเดี่ยว หรือแถวคู่หรือปลูกแซมในสวนยางพารา แต่ถ้าเป็นไร่สับปะรดขนาดใหญ่ที่ผลิตเพื่อเป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อผลิตสับปะรดกระป๋อง มักนิยมปลูกในระบบร่องแถวคู่ โดยหลังจากการไถพรวนดินขั้นสุดท้ายแล้วจะยกร่องกว้างประมาณ 1 เมตร สูงประมาณ 15 เซนติเมตร ปลูกต้นสับปะรดเป็นแถวคู่แบบสลับฟันปลาใช้ระยะระหว่างแถวภายในร่องเดียวกันประมาณ 50 เซนติเมตร ระยะห่างระหว่างร่องคู่ประมาณ 80 - 90 เซนติเมตร ระยะระหว่างต้นภายในแถวประมาณ 24 - 30 เซนติเมตร ซึ่งจะทำให้ได้จำนวนต้นประมาณ 8,000 - 10,000 ต้นต่อไร่ ความลึกในการปลูกประมาณ 10 - 15 เซนติเมตร แต่เกษตรกรบางรายจะนิยมปลูกในระบบแถวเดี่ยวโดยใช้เชือกขึงทำแนวปลูก ใช้ระยะระหว่างแถว 75 เซนติเมตร ระยะระหว่างต้น 30 เซนติเมตร ซึ่งจะได้จำนวนต้นต่อไร่ประมาณ 7,000 ต้นต่อไร่ การใช้จำนวนต้นต่อไร่บ่อยจะทำให้สิ้นเปลืองเวลา แรงงาน และปริมาณวัสดุปลูกน้อยกว่า แต่ผลผลิตที่ได้อาจจะไม่สูงเท่าที่ควร

ระยะปลูกจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะต้องรักษาให้สม่ำเสมอถ้าปลูกโดยมีระยะห่างไม่สม่ำเสมอ ต้นที่มีระยะปลูกกว้างจะเจริญเติบโตเร็วกว่าและบังแสงต้นที่อยู่ข้างเคียง ทำให้การเจริญเติบโตของต้นสับปะรดในแปลงไม่สม่ำเสมอ ประโยชน์ที่ควรจะได้รับจากการคัดขนาดพันธุ์ปลูกก็จะสูญเสียไป การเจริญเติบโตและผลผลิตโดยรวมจะลดลง การเลือกใช้ระยะปลูก และจำนวนต้นต่อไร่จะมีผลกระทบต่อผลผลิตและขนาดเฉลี่ยของผลที่จะได้รับ ถ้าหากมีการดูแลรักษาที่ดีตามมาตรฐานการใช้ระยะปลูกแคบ หรือเพิ่มจำนวนต้นต่อไร่ให้สูงขึ้นจนถึงระดับหนึ่งจะทำให้ผลผลิตรวมเพิ่มขึ้น แต่ขนาดเฉลี่ยของผลและปริมาณของผลขนาดใหญ่จะลดลงด้วย

วิธีปลูก การปลูกสับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง นิยมใช้แรงงานคนปลูกกันมาก ดังที่ หยวด เม่งช่วย¹ ประธานชมรมผู้ปลูกสับปะรดในอำเภอป่าบอน และสมมาตร ช่วยไกร² ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้ให้คำแนะนำในการหาวิธีการปลูกที่มีคุณภาพโดยมีคำแนะนำก่อนปลูกสับปะรดสรุปได้ดังนี้

1. ให้ใช้เชือกขนาดเล็กซึ่งทำแนวปลูกตามระยะระหว่างแถวตามที่ต้องการ
2. ใช้จอบขุดหลุมปลูกด้วยหน่อเล็ก 15 เซนติเมตร ปลูกด้วยจุกเล็ก 8 เซนติเมตร เมื่อขุดแล้วให้อาหน่อหรือจุกใส่ลงในหลุมที่เป็นรอยขุดโดยพยายามให้อาหน่อหรือจุกตั้งตรงมากที่สุด และต้นต่อไปก็ขุดปลูกตามระยะห่างระหว่างต้นที่กำหนด
3. หลังจากใส่หน่อหรือจุกแล้วควรใช้เท้าเหยียบผิวหน้าดินให้แน่นพอสมควร
4. การปลูกต้นเกินไปจะทำให้การแตกหน่อดินน้อย รากจะยึดลำต้นได้น้อยและต้นอาจล้มได้
5. ไม่ควรวางพันธุ์ปลูกทับถมกันเกิน 3 วัน เพราะจะทำให้เน่าได้ คอยกระจายบาง ๆ เพื่อการกระจายผลผลิตสับปะรดเกษตรกรสามารถทำการปลูกได้ 2 วิธีใหญ่ ๆ คือ การกระจายผลผลิตด้วยการปลูกหน่อขนาดแตกต่างกัน แต่แบ่งพื้นที่ปลูกเป็นชุด ๆ ไป และการกระจายผลผลิตด้วยการทยอยการปลูกตามขนาดของวัสดุปลูกที่มีขนาดเท่ากันและแบ่งปลูกเป็นแปลงย่อย ๆ ตามฤดูกาลหรือเดือนที่จะปลูกตามความต้องการ

2. การบำรุงรักษา

ในการปลูกสับปะรดให้ได้ผลดี ผลผลิตสูงและมีคุณภาพที่ดีขึ้นนอกจากการเตรียมดินที่ดี ใช้พันธุ์ปลูกที่ดีและวิธีการปลูกที่ถูกต้องแล้วการบำรุงรักษานับว่ามีความสำคัญมากซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อผลผลิตรวมทั้งคุณภาพด้วย ผลผลิตจะสูงได้นั้นจะต้องมีการใส่ปุ๋ยอย่างเพียงพอและตรงต่อความต้องการของสับปะรดด้วย การใส่ปุ๋ยมากแต่ในช่วงที่สับปะรดไม่ต้องการก็ไม่เกิด

¹หยวด เม่งช่วย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 113 หมู่ที่ 6 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²สมมาตร ช่วยไกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

ประโยชน์กลับเป็นการสิ้นเปลือง การกำจัดวัชพืชต้องทำให้ทันเวลาก่อนที่วัชพืชจะสามารถขึ้นแข่ง
 ชันกับสับปะรด การใช้สารเคมีต่าง ๆ ต้องใช้ให้ถูกต้องตามคำแนะนำมีฉะนั้นอาจเกิดผลตกค้าง
 ในผลผลิตได้ รวมทั้งการให้น้ำในระยะเวลาและปริมาณที่เหมาะสม ดังที่ ฉาด หมัดหมาน¹ และ
 เจ๊ะดลละาะ หลำปูเต๊ะ² เกษตรกรผู้ทำไร่น้ำสับปะรดในตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง
 ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า สับปะรดต้องมีการบำรุงรักษาและต้องเอาใจใส่เป็นอย่างดีจะช่วยให้ได้ผล
 ผลิตดีตามไปด้วย

2.1 การใส่ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ยกับสับปะรดจะเกิดประโยชน์มากน้อยเพียงใดขึ้นกับปัจจัยหลายประการ เช่น
 คุณภาพและปริมาณธาตุอาหารพืชในดิน ลักษณะทางกายภาพของดิน ระยะการเจริญเติบโตของ
 พืช ชนิดของปุ๋ย ปริมาณที่ให้กับพืช วิธีการให้ปุ๋ย และสภาพแวดล้อมที่สับปะรดได้รับปุ๋ย ซึ่งมี
 รายละเอียดดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการใส่ปุ๋ยสับปะรด

1. สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้แก่ ดินขาดความชื้น วัชพืช หรือปริมาณน้ำฝนมากเกินไป
 ในช่วงเวลาให้ปุ๋ย มีผลทำให้ปุ๋ยที่ใส่เกิดความสูญเสีย
2. วิธีการใส่ปุ๋ยกับสับปะรดในระยะต่าง ๆ กัน ควรมีวิธีการที่เหมาะสม เช่น ระยะหลัง
 ปลูกควรใส่ปุ๋ยบริเวณโคนต้นแล้วกลับด้วยปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอกเพื่อป้องกันการสูญเสีย ต้น
 ขนาดโตควรใส่ปุ๋ยที่กาบใบล่างและในช่วงหน้าแล้งควรให้ปุ๋ยทางใบด้วยวิธีการผสมน้ำฉีดพ่น
3. สับปะรดอายุน้อยควรให้ปุ๋ยน้อยกว่าสับปะรดที่มีอายุมาก ช่วงฤดูฝนสับปะรดโตเร็ว
 ควรให้ปุ๋ยเพิ่มขึ้นเพื่อเร่งความเจริญเติบโตให้เต็มที่
4. การผสมปุ๋ยใช้เองโดยหาซื้อเฉพาะแม่ปุ๋ยต่าง ๆ มาผสมตามสูตรที่เหมาะสมกับ
 สภาพดินของพื้นที่ปลูกของเกษตรกรในแต่ละรายจะเป็นการประหยัดต้นทุนได้เป็นอย่างมาก

¹ ฉาด หมัดหมาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
 75 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2543.

² เจ๊ะดลละาะ หลำปูเต๊ะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่บ้านเลขที่ 218 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 30 มีนาคม
 พ.ศ. 2543.

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการให้ปุ๋ยกับสับปะรด

1. สับปะรดต้องการธาตุอาหารครบทุกชนิดในการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตจึงจำเป็นต้องให้ปุ๋ยที่ประกอบด้วยธาตุอาหารต่าง ๆ ได้แก่ ไนโตรเจน (N) ฟอสฟอรัส (P) โพแทสเซียม (K) แคลเซียม (Ca) แมกนีเซียม (Mg) เหล็ก (Fe) มังกานีส (Mn) สังกะสี (Zn) โบรอน (B) กำมะถัน (S) โมลิบดีนัม (Mo)

2. ปุ๋ยไนโตรเจน จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตทางใบและต้นและขนาดของผล ส่วนปุ๋ยฟอสฟอรัสและโพแทสเซียม ธาตุอาหารรอง ธาตุอาหารเสริมมีความสำคัญสำหรับการเจริญเติบโตและคุณภาพของผลผลิต

3. การใส่ปุ๋ยไนโตรเจนควบคู่กับปุ๋ยโพแทสเซียมในสัดส่วนที่เหมาะสม (ไนโตรเจน : โพแทสเซียม ประมาณ 3 : 4) มีความสำคัญมากต่อการเจริญเติบโตและคุณภาพของผลผลิต สับปะรด

4. สับปะรดชอบดินที่มีลักษณะเป็นกรด (ชอบความเป็นกรด - ค่าระหว่าง 4.5 - 5.5) ดังนั้นการให้ปุ๋ยที่มีธาตุกำมะถัน (S) เช่น แอมโมเนียซัลเฟต (21-0-0) หรือโพแทสเซียมซัลเฟต (0-0-50) จึงมีประโยชน์ในการปรับสภาพดินที่ลักษณะเป็นกรดหรือต่างลงมาให้เหมาะสม

5. ดินที่ปลูกสับปะรดเป็นเวลานานติดต่อกันจำเป็นต้องมีการปรับปรุงดิน โดยการไถกลบเพื่อให้ได้ปุ๋ยพืชสดและใส่ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอกปรับปรุงดินเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ

6. การวางแผนใช้ปุ๋ย ควรมีการตรวจสอบดินที่ปลูกก่อนเสมอเพื่อให้ปุ๋ยในสูตรที่เหมาะสมกับสภาพของดินและอาการขาดธาตุอาหาร

7. สัดส่วนของปุ๋ยที่สับปะรดต้องการตั้งแต่ปลูกเข้าเก็บเกี่ยวต้องใช้ในอัตราส่วนที่ถูกต้อง

การให้ปุ๋ยตามระยะต่าง ๆ ความเจริญเติบโตของสับปะรด

1. ระยะปลูกถึงระยะบังคับผลให้ออกดอกควรแบ่งปุ๋ยประมาณ 3 ครั้ง ครั้งละเท่ากัน ครั้งละประมาณ 2 - 3 เดือน ปุ๋ยที่ให้ควรเป็นปุ๋ยครบสูตรครั้งละประมาณ 10 กรัมต่อต้นและหยุดให้ปุ๋ยก่อนบังคับผล 1 เดือน โดยมีเป้าหมายให้ต้นสับปะรดเจริญเติบโตมีน้ำหนักต้นในช่วงบังคับผลประมาณ 2.5 กิโลกรัม

2. ระยะออกดอกถึงระยะเก็บเกี่ยวผลผลิต ระยะที่ไม่แนะนำให้ใส่ปุ๋ยที่มีธาตุไนโตรเจน เพราะอาจจะทำให้มีสารไนเตรทตกค้างที่ผลและแนะนำให้ใช้ปุ๋ยโพแทสเซียมคลอไรด์ สูตร (0-0-60) ใส่หลังบังคับผลประมาณ 3 เดือนโดยใส่ที่บริเวณภายในอัตราประมาณ 7 - 10 กรัมต่อต้น เพื่อ

เพิ่มปริมาณกรดในผลซึ่งจะมีผลในด้านการต้านทานโรค เนื้อแกน เนื้อในผลมีคุณภาพดีสีเหลืองสวยและเนื้อแน่น ดังตารางที่ 4

ตาราง 4 ขั้นตอนการใส่ปุ๋ยสับปะรด สำหรับการปลูกจำนวนต้นประมาณ 6,500 - 7,000 ต้นต่อไร่

ใส่ปุ๋ยครั้งที่	ช่วงเวลาให้ปุ๋ย	สูตรปุ๋ย	อัตราการใช้ปุ๋ย	วิธีการใส่ปุ๋ย
รุ่นแรก				
1	ก่อนปลูก ปรับปรุงดิน เพิ่มอินทรีย์ต่าง ๆ	ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอกผสมกับปุ๋ยหินฟอสเฟต(0-3-0)	ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยคอก 1 ตัน ผสมปุ๋ย 0-3-0, 50 - 100 ก.ก. ต่อไร่ อัตรา	โรยเป็นแถวหลังไถแปรตามแนวร่องปลูกสับปะรดเพื่อกระตุ้นการออกราก
2	หลังปลูกประมาณ 1 - 2 เดือน หรือระยะเริ่มออกราก	ใส่ปุ๋ยสูตรที่มีสัดส่วนไนโตรเจนสูง เช่น ปุ๋ยสูตร 25-7-7 หรือสูตร 21-0-0	7-10 กรัม/ไร่ อัตรา 7 - 10 กรัม/ต้น	ใส่ชิดโคนต้น ผังปุ๋ยหรือกลบปุ๋ยด้วยปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยคอกในขณะที่ดินมีความชื้นเพียงพอ
ใส่ปุ๋ยครั้งที่	ช่วงเวลาให้ปุ๋ย	สูตรปุ๋ย	อัตราการใช้ปุ๋ย	วิธีการใส่ปุ๋ย
3	หลังปลูกแล้วประมาณ 4 - 6 เดือน	ใส่ปุ๋ยสูตรที่สัดส่วนโปตัสเซียมสูง เช่น ปุ๋ยสูตร 12-4-6 หรือ 15-5-20 หรือ 14-9-20 (อาจจะผสมธาตุอาหารรอง และอาหารเสริมเล็กน้อย	อัตรา 10 กรัม/ต้น	ใส่บริเวณกาบใบล่าง ในขณะที่กาบใบมีน้ำเพียงพอที่จะละลายปุ๋ย

ใส่ปุ๋ยครั้งที่	ช่วงเวลาให้ปุ๋ย	สูตรปุ๋ย	อัตราการให้ปุ๋ย	วิธีการใส่ปุ๋ย
4	ก่อนบังคับผล ประมาณ 1 - 2 เดือน	ให้ธาตุอาหารรอง และธาตุอาหาร เสริม ได้แก่ แคลเซียม โบรอน		ฉีดพ่นเข้าทางใบ
5	หลังบังคับผล ประมาณ 3 เดือน ใส่ปุ๋ยบำรุงคุณภาพ ของผลและลด ความรุนแรงต่อ โรคเนื้อแกน	ใส่ปุ๋ยโปตัสเซียม คลอไรด์ (0-0-6)	อัตรา 7 - 10 กรัม/ ต้น	ใส่บริเวณกาบใบล่าง สุดในขณะที่กาบใบ มีน้ำเพียงพอที่จะ ละลายปุ๋ย
ระยะต้นตอ	หลังจากเก็บเกี่ยว ประมาณ 1 เดือน ใส่ปุ๋ยบำรุงต้นตอ และเร่งหน่อ ระยะดูแลรักษา ต้นตอจนถึงระยะ บังคับผลและระยะ เก็บเกี่ยว	ปุ๋ยสูตร 21-0-0 หรือ 25-7-7 ใส่ปุ๋ยสูตรเดียวกับ ปุ๋ยรุ่นแรก (ครั้งที่ 3 - 5)	อัตรา 10 กรัม/ต้น อัตราเท่ากับการ ใส่สับปะรดใน รุ่นแรก (ครั้งที่ 3-5)	ใส่บริเวณกาบใบล่าง ถ้ามีฝนให้ใส่ที่กาบ ใบหน้าแห้งอาจจะใช้ วิธีฉีดพ่นทางใบ

ที่มา : เอกสารประกอบการอบรม. เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตสับปะรดในสวนยางพารา.

2.2 การกำจัดวัชพืช

สับปะรดนอกจากจะมีอายุการเก็บเกี่ยวนานแล้วยังมีอัตราการเจริญเติบโตในช่วง 3 - 6 เดือนแรกค่อนข้างช้า ดังที่ เส้น เหลี่ยมหมาด¹ และดลแหละ ยี่หวังกอง² เกษตรกรผู้ทำไร่ สับปะรดในตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการกำจัดวัชพืชพอสรุปได้ เป็นทำนองเดียวกันไว้ดังนี้

วัชพืชจะมีช่วงเวลาที่เข้ามาทำความเสียหายได้มาก บทบาทของวัชพืชนอกจากจะ แข่งแย่งปัจจัยที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตแล้ว การมีวัชพืชขึ้นอยู่ในแปลงปลูกสับปะรดยังเป็น อุปสรรคที่ขัดขวางต่อการเข้าไปปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การดูแลรักษาตลอดไปจนการเก็บ เกี่ยวอีกด้วย การป้องกันวัชพืชจึงต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงการเตรียมการปลูก ไปจนถึงระยะที่ต้นสับปะรดสามารถสร้างพุ่มใบปกคลุมพื้นที่ได้พอสมควรแล้ว ซึ่งอาจจะกินเวลา ประมาณ 7 - 9 เดือนหลังจากการปลูก

เนื่องจากสับปะรดเป็นพืชที่มีระบบรากกระจายอยู่มากบริเวณผิวดินตื้น ๆ จึงไม่นิยมใช้ เครื่องจักรกลเข้าไปทำการไถพรวนเพื่อกำจัดวัชพืชเพราะจะทำให้ระบบรากได้รับความเสียหาย กระทบกระเทือนต่อความเจริญเติบโตและยังเป็นช่องทางให้เชื้อโรคเข้าทำลายได้ง่ายอีกด้วย การป้องกันกำจัดวัชพืชส่วนใหญ่ นิยมใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช การใช้แรงงานคนเข้าไปตากถาง สิ้นเปลืองแรงงานมากและทำได้ช้าจะทำได้ในพื้นที่ขนาดเล็กเท่านั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องใช้สาร เคมีในการกำจัดวัชพืช สารเคมีที่นิยมใช้ในไร่สับปะรด ได้แก่

1. ไดยูรอน เป็นสารกำจัดวัชพืชประเภทเลือกทำลาย ใช้ได้ทั้งก่อนและหลังวัชพืชงอก เข้าสู่พืชทางรากมากกว่าทางลำต้นและใบเคลื่อนย้ายจากรากไปสู่ใบทางไซเลมตามกระแสการ คายน้ำ ควบคุมวัชพืชใบกว้างได้ดีกว่าใบแคบ ทำลายพืชโดยยับยั้งการสังเคราะห์ด้วยแสงและทำ ให้เซลล์ตาย การเลือกทำลายเนื่องมาจากการเคลื่อนย้ายและการย่อยสลายภายในต้นพืชแต่ละ ชนิดจะมีอัตราแตกต่างกัน การใช้ควรฉีดพ่นในสภาพที่ดินมีความชื้นพอสมควร เพื่อให้

¹เส้น เหลี่ยมหมาด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 172 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2543.

²ดลแหละ ยี่หวังกอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 17 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2543.

สามารถซึมลงไปสู่บริเวณรากได้ดี โดยยูรอนสลายตัวได้โดยแสงและจุลินทรีย์ดิน จึงไม่ควรฉีดพ่น ทั้งไว้ในสภาพที่ดินแห้งและมีแสงแดดจัด การใช้โดยยูรอนอัตรา 720 กรัม/ไร่ ควบคุมวัชพืชในไร่ สับประรดได้ดีประมาณ 3 เดือน และมีผลค้ำนากว่าอะทราซีนเล็กน้อย แต่ในฤดูฝนระยะเวลาในการควบคุมวัชพืชจะน้อยลง การฉีดซ้ำครั้งที่สองอาจจะต้องทำในระยะ 2 เดือน

2. โบรมาซิล เป็นสารกำจัดวัชพืชประเภทเลือกทำลายใช้ได้ทั้งก่อนและหลังวัชพืชงอก เข้าสู่พืชทางรากได้ดีกว่าทางลำต้นและใบ เคลื่อนย้ายจากรากไปสู่ใบทางไซเลมตามกระแสการคายน้ำ ควบคุมวัชพืชได้ทั้งใบแคบและใบกว้างทำลายพืชโดยยับยั้ง การสังเคราะห์แสงและ ทำให้เซลล์ตาย หลังฉีดพ่นแล้วมีความคงทนอยู่ในดินได้นานอาจจะถึง 1 - 2 ปี ออกฤทธิ์ทำลาย วัชพืชได้ดีในสภาพที่ดินมีความชื้นเนื่องจากสามารถซึมลงสู่บริเวณรากได้ดี การใช้หลังวัชพืชงอก ควรผสมสารจับใบเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าสู่พืชทางใบ

3. อะทราซีน เป็นสารกำจัดวัชพืชประเภทเลือกทำลาย นิยมใช้แบบก่อนวัชพืชงอก ส่วนใหญ่เข้าสู่พืชทางรากมากกว่าทางลำต้นและใบ เคลื่อนย้ายจากรากไปสู่ใบทางไซเลมตาม กระแสการคายน้ำ ควบคุมวัชพืชทั้งใบแคบและใบกว้าง แต่ควบคุมพวกใบกว้างได้ดีกว่าใบแคบ ทำลายพืชโดยยับยั้งการสังเคราะห์ด้วยแสงและทำให้เซลล์ตาย การเลือกทำลายเนื่องมาจากการ ย่อยสลายภายในต้นพืชแต่ละชนิดมีความแตกต่างกัน อาจใช้แบบหลังวัชพืชงอกได้เมื่อผสมสาร จับใบ

4. อะมีทรีน เป็นสารที่อยู่ในกลุ่มเดียวกับอะทราซีน เป็นสารกำจัดวัชพืชประเภทเลือก ทำลาย เข้าสู่พืชทางใบได้ดีกว่าอะทราซีน มีความคงทนในดินสั้นกว่าอะทราซีน นิยมใช้แบบหลัง วัชพืชงอก โดยผสมสารจับใบ มีความเป็นพิษต่อสับประรดมากกว่าอะทราซีน

ตาราง 5 การใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืชซึ่งเป็นที่นิยมและได้ผลดีดังนี้

เวลาในการฉีด	สารเคมี	อัตรา (กรัม/ไร่)	ปริมาณน้ำ (ลิตร/ไร่)
หลังปลูก (ครั้งที่ 1)	โบรมาซิด + ไดยูรอน	400 + 400	200
ก่อนบังคับผล (ครั้งที่ 2)	ไดยูรอน + อะมีทรีน	360 + 360	200
หลังเก็บเกี่ยวรุ่นที่ 1 (ครั้งที่ 3)	โบรมาซิด + ไดยูรอน	400 + 400	200
ก่อนบังคับผลแปลงต่อ (ครั้งที่ 4)	ไดยูรอน + อะมีทรีน	360 + 360	200

หมายเหตุ - ถ้าวัชพืชงอกมาแล้วต้องฉีดให้เปียกทั่ววัชพืชซึ่งจะเปลืองยากว่านี้
- ไม่แนะนำให้ใช้โบรมาซิดฉีดก่อนบังคับผลเพราะเป็นพิษต่อสับปะรดมากจะทำให้
การเจริญเติบโตชะงักถ้าฉีดถูกใบและยอดสับปะรด

ที่มา : เอกสารประกอบการอบรม. เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตสับปะรดในสวนยางพารา.
2542. หน้า 21.

2.3 การให้น้ำสับปะรด

สับปะรดเป็นพืชที่มีความทนต่อความแห้งแล้ง การปลูกสับปะรดที่อาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติเพียงอย่างเดียวอาจจะเพียงพอต่อความเจริญเติบโต แต่ถ้าหากในบางปีที่ฝนแล้งทิ้งช่วงยาวนานประมาณ 3 - 4 เดือน อาจทำให้ผลผลิตเสียหายอย่างรุนแรง ดังที่ อุทิศ อินทรมณี¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และคล่อง ไหมแก้ว²

¹อุทิศ อินทรมณี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 15 หมู่ที่ 9 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2543.

²คล่อง ไหมแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

เจ้าหน้าที่องค์การบริหารตำบลโคกทราย ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการให้น้ำสับปะรดไว้ในทำนองเดียวกันสรุปได้ว่า สับปะรดมีความต้องการน้ำในทุก ระยะของการเจริญเติบโต โดยปกติทั่วไปถ้าสับปะรดได้รับน้ำอย่างสม่ำเสมอทุก ๆ เดือน เดือนละประมาณ 100 มิลลิเมตร ก็จะเพียงพอต่อความเจริญเติบโตตามปกติ การวางแผนให้น้ำ เพื่อที่จะกระจายผลผลิตโดยมีเป้าหมายเพื่อให้มีผลผลิตเก็บเกี่ยวได้นอกฤดูปลูกที่มีผลผลิตน้อยในแต่ละปีได้แก่ สับปะรดที่เก็บเกี่ยวในช่วงระยะประมาณเดือนกรกฎาคม สิงหาคม และกันยายน ซึ่งเป็นช่วงที่ราคาสับปะรดอยู่ในเกณฑ์ดีทุก ๆ ปี จะต้องเริ่มวางแผนการให้น้ำช่วงระยะปลูกเพื่อให้สับปะรดออกรากตั้งตัวโดยเร็ว ระยะนี้ต้องการปริมาณน้ำค่อนข้างมากกว่าปกติ โดยต้องให้น้ำต่อเนื่องจนดินชุ่มน้ำ (คล้าย ๆ กับได้รับฝนที่ตกหนักต่อเนื่องครั้งใหญ่) หลังจากนั้นประมาณ 1 - 2 สัปดาห์สับปะรดก็จะออกรากอย่างสม่ำเสมอ หลังจากนั้นก็น้ำในระยะเวลาที่มีฝนน้อย หรือฝนทิ้งช่วงตามปกติ โดยให้น้ำประมาณเดือนละ 2 ครั้ง พยายามให้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการให้น้ำลงไปใบกาบใบ ปริมาณน้ำที่ให้อขึ้นอยู่กับลักษณะของเครื่องมือ โดยสังเกตปริมาณน้ำที่ต้นสับปะรดได้รับบริเวณกาบใบและบริเวณใ้กลางยอด ซึ่งถ้ามีน้ำขังอยู่บริเวณกาบใบและยอดพอมองเห็นก็นับว่าพอเพียงสำหรับการให้น้ำในแต่ละครั้งแล้ว

ตาราง 6 ตารางความสำคัญของน้ำต่อระยะต่าง ๆ ในการเจริญเติบโตของสับปะรด

ช่วงระยะที่ควรให้น้ำ	ความสำคัญของน้ำต่อระยะต่าง ๆ
ช่วงหลังปลูก	- ต้องการน้ำเพื่อเร่งให้รากสับปะรดงอกออกมาโดยเร็วที่สุดเพื่อให้ต้นตั้งตัวอย่างสม่ำเสมอพร้อมกัน
ช่วงออกราก สับปะรดตั้งตัว	- เพื่อให้มีความชื้นของดินเพียงพอสำหรับการใส่ปุ๋ยที่โคนต้นครั้งแรกหลังการปลูก
ช่วงระยะออกดอก เจริญเติบโตของผล	- เพื่อให้ขบวนการสร้างอาหารให้ต้นเจริญเติบโตดำเนินต่อเนื่องเป็นปกติ ให้ต้นสับปะรดมีน้ำหนักรากต้นเหมาะสมตามอายุ โดยมีเป้าหมายให้ได้ น้ำหนักต้นประมาณ 2.5 ก.ก. ในช่วงบังคับผล

ที่มา : เอกสารประกอบการอบรม. เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตสับปะรดในสวนยางพารา. 2542. หน้า 240.

เครื่องมือที่เหมาะสมในการให้น้ำสับปะรด สับปะรดเป็นพืชที่มีกาบใบ สามารถรองรับน้ำและเก็บสะสมน้ำไว้ระหว่างกาบใบได้ ระบบที่เหมาะสมในการให้น้ำจึงเป็นระบบที่ให้น้ำลักษณะคล้ายฝน สับปะรดจะได้รับน้ำที่บริเวณกาบใบพร้อมกับบริเวณดิน บริเวณรากได้ ซึ่งมีหลายแบบดังนี้

1. ระบบสปริงเกอร์ ติดตั้งบนพื้นดินสูบน้ำจากแหล่งน้ำ
2. ระบบสายยางเดินลากสายฉีด
3. ระบบสปริงเกอร์ ติดกับรถน้ำเคลื่อนที่
4. ระบบบวมสเปรย์ ติดกับรถน้ำเคลื่อนที่

ในการเลือกชนิดของเครื่องมือในการให้น้ำนั้น รวย เหตุทอง¹ เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงลักษณะของการเลือกเครื่องมือในการให้น้ำสับปะรดสรุปได้ว่า ชนิดและขนาดของเครื่องมือให้น้ำจะขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่ปลูกของเกษตรกรแต่ละราย ลักษณะของแหล่งน้ำ ลักษณะของการออกแบบแปลงปลูก ซึ่งเครื่องมือที่เหมาะสมควรมีลักษณะดังนี้

1. เป็นเครื่องมือที่มีระบบการติดตั้งแบบไม่ถาวรให้พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง สามารถเคลื่อนย้ายระบบได้สะดวก
2. เป็นอุปกรณ์ที่มีขนาดไม่ใหญ่จนเกินไป มีความคล่องตัวในการทำงาน
3. เป็นระบบที่ให้น้ำลงที่กาบใบและดิน โดยสูญเสียให้น้ำน้อยที่สุด

2.4 การใช้สารเคมีเร่งผลผลิต

การผลิตสับปะรดเป็นการค้าในปัจจุบันนี้ การบังคับผลนับได้ว่าเป็นวิธีการที่สำคัญที่จะช่วยให้ได้ผลผลิตที่ดี มีคุณภาพได้ตามฤดูกาล ดังที่ สุรพล ศรีแสงจันทร์² เทรย์ญญิกขมรม

¹ รวย เหตุทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2543.

² สุรพล ศรีแสงจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 11 มิถุนายนพ.ศ. 2543.

ผู้ปลูกสับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และนิรมล รัตนพันธ์¹ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการใช้สารเคมีในการเร่งผลผลิตสรุปได้ว่า ถ้าหากไม่บังคับผลสับปะรดที่ต้นโตแล้วก็จะออกผลเองได้ตามธรรมชาติโดยปกติผลที่ออกตามธรรมชาติจะออกสู่ตลาด 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน (เมษายน - มิถุนายน) ถือเป็นฤดูใหญ่ จะเรียกว่าสับปะรดปี และฤดูหนาว (พฤศจิกายน - มกราคม) ถือเป็นฤดูน้อย เรียกว่าสับปะรดทะวาย แต่การออกผลตามธรรมชาติจะออกไม่พร้อมกันทั้งแปลง ส่วนที่ออกผลก็จะได้ผลผลิตในฤดูนั้น แต่ถ้าออกพร้อมกันทั้งหมดก็จะยากแก่การเก็บเกี่ยวผลและการขาย ทำให้ได้ราคาถูก การใช้สารเคมีเพื่อบังคับให้สับปะรดออกผลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

ลักษณะของสับปะรดที่เหมาะสมในการบังคับผล

การบังคับสับปะรดให้ออกผลเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี มีขนาดและคุณภาพที่เหมาะสมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจลักษณะของต้นสับปะรดที่ควรแก่การบังคับ เพราะเปอร์เซ็นต์การออกดอก ปริมาณผลผลิตและคุณภาพของผลสับปะรดขึ้นอยู่กับสภาพของต้นสับปะรดก่อนบังคับผลควรบำรุงต้นให้ได้ดังนี้

1. มีน้ำหนักต้นและใบ (ไม่รวมราก) ประมาณ 2.5 กิโลกรัม
2. ลักษณะโคนต้น (สะโพก) อวบใหญ่ ใบกว้างหนา สีเขียวมะกอก
3. อายุประมาณ 7 - 8 เดือน (ปลูกด้วยหน่อ) 10 - 12 เดือน (ปลูกด้วยจุก)
4. ห่างจากการใส่ปุ๋ยครั้งสุดท้าย 2 เดือน และไม่มีปุ๋ยตกค้างในกาบใบ
5. ไม่มีวัชพืชและห่างจากการฉีดยากำจัดวัชพืช 1 เดือน

วิธีบังคับผลสับปะรด

1. การหยอดแก๊ส ถ่านแก๊สที่ใช้ในการหยอดสับปะรดมีลักษณะเป็นเกล็ดเล็ก ๆ ขนาด 2 - 3 มิลลิเมตร (หรือประมาณเม็ดถั่วเขียว) มีสีเทาดำ เมื่อถูกความชื้นในยอดสับปะรดจะเกิดปฏิกิริยาเดือน ฟู่เป็นก๊าซ (จุดไฟติด) ซึ่งก๊าซอะเซทิลีนที่เกิดขึ้นนี้จะถูกดูดซึมเข้าไปในยอด

---

¹นิรมล รัตนพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

สับปะรดแล้วนำไปชักนำให้สับปะรดออกดอก สับปะรดแต่ละต้นจะใช้ถ่านแก๊สประมาณ 8 - 15 กิโลกรัมต่อครั้ง โดยจะหยอดให้เข้ายอดจริง ๆ ทำซ้ำ ๆ แบบเดิม 2 - 3 ครั้ง ทั้งช่วงห่างกันครั้งละ 2 - 3 วัน และควรหยอดแก๊สในช่วงอากาศเย็น (ตอนเช้าหรือตอนกลางคืน) จะได้ผลดีกว่าช่วงกลางวันอากาศร้อน ข้อแม้ในการหยอดแก๊สทุกครั้งจะต้องมีน้ำในยอดสับปะรด

2. การฉีดพ่นด้วยน้ำยาเคมี สารเคมีที่ใช้ในการบังคับผลสับปะรดเรียกว่า สารเอททีฟอน หรือมีชื่อทางการค้าว่า อีเทรล, โพรเทรล, อีเท็กวี, เคมีฟอน สารเคมีชนิดนี้จะมีลักษณะเป็นน้ำใส ๆ มีสภาพเป็นกรดเข้มข้นมีวิธีการในการใช้ดังนี้

การผสมยา เมื่อต้องการน้ำยา 200 ลิตร จะต้องปฏิบัติดังนี้

1. เตรียมน้ำสะอาดจำนวน 200 ลิตร ไม่ควรใช้น้ำที่ขุ่นหรือสกปรก
2. ชั่งปุ๋ยยูเรีย 46-0-0 จำนวน 3 กิโลกรัม ละลายในน้ำ 200 ลิตร
3. ตวงสารเอททีฟอนชนิดเข้มข้น (39.5%) จำนวน 10 ซี.ซี. ผสมลงในน้ำที่ละลายปุ๋ยยูเรีย ใช้แก้วกวนน้ำยาให้ผสมกันอีกครั้งแล้วนำไปฉีดได้

อัตราการใช้

น้ำยาที่ผสมแล้วสามารถฉีดพ่นให้ทั่วทั้งใบและต้นได้เพราะสับปะรดดูดซึมน้ำยาได้ทางปากใบ ต้นละ 70 - 80 ซี.ซี. ดังนั้นน้ำยา 200 ลิตร จะฉีดได้ประมาณ 2,500 ต้น การบังคับผลโดยวิธีนี้ควรทำขณะที่อากาศเย็น ตอนเย็นหรือกลางคืน จะต้องทำซ้ำแบบเดิมอีกครั้งห่างกัน 3 - 5 วัน ขณะฉีดพ่นยาต้องไม่มีฝนตกภายใน 2 ชั่วโมง การบังคับผลหากทำได้ถูกต้องสับปะรดจะออกดอกได้ 85 - 95% โดยหลังบังคับ 45 วันจะมองเห็นดอกแดงเป็นกระจุกอยู่บนดอกสับปะรดและประมาณ 60 วันดอกจะชูกันโผล่พ้นยอดขึ้นมา

ขั้นเก็บเกี่ยวผลและการตลาด

1. การพิจารณาผลสุก

การเก็บเกี่ยวพืชแต่ละชนิดอายุและวิธีการเก็บเกี่ยวจะมีความแตกต่างกัน สับปะรดมีการสุกแก่จะเป็นไปตามธรรมชาติ การเก็บเกี่ยวผลจะขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด สามารถเก็บได้ตั้งแต่ผลดิบจนถึงผลสุก ดังที่ สุนันท์ สงพรหม¹ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในตำบลวังใหม่

¹ สุนันท์ สงพรหม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 102 หมู่ที่ 7 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2543.

อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และเลิศ รักขุนส่อง¹ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงหลักในการพิจารณาผลสุกของสับปะรดสุปได้ดังนี้

1. วิธีการนับอายุหลังจากการบังคับผล 150 วัน โดยประมาณการนับอายุหลังการบังคับผล เจ้าของไร่จะต้องมีการจดบันทึกเพื่อความแม่นยำในการกำหนดวันเก็บเกี่ยว ในฤดูที่มีความชื้นต่ำ (มกราคม - มีนาคม) ผลอาจสุกช้าลงได้

2. วิธีการสังเกตก้านผลโดยการสังเกตลักษณะที่เปลี่ยนไปของก้านผล สับปะรดเริ่มสุกก้านของผลจะเริ่มมีรอยเส้นแสดงอาการเหี่ยวและผลจะเริ่มโน้มเอียง

3. วิธีการสังเกตจากการแสดงการเปลี่ยนสีของเปลือกสับปะรด ลักษณะธรรมชาติการเปลี่ยนสีจะเริ่มเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลืองจากส่วนโคนผลถึงปลายผลอย่างต่อเนื่อง การพิจารณาการเก็บเกี่ยวจะอยู่ในช่วงใดขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด

การวัดสีการสุกเปลือกสับปะรดมีข้อแนะนำดังนี้

เปลือกสีเบอร์ 1 ได้แก่ สับปะรดที่มีเปลือกสีเขียวตลอดผล ไม่มีสีเหลืองปน

เปลือกสีเบอร์ 2 ได้แก่ สับปะรดที่เปลือกมีสีเหลืองจาง ๆ ไม่เกิน 20 เปอร์เซ็นต์ของผล (ไม่เกิน 2 ตาสับปะรด)

เปลือกสีเบอร์ 3 ได้แก่ สับปะรดที่เปลือกมีสีเหลืองอยู่ระหว่าง 20 - 40 เปอร์เซ็นต์ (2 - 4 ตาสับปะรด)

เปลือกสีเบอร์ 4 ได้แก่ สับปะรดที่เปลือกมีสีเหลืองเป็นส่วนใหญ่ มีสีเหลืองปนอยู่ระหว่าง 40 - 60 เปอร์เซ็นต์ (4 - 6 ตาสับปะรด)

เปลือกสีเบอร์ 5 ได้แก่ สับปะรดที่มีเปลือกสีเหลืองชัดเจน แต่ไม่เกิน 90 เปอร์เซ็นต์ของผล (7 - 9 ตาสับปะรด)

เปลือกสีเบอร์ 6 ได้แก่ สับปะรดที่มีเปลือกสีเหลือง 90 เปอร์เซ็นต์ของผลและมีสีเหลืองอมแดงไม่น้อยกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ของผล

---

¹เลิศ รักขุนส่อง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

เปลือกสีเบอร์ 7 ได้แก่ สับปะรดที่มีเปลือกสีเหลืองอมแดง หรือสีเหลืองทอง ตั้งแต่ 20 - 100 เปอร์เซ็นต์ และมีเปลือกสีน้ำตาลไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ของผลและมีสีเขียวปนอยู่ไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์ของผล

เปลือกสีเบอร์ 8 ได้แก่ สับปะรดที่มีเปลือกมีสีน้ำตาลแดงและเปลือกไม่สด

2. การเตรียมการเก็บเกี่ยวผล

การเตรียมการเก็บเกี่ยวผลสับปะรดมีขั้นตอนดังนี้

1. การสำรวจเส้นทาง แปลงสับปะรดที่ที่จะตัดจะมีการจัดแบ่งแปลงเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานและการใช้เครื่องมือก่อนการเก็บเกี่ยวผลจะต้องสำรวจเส้นทางหรือทางถนนในไร่ พร้อมทั้งปรับสภาพให้ดีเพื่อความสะดวกและปลอดภัย
2. การเตรียมแรงงาน ในการเก็บเกี่ยวแต่ละครั้งควรจัดหาแรงงานให้เหมาะสมกับปริมาณของงานและควรให้เสร็จทันเวลาก่อนนำส่งผลผลิต
3. การเตรียมยานพาหนะ เพื่อการบรรทุกและขนส่งผลผลิตจะต้องตรวจสอบสภาพความพร้อมของเครื่องยนต์และสภาพความพร้อมของตัวรถเพราะการขนส่งอาจเกิดปัญหาผลผลิตเสียหายระหว่างการขนส่ง และสิ่งที่ชาวไร่ควรคำนึงถึงคือ ความสะอาดของยานพาหนะต้องปราศจากสิ่งเปรอะเปื้อนที่ล้างด้วยน้ำเปล่าไม่ออก เช่น น้ำมันจาระบี และสารเคมีที่เป็นอันตราย

ข้อปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวผลสับปะรด

การเก็บเกี่ยวสับปะรดเพื่อจัดส่งให้กับโรงงานมีข้อปฏิบัติดังนี้

1. ก่อนการเก็บผลจะต้องสำรวจปริมาณ กำหนดวันเก็บเพื่อเตรียมการนำส่งโดยขอใบนัดล่วงหน้าเพื่อเป็นหลักประกันว่าผลสับปะรดที่ตัดมาจะมีที่ขายแน่นอน
2. ศึกษาทำความเข้าใจมาตรฐานการรับผลผลิตของโรงงานให้ชัดเจนเพื่อลดการสูญเสียอันเนื่องจากการเก็บผลผลิตที่ผิดมาตรฐานตามที่โรงงานต้องการ
3. การเก็บสับปะรดจะต้องเลือกเก็บผลสุกตามมาตรฐาน ความต้องการของโรงงานเท่านั้น
4. การเก็บผลจะต้องหักก้านไม่ควรใช้มีดตัด
5. การเอาจุกออกควรใช้มีดตัดไม่ควรบิดจุกออก โดยเฉพาะฤดูฝนเพราะจะทำให้เป็นบาดแผลลึกถึงเนื้ออาจเน่าได้
6. ในการเก็บผลแต่ละครั้งควรหลีกเลี่ยงการขนถ่ายหลายครั้งเพราะจะทำให้ผลสับปะรดช้ำ

7. การบรรทุกเพื่อส่งโรงงานไม่ว่าจะใช้ยานพาหนะใดจะต้องเรียงผลให้เรียบร้อยเพื่อลดการสูญเสียจากการชำ

8. ยานพาหนะที่ใช้บรรทุกผลผลิตจะต้องมีความสัมพันธ์กับปริมาณผลผลิตดังนี้
- รถขนาดเล็ก (ปิกอัพ) บรรทุก 2 - 2.5 ตัน
  - รถขนาดกลาง (4 ล้อใหญ่) บรรทุก 4 - 5 ตัน
  - รถขนาดใหญ่ (6, 10 ล้อ) บรรทุก 8 - 12 ตัน

3. การตลาดและการขนส่ง

การเก็บเกี่ยวผลสับปะรดเพื่อส่งขายไปยังตลาดนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการขนส่งผลผลิตปรากฏว่าการเก็บเกี่ยวผลสับปะรดเพื่อขายตลาดที่ใช้บริโภคมีข้อแตกต่างจากการขายเป็นวัตถุดิบให้โรงงานแปรรูป ตลาดผลสดเพื่อการบริโภคสดต้องการผลสับปะรดที่มีคุณภาพภายนอกดี รูปทรงดี สีสวยงาม มีจุดที่รูปทรงสวย และไม่มีตำหนิ ดังนั้นในการเก็บเกี่ยวผลจึงต้องเก็บเกี่ยวกับจึงต้องเก็บเกี่ยวด้วยความระมัดระวัง โดยใช้มีดที่มีด้ามหรือใบมีดยาวตัดก้านผลโดยให้เหลือก้านผลยาวประมาณ 4 - 6 นิ้ว เลือกเก็บเกี่ยวผลที่แก่จัดเพื่อให้มีคุณภาพภายในที่ดี รักษาจุกให้ติดกับผล และขนส่งจากแปลงปลูกอย่างระมัดระวังและนุ่มนวล เมื่อเก็บผลจากต้นแล้วควรนำไปรวมไว้ในที่ร่มโดยเร็ว ไม่ควรปล่อยให้ผลสับปะรดทิ้งไว้กลางแจ้ง ควรเก็บเกี่ยวผลในช่วงเช้าหรือในขณะที่ยังไม่ร้อน เนื่องจากสับปะรดที่ปลูกในแปลงปลูกมักจะสุกไม่พร้อมกันทั้งแปลง แม้จะมีการบังคับผลก็ตาม ดังนั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิตให้ได้ผลที่มีคุณภาพดีสม่ำเสมอแต่ละแปลงควรแบ่งเก็บเกี่ยวผลประมาณ 3 ครั้ง โดยครั้งแรกจะเก็บเกี่ยวผลสับปะรดได้ประมาณ 20 - 25 เปอร์เซ็นต์ของผลทั้งหมดในแปลง ครั้งที่สองเก็บเกี่ยวหลังจากครั้งแรกประมาณ 5 - 7 วัน จะเก็บผลได้ประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ของผลทั้งแปลง และครั้งสุดท้ายจะเก็บเกี่ยวครั้งที่สองประมาณ 5 - 10 วันจึงจะหมดแปลง การขนส่งจากแปลงปลูกก่อนการขนส่งควรบรรจุสับปะรดลงตะกร้า หรือวางบนรถเป็นชั้น ๆ อย่าให้ซ้อนทับกันหลายชั้นเกินไป การวางเรียงต้องพยายามอย่าให้เกิดตำหนิกับผลหรือจุก การจัดเรียงบรรจุในที่ร่มมีอากาศถ่ายเทดีพอสมควรหากพบว่ามีแมลงหรือมดให้ใช้แปรงปัดออกก่อนการบรรจุ ถ้าเป็นไปได้ควรบรรจุส่งตลาดโดยเร็ว ในการขนส่งรถที่ใช้บรรทุกควรมีหลังคาเพื่อไม่ให้สับปะรดได้รับความร้อนจากแสงแดดและควรระมัดระวังมิให้ผลช้ำอันจะนำไปสู่การเน่าเสียได้ง่าย

เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพนี้เป็นอย่างสูง จนทำให้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในบรรดาพ่อค้า แม่ค้าผลไม้ทั้งหลาย และเกษตรกรทั่วไปที่สนใจงานด้านเกษตรกรรมเกี่ยวกับการปลูกพืชเศรษฐกิจในท้องถิ่น ความสำเร็จอันมีเกิดจากการที่ชาวป่าบอนมีปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรดทั้งปัจจัยโดยตรงและปัจจัยโดยอ้อม ตลอดจนการมีระบบในการปลูก ความตั้งใจ ขยันและอดทนในการทำงาน จึงทำให้ผลงานด้านเกษตรกรรมมีประสิทธิภาพจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ศึกษาทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาโดยกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง โดยกำหนดประเด็นศึกษาไว้ดังนี้

1. ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรด
2. ขั้นตอนของการทำไร่สับปะรด

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังต่อไปนี้

1. **ขอบเขตด้านพื้นที่** การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาในเขตพื้นที่ทุกตำบลของอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย 5 ตำบลดังนี้

- 1.1 ตำบลป่าบอน
- 1.2 ตำบลหนองธง
- 1.3 ตำบลโคกทราย
- 1.4 ตำบลทุ่งนารี
- 1.5 ตำบลวังใหม่

2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้แยกประเด็นศึกษาไว้ดังนี้

- 2.1 ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรด
  - 2.1.1 ปัจจัยโดยตรง ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน และการประกอบการ
  - 2.1.2 ปัจจัยโดยอ้อม ได้แก่ นโยบายของรัฐ ตลาด และการคมนาคม

ขนส่ง

2.2 ขั้นตอนของการทำไร่สับปะรด

2.2.1 ขั้นเตรียมการปลูก ได้แก่ การเตรียมพื้นที่ปลูก การเตรียมพันธุ์ปลูก การกำหนดช่วงปลูก

2.2.2 ขั้นปลูกและบำรุงรักษา ได้แก่ ลักษณะการปลูก การใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การให้น้ำ และการใส่สารเคมีเร่งผลผลิต

2.2.3 ขั้นเก็บเกี่ยวผลและการตลาด ได้แก่ การพิจารณาผลสุก การเตรียมการเก็บเกี่ยวผล การปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวผล และการขนส่ง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นสำรวจและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยการสำรวจจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการกำหนดกรอบความคิดในการศึกษา และเขียนเค้าโครงวิจัย

2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเก็บข้อมูลจากเอกสารและเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และถ่ายภาพประกอบบางตอน การสัมภาษณ์จะใช้วิธีการบันทึกลงในแถบบันทึกเสียงและ/หรือจดบันทึกตามความเหมาะสม ส่วนการสังเกตจะใช้วิธีการจดบันทึกในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มบุคคลที่จะสัมภาษณ์ไว้ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ประกอบอาชีพทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ทั่วทั้ง 5 ตำบล ตำบลละประมาณ 10 คน รวมประมาณ 50 คน

2.2 บุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำไร่สับปะรด เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการทำไร่สับปะรดในอำเภอนี้ พ่อค้าที่รับซื้อสับปะรดของอำเภอนี้ เป็นต้น โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์จำนวนประมาณ 10 คน

2.3 ผู้นำท้องถิ่นและนักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์จำนวนประมาณ 10 คน

3. ขั้นจัดกระทำกับข้อมูล โดยผู้วิจัยจะดำเนินการดังนี้

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ มาศึกษาอย่างละเอียดตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

3.2 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งได้บันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียง มาถอดความโดยการสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งได้จัดบันทึกไว้มาสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหาเช่นเดียวกัน

3.4 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดจากเอกสารและภาคสนามมาศึกษาวิเคราะห์ตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

3.5 นำข้อมูลภาพประกอบมาพิจารณาถึงความชัดเจนและความเหมาะสมกับเนื้อหาเพื่อใช้เป็นภาพประกอบในงานวิจัยเรื่องนี้

4. ชี้นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยจะเสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์และมีภาพประกอบบางตอน

สรุปผล

การศึกษาเรื่อง “การทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง” ปรากฏผลสรุปได้ดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรด

ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เป็นปัจจัยหลักที่ช่วยให้เกษตรกรประสบความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยโดยตรง สรุปได้ดังนี้

1.1 ที่ดิน การมีสภาพและปริมาณของที่ดินที่พอเพียงต่อการดำเนินการ เช่น ลักษณะของที่ดิน สภาพของดิน ปริมาณของที่ดิน เป็นต้น จะเป็นตัวกำหนดให้เกษตรกรได้ประกอบอาชีพทางการเกษตรได้ดี โดยเฉพาะการปลูกพืชเศรษฐกิจในท้องถิ่น

1.2 แรงงาน การใช้แรงงานคนและแรงงานจากเครื่องมือเครื่องจักรเพราะเป็นการทำการเกษตรแบบครอบครัวและทำเป็นอาชีพจึงมีการใช้แรงงานคนในครอบครัวบ้าง และเพื่อความสะดวกรวดเร็วจึงได้ใช้แรงงานจากเครื่องมือและเครื่องจักรเพื่อช่วยให้มีผลผลิตสูงและมีรายได้เพิ่มขึ้น

1.3 ทุน การใช้ทุนของเกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดมีแหล่งเงินทุนจากการระดมจัดตั้งกองทุนในท้องถิ่น และทุนจากภายนอก เช่น เงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เงินทุนจากสหกรณ์อำเภอ การจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น จึงทำให้เกษตรกรมีเงินทุนที่ให้การช่วยเหลือในการทำไร่สับปะรดอย่างพอเพียง

1.4 การประกอบการ ชาวอำเภอป่าบอนมีวิถีในการบริหารเพื่อให้ผู้ประกอบการได้ประสบความสำเร็จในการปลูกสับปะรด โดยการจัดระบบการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน มีการจัดตั้งชมรมผู้ปลูกสับปะรดในอำเภอป่าบอนเป็นผู้คอยดูแล ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรด้วยกัน ระบบการบริหารจัดการโดยเริ่มจากการสำรวจข้อมูล การวางแผน การแบ่งงาน การควบคุมงานและการประเมินผลตามลำดับ จากการที่กลุ่มเกษตรกรมีการจัดการที่ดีทำให้การทำไร่สับปะรดประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

2. ปัจจัยโดยอ้อม มีอิทธิพลต่อการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ปรากฏผลสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐ การทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง มีหน่วยงานของรัฐสนับสนุนและส่งเสริมในด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานสหกรณ์อำเภอ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น จึงทำให้เกษตรกรสามารถดำเนินการในการทำไร่สับปะรดได้ประสบความสำเร็จจนถึงปัจจุบัน

2.2 ปัจจัยด้านตลาด เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง สามารถส่งผลผลิตให้แก่ตลาดที่ต้องการ โดยแยกการส่งตลาดเป็น 3 เกรดคือ สับปะรดเกรด A ส่งตลาดต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ สับปะรดเกรด B ส่งตลาดต่างจังหวัดใกล้เคียง สับปะรดเกรด C ส่งขายตามแผงริมเส้นทางถนนสายเอเชีย หรือส่งขายตลาดในละแวกใกล้เคียง จึงทำให้มีตลาดรับซื้อสับปะรดมากมาย การตลาดจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

2.3 ปัจจัยด้านการคมนาคมขนส่ง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง มีการคมนาคมสะดวกทั้งภายในอำเภอ และการติดต่อกับต่างจังหวัด อยู่ริมถนนสายเอเชีย การคมนาคมภายในไร่สับปะรดก็สะดวกเพราะเจ้าของไร่ได้ทำถนนเพื่อให้รถกระบะเข้าไปบรรทุกเก็บผลผลิตได้สะดวก โดยเหตุนี้ปัจจัยด้านการคมนาคมขนส่งจึงเป็นปัจจัยที่สนับสนุนการทำไร่สับปะรด

ขั้นตอนของการทำไร่สับปะรด

การทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เกษตรกรได้จำแนกขั้นตอนสำคัญ ๆ ในการทำดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการปลูก ปรางกุผลสรุปได้ดังนี้

1.1 การเตรียมพื้นที่ปลูก โดยการเตรียมดินไว้ให้เหมาะหากพื้นที่มีต้นไม้ใหญ่ให้ใช้รถเกรดดินไปกองรวมไว้ จัดการเผาและขุดตอออกให้หมด แล้วไถพื้นที่จำนวน 2 ครั้ง จึงปรับพื้นที่ให้เหมาะเพื่อได้เตรียมการปลูกต่อไป

1.2 การเตรียมพันธุ์ปลูก พันธุ์ที่ใช้ปลูกคือพันธุ์ปัตตาเวีย ปลูกด้วยการใช้หน่อหรือจุก แต่จะนิยมใช้หน่อมากกว่าเพราะให้ผลผลิตเร็ว เจริญเติบโตเร็วด้วย ต้องเลือกขนาดพันธุ์ในการปลูกให้เหมาะสมเพื่อจะช่วยให้ได้ผลผลิตตามต้องการ

1.3 การกำหนดช่วงปลูก จากการศึกษาพบว่า การปลูกสับปะรดสามารถปลูกได้ทุกฤดูกาล แต่พยายามกะช่วงการปลูกอย่าให้ตรงกับผลผลิตที่ออกมามาก เพราะจะทำให้ราคาตกต่ำ ผลผลิตจะเหลือและเกษตรกรจะนำไปทำเป็นสับปะรดกวน สามารถขายได้ราคาอีกต่อไป

2. ขั้นตอนปลูกและบำรุงรักษา ปรางกุผลสรุปได้ดังนี้

2.1 ลักษณะการปลูก การปลูกเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น จำนวนต้นที่ปลูกต่อไร่ ควรใช้หน่อปลูกประมาณ 4,500 - 6,000 ต้นต่อไร่ สามารถปลูกได้ 2 ลักษณะ คือ การปลูกแถวเดี่ยวและการปลูกเป็นแถวคู่ นอกจากนี้ยังปลูกเป็นพืชแซมยางหรือปลูกเป็นพืชเดี่ยวก็ได้เพราะถ้าปลูกสับปะรดเป็นพืชแซมในสวนยางพาราทำให้ยางพาราและสับปะรดเจริญเติบโตได้เร็วอีกด้วย จึงทำให้เกษตรกรนิยมปลูกกันเป็นจำนวนมาก

2.2 การใส่ปุ๋ย การใส่ปุ๋ยสับปะรดตั้งแต่การเตรียมพื้นที่จนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตจะใส่ปุ๋ยจำนวน 5 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 ใส่ก่อนปลูก ใช้ปุ๋ยสูตร (0-3-0) ครั้งที่ 2 ใส่หลังปลูกประมาณ 1 - 2 เดือน ใช้ปุ๋ยสูตร 25-7-7 หรือสูตร 21-0-0 ครั้งที่ 3 ใส่หลังปลูกประมาณ 4 - 6 เดือน ใช้ปุ๋ยสูตร 12-4-16 หรือปุ๋ยสูตร 15-5-20 ครั้งที่ 4 ก่อนบังคับผลประมาณ 1 - 2 เดือน ใช้ธาตุอาหารโดยการฉีดพ่นเข้าตาใบ ครั้งที่ 5 หลังบังคับผลประมาณ 3 เดือนใส่ปุ๋ยบำรุงคุณภาพของผล สูตร 0-0-6 การใส่ปุ๋ยให้ได้ตามสูตรที่กำหนดจะช่วยให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพด้วยเช่นเดียวกัน

2.3 การกำจัดวัชพืช สารเคมีที่ใช้กำจัดวัชพืชในไร่สับปะรดมีชื่อดังนี้ โบรมาซิดและไดยูรอน ใช้ฉีดหลังปลูก (ครั้งที่ 1) ในอัตรา 400 + 400 กรัมต่อไร่ ไดยูรอนและอะมีทรีนใช้ฉีดก่อนบังคับผล (ครั้งที่ 2) ในอัตรา 360 + 360 กรัมต่อไร่ โบรมาซิดและไดยูรอนใช้ฉีดหลังเก็บเกี่ยวรุ่นที่ 1 (ครั้งที่ 3) ใช้อัตรา 400 + 400 กรัมต่อไร่ ไดยูรอนและอะมีทรีน ใช้ฉีดก่อนบังคับผลแปลงต่อ (ครั้งที่ 4) ในอัตรา 360 + 360 กรัมต่อไร่ ซึ่งสารเคมีแต่ละชนิดต้องผสมน้ำในปริมาณ 200 ลิตรต่อไร่ทุกชนิดเลย

2.4 การให้น้ำ สับปะรดเป็นพืชที่สามารถทนต่อความแห้งแล้งได้ดีมาก แต่ สับปะรดก็ต้องการน้ำในทุกๆระยะของการเจริญเติบโต การให้น้ำในแต่ละระยะต้องวางแผนในการ ให้น้ำเป็นอย่างดี เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพ

2.5 การใช้สารเคมีเร่งผลผลิต เป็นการหยุดแก๊สเพื่อให้ได้ผลผลิตก่อนกำหนด จะ มีการบังคับให้ได้ผลผลิต วิธีการบังคับให้ได้ผลสับปะรดมี 2 วิธี คือ การหยุดแก๊สกับการฉีดพ่น ด้วยน้ำยาเคมี แต่เกษตรกรนิยมการหยุดแก๊สกันมากกว่าเพราะสะดวกและทำได้ง่าย

3. ขั้นตอนเกี่ยวผลผลิต ปรากฏผลสรุปได้ดังนี้

3.1 การพิจารณาผลสุก เกษตรกรใช้วิธีสังเกตสับปะรดที่สูงและมีเนื้อแน่นโดยมี หลักการสังเกตดังนี้ สังเกตจากก้านสับปะรดจะเหี่ยวผลจะเริ่มโน้มเอียง สังเกตสีของเปลือก สับปะรดหรือสังเกตตาของสับปะรด นอกจากนั้นยังใช้วิธีเคาะผลสับปะรดหรือใช้นิ้วมือตีแล้ว ค่อยฟังเสียง ถ้าเสียงดังแน่นแสดงว่าผลสับปะรดจะมีเนื้อแน่น สามารถเก็บเกี่ยวได้

3.2 การเตรียมการเกี่ยว เมื่อสังเกตได้ว่าสามารถเก็บผลผลิตจะมีการเตรียม การเกี่ยว โดยการสำรวจเส้นทางในการขนส่งผลผลิต การเตรียมแรงงาน และการเตรียมยาน พาหนะ เพื่อได้เกี่ยวได้ทันกับการส่งตลาด

3.3 การตลาดและการขนส่ง เมื่อสับปะรดที่มีคุณภาพทางภายนอก เช่น รูปทรงดี สีสวย ไม่มีตำหนิ ย่อมเป็นที่ต้องการของตลาด ประกอบกับรสชาติก็ทำให้ตลาดต้องการมากยิ่งขึ้น จึงมีตลาดที่ต้องการรับซื้อสับปะรดในอำเภอป่าบอนมากมายทั้งตลาดภายในและตลาดต่าง ประเทศ

อภิปรายผล

จากการศึกษา “การทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง” เกี่ยวกับปัจจัยที่ เชื้อต่อการทำไร่สับปะรดและขั้นตอนการทำไร่สับปะรด ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยโดยตรงที่เชื้อต่อ การทำไร่สับปะรดประกอบด้วยที่ดิน แรงงาน ทุน และการประกอบการ เพราะปัจจัยเหล่านี้มี ความสำคัญมากจะขาดส่วนหนึ่งส่วนใดไม่ได้ โดยเฉพาะที่ดิน เพราะที่ดินจะต้องมีเพียงพอและมี คุณภาพจึงจะทำให้การทำไร่สับปะรดได้ผล ไม่เช่นนั้นจะไม่สามารถทำให้ผลผลิตมีคุณภาพได้ ส่วนปัจจัยโดยตรงอื่น ๆ ก็เป็นปัจจัยที่เชื้อต่อการทำไร่สับปะรดด้วยเช่นกัน เพราะเมื่อมีแรงงานดี ทุกคนมีความขยัน เอาใจใส่ต่องาน มีเงินทุนเพียงพอสำหรับการดำเนินงานต่าง ๆ ของชาวไร่ พร้อมทั้งมีการจัดการที่ดีในทุกเรื่อง และผลผลิตสินค้าแล้วมีตลาดรองรับสินค้าไม่เกิดความเสียหาย

สิ่งเหล่านี้มีเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกษตรกรผู้ประกอบการอาชีพทำไร่สับปะรดสามารถมีกำลังใจในการทำและพัฒนาผลผลิตสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ นอกจากนี้ปัจจัยดังกล่าวแล้วปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรดอีกประการหนึ่งคือ ปัจจัยโดยอ้อม ได้แก่ นโยบายของรัฐ ตลาดและการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น การทำไร่สับปะรดหากมีแต่ปัจจัยโดยตรงเพียงอย่างเดียวก็ไม่สามารถที่จะให้ผลผลิตที่ดีได้ โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ค่อยมีความรู้ จากการศึกษาการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอนทั้ง 5 ตำบลพบว่า สภาพพื้นที่ในอำเภอป่าบอนมีความเหมาะสมต่อการทำไร่สับปะรดเป็นอย่างยิ่ง เพราะมีสภาพภูมิประเทศและทรัพยากรต่าง ๆ สมบูรณ์ ตลอดจนการคมนาคมขนส่งก็สะดวกพร้อมทั้งรัฐให้การสนับสนุนในการทำอาชีพนี้ด้วย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1.1 ควรนำผลการศึกษาคำนี้ไปใช้กำหนดนโยบายวางแผนในการพัฒนาการทำไร่สับปะรดให้มีปริมาณและคุณภาพมากยิ่งขึ้น
- 1.2 ควรจะได้นำผลการศึกษาไปเผยแพร่กับเกษตรกรเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงการทำไร่สับปะรดต่อไป
- 1.3 ควรเพิ่มความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับเกษตรกรในการทำไร่สับปะรดเพื่อให้สามารถปลูกได้ปริมาณและคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรดในพื้นที่อื่น ๆ
- 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรแต่ละกลุ่มเพื่อจะทำให้ทราบจุดเด่นจุดด้อยของการทำไร่สับปะรด ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่คล้ายกันและแตกต่างกัน เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานของเกษตรกรต่อไป
- 2.3 ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบจากการทำไร่สับปะรดเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพทำไร่สับปะรดให้กับสมาชิกในชุมชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กวิศร์ วานิชกุล. "เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตสับปะรดที่ปลูกแซมในสวนยางพารา," ใน เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตสับปะรดในสวนยางพารา. ม.ป.ท., 2542.
- เกษตรอำเภอบ้านนา, สำนักงาน. สรุปผลงานส่งเสริมการเกษตร. พัทลุง : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนา, 2539.
- ขจร ทองอำไพ. "การปลูกสับปะรด," ใน พืชไร่ ผลไม้ อาหาร และโภชนาการ. ม.ป.ท., 2531.
- จรินทร์ เทศวานิช. เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2531.
- จารุบุตร เรืองสุวรรณ. ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจและทรัพยากรธรรมชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2516.
- จินดารัฐ วีระวุฒิ. สับปะรดและสรีรวิทยาการเจริญเติบโตของสับปะรด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.
- ชัยวุฒิ พิยะกุล. "บ้านนา, กิ่งอำเภอบ้านนา," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 9. หน้า 2097 - 2098. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2529.
- ชำนาญ ประทุมสินธุ์. เอกสารวิชาการชาวสวนอาชีพ การพัฒนาอาชีพเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้. ม.ป.ท., 2540.
- ทำนอง สิงคาลวนิช. พัฒนาการเกษตร. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2523.
- พาณิชย์จังหวัดพัทลุง, สำนักงาน. ข้อมูลการตลาดจังหวัดพัทลุง. พัทลุง : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพัทลุง, 2540.
- มนตรี ยกเชื้อ. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรวมในชุมชนของนักเรียนชั้น ม. 3 ในจังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2536. เอกสาร.
- รัตนา สายคณิต. เศรษฐกิจเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2530.
- ศึกษาธิการอำเภอบ้านนา, สำนักงาน. แผนปฏิบัติการสำนักงานศึกษาธิการอำเภอบ้านนา ประจำปีงบประมาณ 2542. พัทลุง : สำนักงานศึกษาธิการอำเภอบ้านนา, 2542.

- สมพงษ์ อรพินทร์. เศรษฐศาสตร์จุลภาค. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2541.
- สมยศ นาวิการ. การบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2530.
- สวัสดิ์ จงกล. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและ
พื้นฐานอาชีพ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, 2528.
- สุโขทัยธรรมิกราช, มหาวิทยาลัย. เศรษฐศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ หน่วยที่ 1 - 93.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, ม.ป.ป.
- สุฤดี ประเทืองวงศ์. “โครงการบรรเทาผลกระทบทางสังคมจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ,”
ใน เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตสัตว์ประรดในสวนยางพารา. กรุงเทพฯ :
โอเอสพรีนติ้งเฮ้าส์, 2542.
- สุทธิ ประจักษ์ดี และศิริกุล ไทยพิทักษ์. วิธีสอนการสอนและพื้นฐานอาชีพ. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์, 2525.
- สุวิงศ์ พงษ์ไพบูลย์. “อาชีพชาวภาคใต้,” ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 10.
หน้า 4237 - 4246. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
2529.
- สุนิตย์ แป้นนาบอน. มนุษย์กับเศรษฐกิจ. สงขลา : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการ
จัดการ สถาบันราชภัฏสงขลา, 2537.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2537.
- อภิวัฒน์ จันตะนี และคนอื่น ๆ. เศรษฐศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพฯ : วี.เจ. พรีนติ้ง จำกัด, 2537.
- อภิวัฒน์ จันตะนี และทับทิม วงศ์ประยูร. มนุษย์กับเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
วี.เจ. พรีนติ้ง จำกัด, 2537.
- _____. เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : วี.เจ. พรีนติ้ง จำกัด, 2536.
- อำเภอบ้านนาบอน, สำนักงาน. สรุปรายงานประจำปี 2542. พัทลุง : อำเภอบ้านนาบอน, 2542.
- อุดม โกศัยสุก. การปลูกพืชไร่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิทยวิสุทธิ, ม.ป.ป.

บุคลากรกรม

บุคลากรกรม

คลอง ไหมแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

จรัล ชนะรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 327 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2543.

จรัล บัวขวัญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 4 หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2543.

จรัญ บัวขวัญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 374 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2543.

จำนุญ เพ็งจำรัส เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

เจี๊ยะดลเกาะ หล้าปุเต๊ะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 218 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2543.

เจริญ เป้นทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 19 หมู่ที่ 7 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2543.

ฉาด หมดหวาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 75 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2543.

ช่วง ชูดำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 11 หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2543.

โชคชัย จุลภรณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 198 หมู่ที่ 7 ตำบลป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2543.

ดลแหลาะ ยีหวังกอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 52 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2543.

- ดำ ทินกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 173 หมู่ที่ 7 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2543.
- แดง คงรีน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 173 หมู่ที่ 7 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2543.
- ธัญญลักษณ์ แก้วนุ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2543.
- ถาวร เพชรรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 6 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2543.
- นรินทร์ วุ่นฉิม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 35 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- นวนิตย์ ชูเชิด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอป่าบอน ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2543.
- นฤนาท ประทุม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 41 หมู่ที่ 6 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2543.
- นิตย์ เรืองพริ้ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2543.
- นิพน อ่อนทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 63 หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- นิยม แทนบุญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 50 หมู่ที่ 6 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2543.
- นิรมล ดำแป้น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย หมู่ที่ 11 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

- นุภาพ ทองบุญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 96 หมู่ที่ 6 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2543.
- บุญธรรม ทองเนื้อแข็ง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 248 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- ประไพ แก้วสุริยันต์ นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอง ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.
- ประเสริฐ แก้วเกลี้ยง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน บ้านทุ่งคลองควาย ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2543.
- ปิ่น ศรีแรง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 41 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- ปณนุช ชูแก้ว นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอง ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.
- ผิน ชูศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 154 หมู่ที่ 7 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- พยัคฆ์ สอนแก้ว นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอง ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.
- พล ภัทรวงศ์ นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการกำนันตำบลโคกทราย หมู่ที่ 7 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอง อำเภอป่าบอง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2543.
- พันธ์ เหตุทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 142 หมู่ที่ 8 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- พิญ ทองตั้ง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 213 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2543.
- ภาส ไชยรัตน์ นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอง ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

- มนตรี ขาวน้อย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 150 หมู่ที่ 2 ตำบลป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2543.
- มยุรี คงศักดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 177 หมู่ที่ 7 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2543.
- มาเหต สีมะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 331 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- ยะหยา ถलग เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 63 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- รวย เหตุทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- รัตน์ บุชราภรณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตร อำเภอป่าบอน ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.
- รัชนิดา พรหมทองรักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน วัดป่าบอนต่ำ ตำบลป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2543.
- เลิศ รักขุนส่อง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2543.
- วาสน์ อินทร์สี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 971 หมู่ที่ 9 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2543.
- วิเชียร ไชยยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 57 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2543.

- เวช ทองเฒ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- สมเกียรติ ไชยยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 210 หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- สมชาย เสวนาพร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 210 หมู่ที่ 7 ตำบลป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2543.
- สมทรง เพชรตีบ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 275 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- สมพร คงมี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 176 หมู่ที่ 8 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- สมมาตร คล้ายสมบัติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 63 หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- สมมาตร ช่วยไกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2543.
- สนิท สิทธิชัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 86 หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- สวัสดิ์ จันทรทองโชติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 116 หมู่ที่ 7 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2543.
- สงว ชูแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 206 หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- สุชาติ ดำแป้น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 206 หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2543.

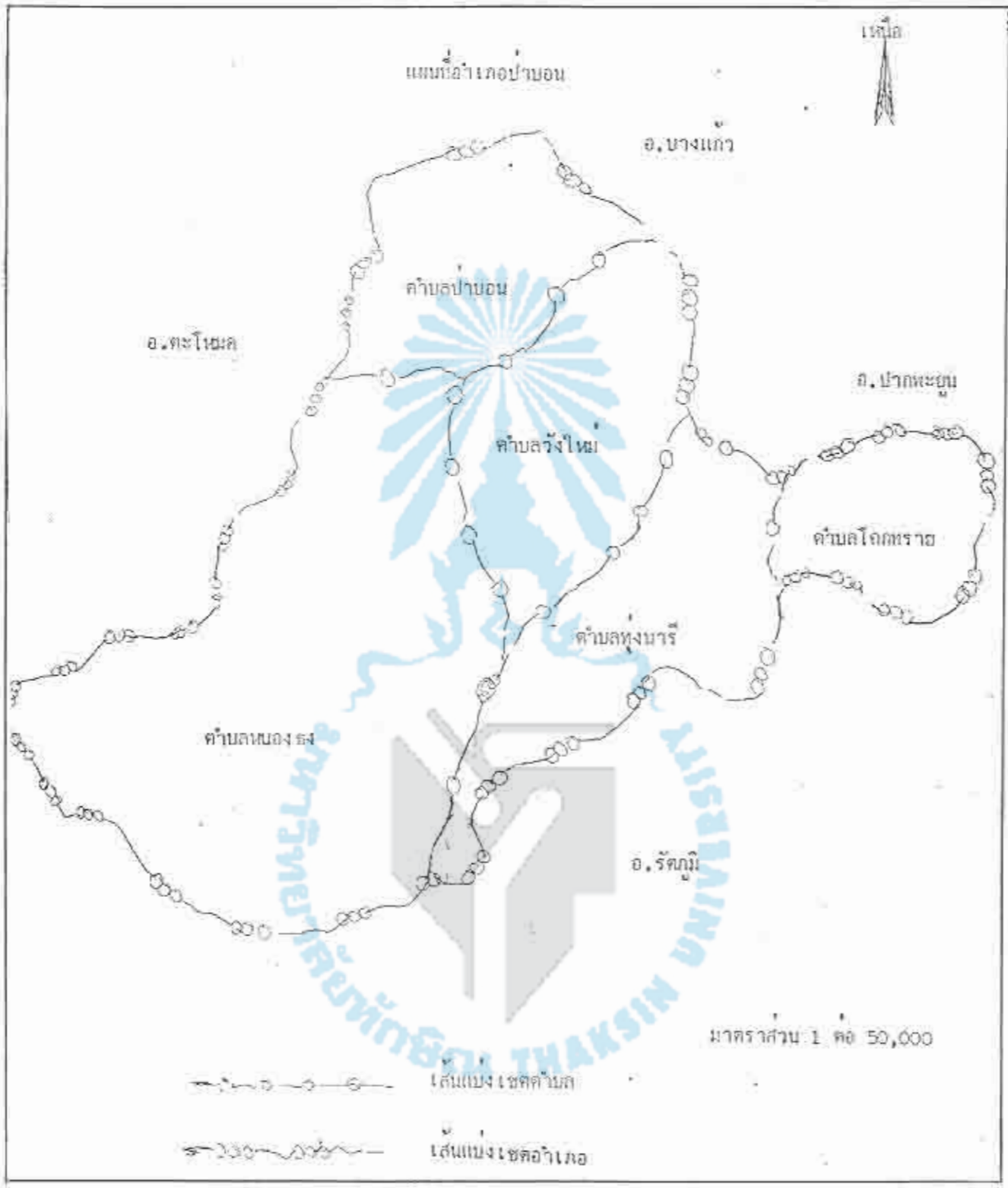
- สุนันท์ สงพรหม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 102 หมู่ที่ 7 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2543.
- สุรพล ศรีแสงจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- เส็น เหล็ดหมาด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 172 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองธง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- เสรี วงศ์จันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 327 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- หยวด เม่งช่วย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 113 หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2543.
- ห้วน อุดลจินดา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 183 หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2543.
- อมร สันหลี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2543.
- อุทิศ อินทรมณี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 9 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2543.
- เอนก คำเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 52 หมู่ที่ 7 ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2543.
- อ้อม ช่วยไกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2543.

แอบ อ้นเจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิตยา บุญญะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์,
ที่บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 30
มีนาคม พ.ศ. 2543.

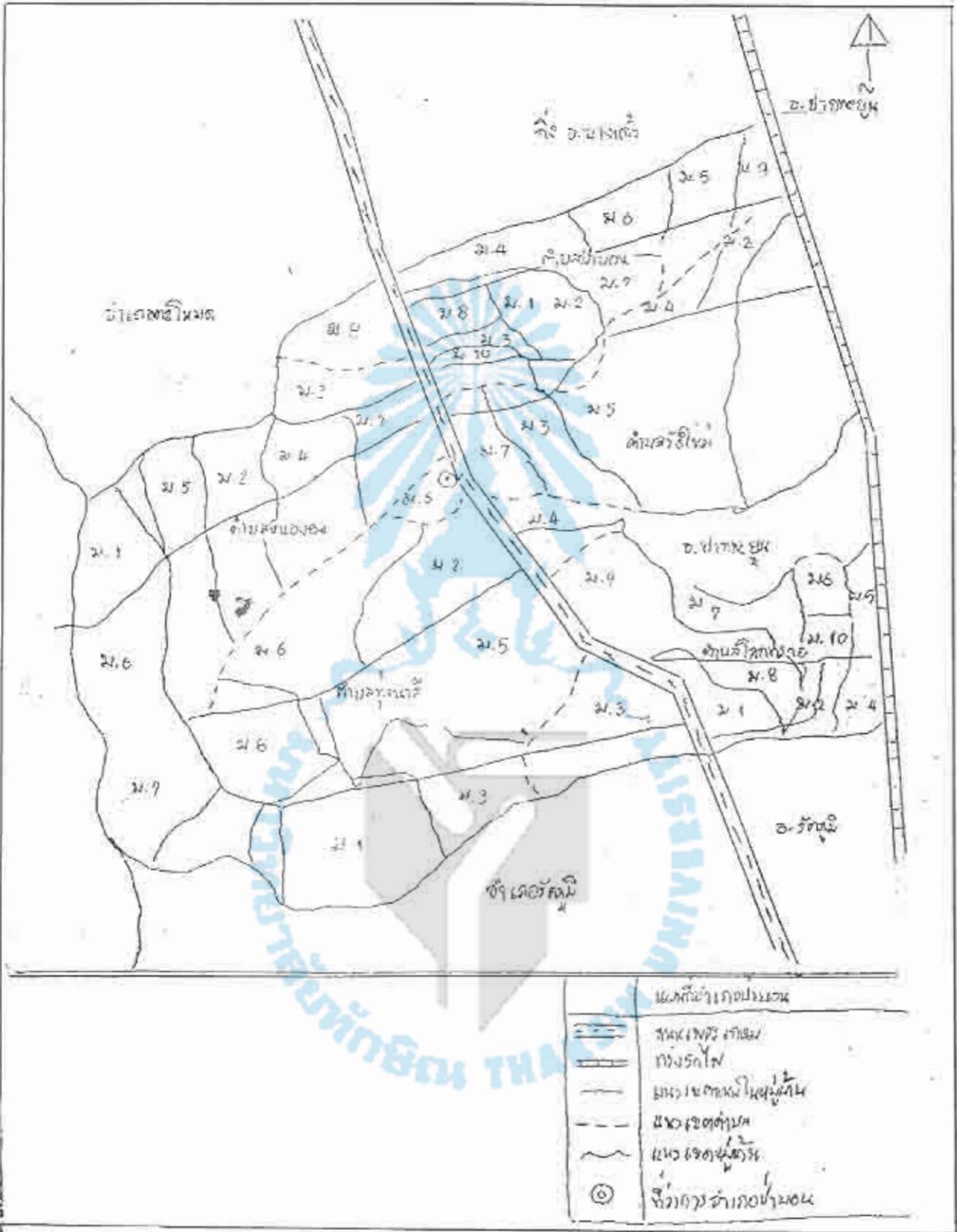
ภาคผนวก

ภาพประกอบ 1 แผนที่แสดงเขตตำบล อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง
 ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน สรุปผลงานส่งเสริมการเกษตร. 2539. หน้า 5.)

ภาพประกอบ 2 แผนที่แสดงเขตหมู่บ้าน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน สรุปผลงานส่งเสริมการเกษตร 2542 หน้า 7.)

ภาพประกอบ 3 พิธีเปิดงานวันสืบประวัติของดีอำเภอป่าบอน ครั้งที่ 8 ณ สนามหน้าที่ว่าการ
อำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2542.

ภาพประกอบ 4. พิธีมอบรางวัลรำเปิดสนามงานวันสืบประเพณีของดีอำเภอบ้านฉาง ให้กับ
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรด ณ สนามหน้าที่ว่าการอำเภอบ้านฉาง อำเภอบ้าน
ฉาง จังหวัดพัทลุง เมื่อ พ.ศ. 2541.

ภาพประกอบ 5 ประกวดการจำลองต้นประดของเกษตรกรผู้ทำไร่ส้มประดในงานวันส้มประด
ณ สนามหน้าที่ว่าการอำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อ พ.ศ. 2541

ภาพประกอบ 6 การประกวดเนื้อสืบประด ในงานวันสืบประดของอำเภอป่าบอน ณ สนาม
หน้าที่ว่าการอำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม
พ.ศ. 2542

ภาพประกอบ 7 สาธิตการนำส้มป่อยมาประกอบอาหารชนิดต่าง ๆ ในงานสืบประเพณีของดี
อำเภอป่าบอน ณ สนามหน้าที่ว่าการอำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง
เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2542

ภาพประกอบ ๘ การประกวดทำน้ำสับประรด ในงานสับประรดของดีอำเภอป่าบอน ณ สนาม
หน้าที่ว่าการอำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม
พ.ศ. 2542

ภาพประกอบ 9 ศาสด์ชั้นตอนหนึ่งในการทำสับประรดกวนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้ทำไร
 ดับประรด ในงานวันสับประรดของดีอำเภอป่าบอน ณ สนามหน้าที่ว่าการอำเภอป่าบอน
 อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2542

ภาพประกอบ 10 การประกวดการทำสับประรดกวน ในงานวันสับประรดของดีอำเภอป่าบอน
ณ สนามหน้าที่ว่าการอำเภอป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22
กรกฎาคม พ.ศ. 2542

ภาพประกอบ 11 ชั้นเตรียมการปลูก เกษตรกรผู้ทำไร่ลับประดเตรียมพื้นที่ปลูกลับประดใน
ตำบลป่าบอน อำเภอบ้านอน จังหวัดพัทลุง เมื่อ พ.ศ. 2542

ภาพประกอบ 12 การเตรียมหน่อปลูกของเกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรด ในตำบลทุ่งนารี อำเภอ
ป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อ พ.ศ. 2543

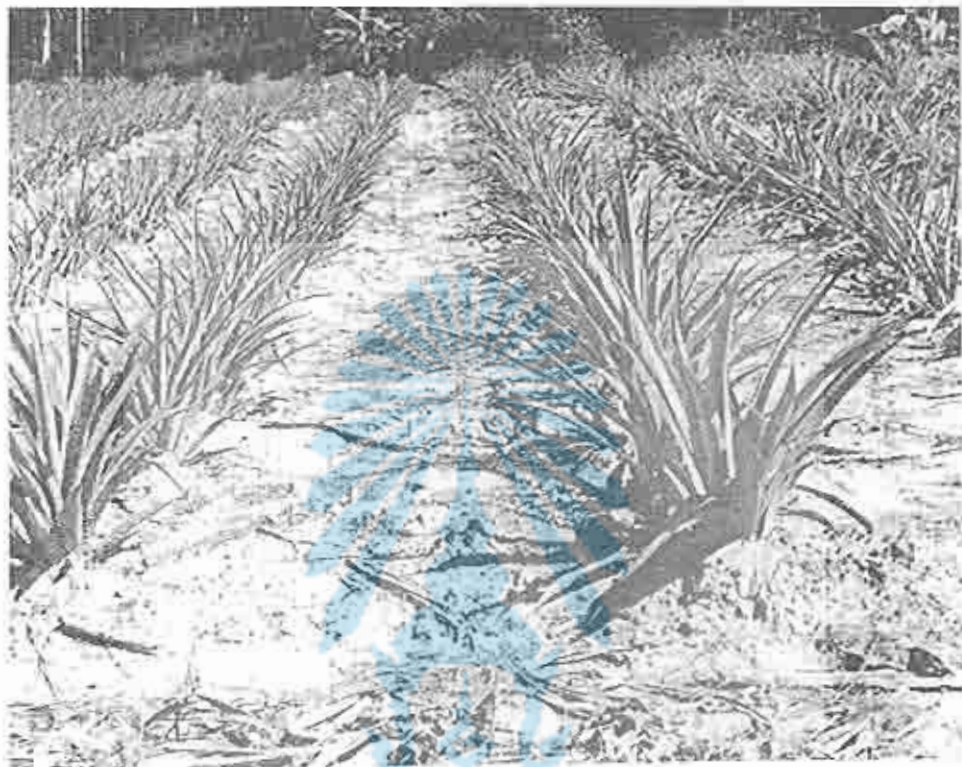

ภาพประกอบ 13 การปลูกลบประดด้วยหน่อของเกษตรกร ผู้ทำไร่ลบประดในตำบลหนองรัง
ป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อ พ.ศ. 2543

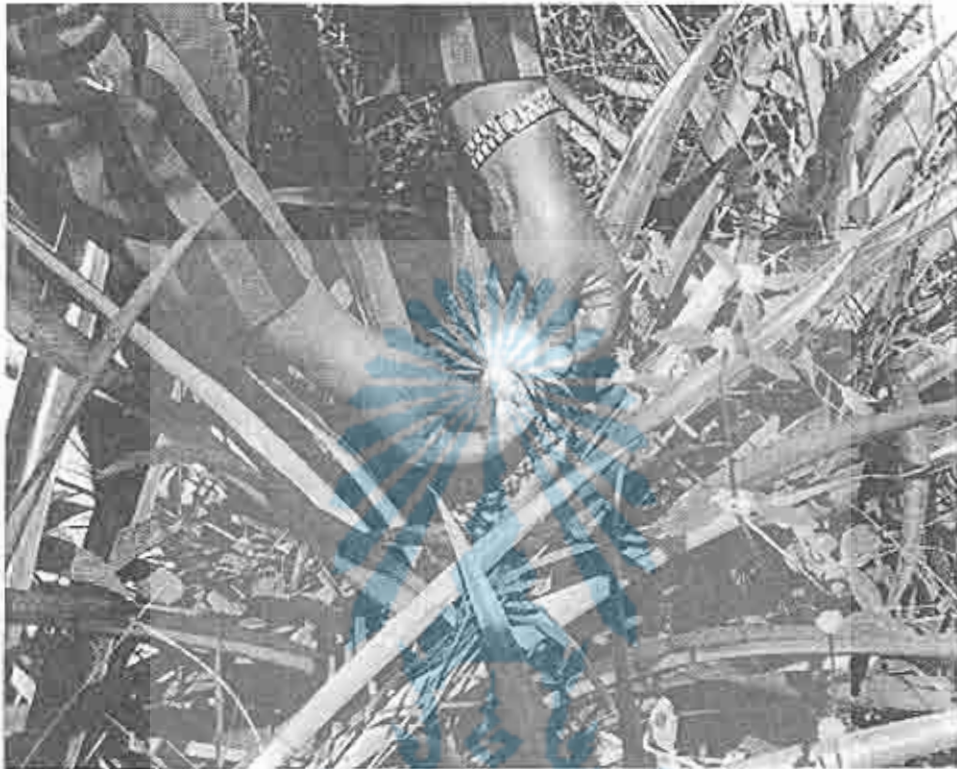
ภาพประกอบ 14 การปลูกลูกตัดประดับแบบแอมวู่ ในตำบลวังใหม่ อำเภอบำบอน จังหวัดพัทลุง
เมื่อ พ.ศ. 2543

ภาพประกอบ 15 การไถปุ๋ยสับประรด ในตำบลลานอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง
เมื่อ พ.ศ. 2543

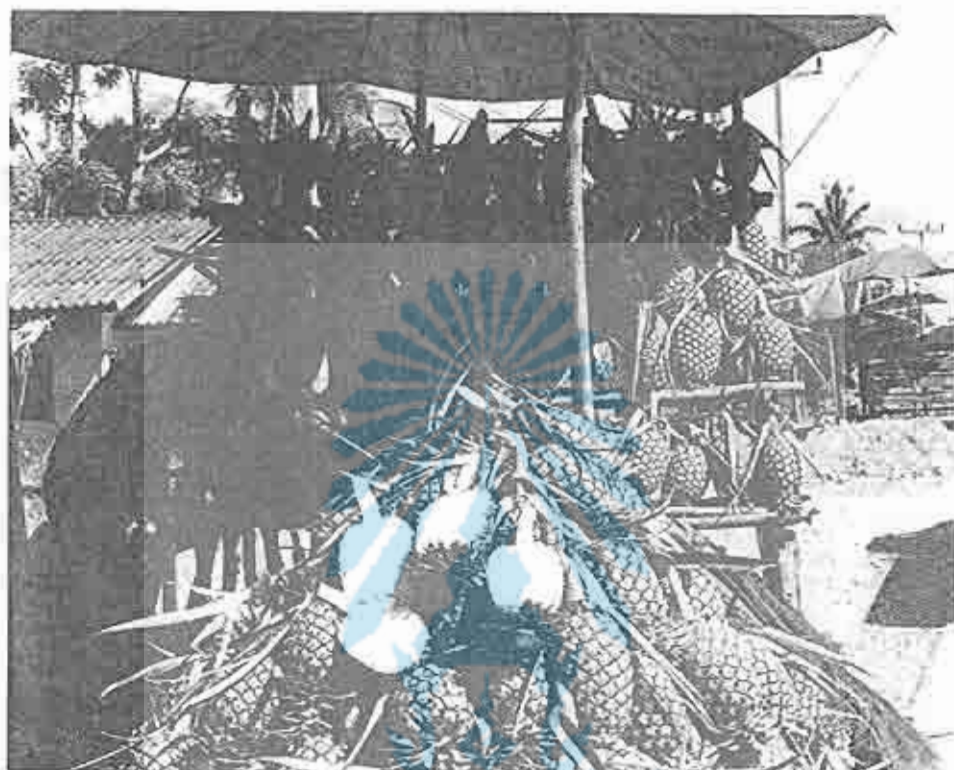

ภาพประกอบ 16 การตกแต่งจุกสับประรด ในตำบลห้วยนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง
เมื่อ พ.ศ. 2543

ภาพประกอบ 17 การนำผลผลิตมาวางจำหน่ายริมเส้นทางถนนสายเอเชีย ตำบลห้วยน้ำรี
อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เมื่อ พ.ศ. 2543

ศึกษาการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา
พฤษภาคม 2544

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการทำไร่สับปะรดในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง โดยมี ความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรด และขั้นตอนของการทำไร่สับปะรด ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สังเกต และถ่ายภาพประกอบ แล้วเสนอผลงานการวิจัย แบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การทำไร่สับปะรด เป็นอาชีพที่สำคัญอาชีพหนึ่งของชาวอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เป็นอาชีพที่ทำให้เกษตรกรมีรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำไร่สับปะรดใน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง จำแนกได้เป็นปัจจัยโดยตรง และปัจจัยโดยอ้อม ปัจจัยโดยตรงได้ แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน และการประกอบการ ส่วนปัจจัยโดยอ้อม ได้แก่ นโยบายของรัฐ ตลาด และการคมนาคมขนส่ง ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งที่เป็นปัจจัยโดยตรงและปัจจัยโดยอ้อมเหล่านี้ส่วนใหญ่ เป็นปัจจัยที่มีส่วนในการส่งเสริมหรือสนับสนุนการทำไร่สับปะรดในเขตพื้นที่นี้ จึงทำให้เกษตรกร จำนวนมากประกอบอาชีพการทำไร่สับปะรด ส่วนขั้นตอนของการทำไร่สับปะรดจำแนกได้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการปลูก ขั้นปลูกและบำรุงรักษา และขั้นเก็บเกี่ยวผลและการตลาด ใน ขั้นตอนการปลูก ประกอบด้วย การเตรียมพื้นที่ปลูก การเตรียมพันธุ์ปลูก และการกำหนดช่วง ปลูก ในขั้นปลูกและบำรุงรักษา ประกอบด้วยลักษณะการปลูก การใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การให้น้ำ และการใช้สารเคมีเร่งผลผลิต ส่วนในขั้นเก็บเกี่ยวผลและการตลาด ประกอบด้วย การพิจารณาผลสุก การเตรียมการเก็บเกี่ยวผล การปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวผลและ การขนส่ง

A STUDY OF PINE-APPLE PLANTATION IN PAH BOHN DISTRICT,
PHATTALUNG PROVINCE

Presented in partial fulfillment for the requirements of the Master
of Art degree in Thai Studies
at Thaksin University
May 2001

This research studied pineapple plantation in Pah Bon District, Phattalung Province with the emphasis on factors affecting the plantation and stages of plantation. The researcher collected the data by interviews, observations, and photographs. The results were presented in a descriptive analysis method. What follows is the summary of the results.

Planting pineapples is one of the important occupations of people in Pah Bon District, Phattalung. It increases the income of these agriculturists and better their standard of living. The factors that enhance the plantation can be divided into direct and indirect factors. Direct factors include land, labor, and the actual planting while indirect factors consist of government's policy, marketing, and transportation. Both direct and indirect factors help to promote pineapple plantation in this area, resulting in the increasing number of agriculturists. Concerning stages of plantation, there were the following three steps: preparation before planting, planting and cultivating, and harvesting and marketing. The preparation stage consists of land clearing, seedling selection, and planting-time setting. In the cultivating stage, there were methods of planting, fertilizing, weeding, watering, and using chemical substances to enhance fruition. Finally, in the harvesting and marketing stage, there were these sub-stages: selection of ripe pineapples, preparation for harvesting, actual harvesting, and transporting the produce.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางนิตยา ชื่อสกุล บุญญะ

เกิดวันที่ 14 เดือน มีนาคม พุทธศักราช 2504

สถานที่เกิด อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 81/9 ถนนพลพิชัย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 5

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนบ้านควนแหวง ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน
จังหวัดพัทลุง

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2521	ม.ศ. 3 จากโรงเรียนรัตนภูมิวิทยา อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2523	ป.กศ. จากวิทยาลัยครูสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2535	ค.บ. (การประถมศึกษา) จากวิทยาลัยครูสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2544	ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา) จากมหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา